

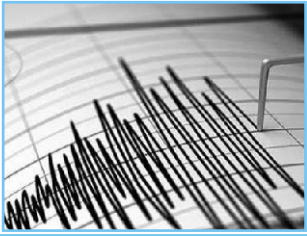
**Sumqayıtda faciə:
4 ay əvvəl
fermada
döyülən
gənc öldü**

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 28-30 sentyabr 2019-cu il Şənbə № 200 (7370) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Qonşu ölkələri silkələyən zəlzələlər -
Azərbaycana təhlükə varmı?**

Türkiyə və İranda baş verən yeraltı təkanların səbəbləri; **Seysmoloji Mərkəz:** "Azərbaycanın heç bir ölkə ilə seysmik bağlılığı yoxdur..."

yazısı səh.10-də

**BMT tribunasından görünməmiş erməni həyasızlığı -
Bakıdan reaksiyalar**

yazısı səh.11-də

Əli Kərimli mitinq keçirməkdən niyə imtina etdi - REAL-çı baxışı

yazısı səh.4-də

Sürüşmə zonasında son durum: Bayıl abadlaşdırılır

yazısı səh.3-də

Dövlət Komitəsinin rəsmisi Tovuzda dini durumu nəzarətdən çıxarmağa çalışır - SOS!

yazısı səh.5-də

Meydantv-nin üzərindən qadağa götürülərsə - iki rəy

yazısı səh.9-də

**Azərbaycanda yerli ilahiyyatçıların hazırlığı necə gedir -
institut dekanı ilə söhbət**

yazısı səh.13-də

İlin sonunadək kirayə yolu ilə mənzil satışına başlanacaq

yazısı səh.10-də

**Çöpçülər, yoxsa gopçular -
onlara kimlər inanır?**

yazısı səh.14-də

**"Evdə doğuş ölüm deməkdir" -
mama-ginekoloqdan xəbərdarlıq**

yazısı səh.13-də

**"Bir qalının sirri" -
Yardımlının Qız qalası və ya açıq səmada muzey arzusu**

yazısı səh.15-də

SOÇİ GÖRÜŞÜ ÖNCƏSİ BAKI ANLAŞMASI - PUTİNƏ APARILAN MÜHÜM MESAJ

Ermənistanın isterikasına rəğmən, Azərbaycan-Rusiya hərbi əməkdaşlığı genişlənir - yeni gəlişmə; **işğalçı ölkənin sabiq baş naziri:** "Biz dünyanın ən geridə qalmış ölkələrindən biriyik..."

yazısı səh.8-də

Zamirə Hacıyevanın Azərbaycana ekstradisiya olunmamasının sirri açıldı

Hüquqşünasa görə, bəzi şəxslər özlərini qorumaq üçün gecə-gündüz Allaha yalvarırlar ki, həbsdəki bankirin arvadı Azərbaycana verilməsin, çünki...

yazısı səh.5-də

**Rafael Cəbrayilov mandatının ləğvi
astanasında - iş
MSK-ya gedə
bilər**

yazısı səh.3-də

**Qubad İbadoğlu:
"Azərbaycanda
minimal istehlak
səbətinə
zənginləşdirməyə
ehtiyac var"**

yazısı səh.6-də

**Akif Aşırılı:
"Yerlər səhv
düşəndə
problemlər
yaranır"**

yazısı səh.7-də

Türkiyədə azərbaycanlı iş adamını şantaj edən ər-arvad tutulub

Türkiyədə azərbaycanlı iş adamının 1 milyon dollarını şantaj yolu ilə ələ keçirməyə cəhd edən ər-arvad saxlanılıb. APA-nın xəbərinə görə, bu il sentyabrın 23-də Türkiyədə turizm sahəsində bizneslə məşğul olan Azərbaycan vətəndaşı N.N. İstanbulda polisə müraciət edərək, 5 ildir yanında işləyən şəxs tərəfindən şantaj edildiyini bildirib:

"Yanımda işləyən Özgür K. həyat yoldaşının telefonu ilə mənə zəng edərək, əlində intim görüntülərimin olduğunu dedi və 1 milyon dollar istədi. Pulu verməyəcəyim təqdirdə görüntüləri sosial şəbəkədə yayacağını və ailəmə bildireceyini dedi. Hətta Azərbaycan mətbuatına xəbər ötürəcəyini bildirdi".

Müraciətlə əlaqədar əməliyyat keçirən polis həmin şəxsi arvadı Esin K. ilə birlikdə Ərzurumda yaxalayıb. Özgür K. ifadəsində iş adamının ona borclu olduğunu iddia edib.

Araşdırma zamanı ər-arvadın Gürcüstana qaçmaq istədiyini müəyyənlişib.

"İsrail Bakını ermənilərə satmayacaq" - yəhudi icma rəhbəri

"Ermənistanın İsraildə öz səfirliyini açması hələlik konsultativ vəziyyətdədir. İsrail dövləti erməni lobbisi tərəfindən bütün təzyiqlərə rəğmən, İrevana razılıq verməyə tələsmir". Bu sözləri axar.az-a açıqlamasında Akko şəhərindəki Azərbaycan dağ-yəhudi icmasının rəhbəri Şirin Nexemiya Mixayeli deyib.

"İsrail anlayır ki, Ermənistan öz vəziyyətini İsrailə yaxın əlaqələri olan Azərbaycanın maraqlarını əzmək hesabına gücləndirməyə cəhd edir. Hətta İsrail tərəfi səfirliyin açılması üçün müsbət cavab versə belə, Azərbaycanla münasibətlərdə hansısa soyuqlaşma və ya başqa neqativ dəyişikliklər gözlənilir. Azərbaycan yeganə dost müsəlman dövlətdir və əminəm ki, münasibətlərimiz bütün istiqamətlərdə inkişaf edəcək. Biz mövcud olduqca heç nə Azərbaycanla İsrailin münasibətlərinə təhdid yaratmır. Bu münasibətlər bütün istiqamətlərdə dərinləşəcək və genişlənəcək", - deyərək bildirdi.

Rusiyada eyvanda siqaret çəkmək qadağan olunur

Rusiyada eyvanda kabab bişirmək və siqaret çəkmək qadağan olunacaq. Virtualaz.org bildirir ki, Rusiya hökuməti yanğın dan mühafizə rejiminə dəyişiklikləri təsdiqləyib. Yeni qaydalar oktyabrın 1-dən qüvvəyə minəcək.

Təsdiq olunmuş qaydalara əsasən, mənzil, hotel və yataqxanalarda eyvanlarında açıq oddan istifadə etmək, o cümlədən şam və siqaret yandırmaq qadağan olunur.

Bundan əlavə, tibb müəssisələrində və kinoteatrlarda da yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına əlavələr edilib. Kinoteatrlarda film başlamazdan əvvəl tamaşaçılara yanğın zamanı davranış qaydaları barədə məlumat verəcək. Tibb müəssisələrində isə uşaq və ağır xəstələr birinci mərtəbədəki palatalara yerləşdiriləcək.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

YAP-çı deputat: "AXCP Azərbaycan qadınlarından üzr istəməlidir!"

Sentyabrın 27-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Qadınlar Şurasının təşkilatçılığı ilə "Cəmiyyətdə qadın hüquqları" mövzusunda dəyirmi masa keçirilib. Modern.az xəbər verir ki, tədbirdə deputat Mələhət İbrahimqızı, Azəri-Türk Qadınlar Cəmiyyətinin sədri Tənzilə Rüstəmzadə, siyasi partiyaların və QHT-lərin qadın üzvləri, media nümayəndələri iştirak ediblər.

Çıxış edən deputat Mələhət İbrahimqızı bildirib ki, Azərbaycan qadınının hər zaman ailədə böyük rolu olub: "Ölkəmizin qadınları ailə bütövlüyünün qorunmasında hər zaman fədakarlıq göstərir. Qadına qarşı zorakılıq yolverilməzdir. Azərbaycan qanunvericiliyində qadınlarla bağlı müddəalar öz əksini tapıb. Qadın haqları insan hüquqlarının fəvqündədir. Bugünlərdə mətbuatda qadına qarşı zorakılıq olduğu barədə məlumatlar yayılıb. Biz qadınlara qarşı olan zorakılıqları qınayırıq. Azərbaycan cəmiyyətində bir qadına qarşı şiddətin törədilməsi bizi narahat etməyə bilməz. Hesab edirəm ki, cəmiyyətimizdə qadınların həmrəyliyində böyük ehtiyac var".

Mələhət İbrahimqızı AXCP-nin sədr müavinliyindən istefa vermiş Fuad Qəhrəmanlının ailəsində nümayiş etdirdiyi zorakılığı pisləyib. Deyib ki, AXCP bu hərəkətə görə Azərbaycan qadınlarından üzr istəməlidir: "Bu hərəkət Azərbaycan qadınlarının adına bütün dünyada mənfəət təsir göstərir. Ona görə də partiya Azərbaycan qadınlarından üzr istəməlidir".

Azəri-Türk Qadınlar Cəmiyyətinin sədri Tənzilə Rüstəmzadə isə deyib ki, ailədə həmişə sevgi və sayğı olmalıdır: "Həmin hadisə məni üzdü. Bu hadisənin mərkəzində duran siyasi iqtidara iddiası olan şəxsdir. Ona görə bu məsələni müzakirə edirik. Bu kimi məsələlərə ictimai qınaq olmalıdır. Bir siyasi iqtidara iddialı adamın hərəkətləri məni hürküdü. Mən onlardan çox çəkinmişəm. Onlar ağıza almayacaq səviyyədə söyüşlər söyləyər, təhqirlər edirlər. Bizim qadınlarımız dünyada ən gözəl şeyləri haqq edir. Bizim qadınlarımız qarşı zorakılığı qınayırıq. Heç kimin təhqir və söyüşlərindən qorxmadan sözünüzü deməkdən çəkinməyin".

Rəşid Behbudovun Ukraynada yaşayan məşhur bacısı oğlu vəfat etdi

Ukraynada yaşayan azərbaycanlı müğənni Cəfər Behbudov vəfat edib. Musavat.com "modern.az" a istinadən xəbər verir ki, 68 yaşlı müğənni sentyabrın 26-da səhər saatlarında Ukraynada dünyasını dəyişib.

Cəfər Behbudov Azərbaycanın dünya şöhrətli müğənnisi, mərhum Rəşid Behbudovun bacısı oğludur. O, 90-cı illərin əvvəlində Azərbaycanı tərk edərək Ukraynaya - Kiyev şəhərinə köçmüşdü. O, vaxtilə Azərbaycan estradasının ən parlaq ulduzlarından sayılırdı. Ukrayna mədəni həyatında fəal iştirak edən Cəfər Behbudov ömrünün son illərində qapalı həyat sürürdü. Cəfər Behbudov Azərbaycandan küsüb getmişdi. O, modern.az-a verdiyi müsahibədə belə demişdi...

Cəfər Behbudovun anası, mərhum Nəcibə Behbudova 7 dekabr 1999-cu ildə Bakıda vəfat edib. Teatr rejissoru Ağəli Məstənovla ailə qurmuş Nəcibə xanımın 2 övladı dünyaya gəlib: Firuzə və Cəfər. Əməkdar artist Nəcibə Behbudova "Bəyin oğurlanması" da Bibixanım, "Ulduz" da Tamam xala, "Fəryad" filmində erməni qadın kimi obrazlarla yadda qalıb. Allah rəhmat eylesin!

Gürcüstanın baş naziri: "Müharibə həll yolu deyil"

lemlərin həllinə kömək edəcək.

Onun sözlərinə görə, ölkələr arasında mövcud olan problemin həllinə yeganə yolu tərəfdaş ölkələrlə yaxın əməkdaşlıqdır: "Aydın ki, bu problemin yeganə həll yolu beynəlxalq qaydalar, beynəlxalq hüquq və bizim tərəfdaşlarımızla yaxın əməkdaşlıqdır. Bu gün biz anlayırıq ki, müharibə həll yolu deyil".

Qeyd edək ki, ötən gün Nyu-Yorkda BMT Baş Assambleyasının 74-cü sessiyası çərçivəsində İsvetçinin təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov və Gürcüstanın xarici işlər naziri David Zalkaliani arasında görüş baş tutub. Görüşdə əsas müzakirə mövzusu Gürcüstanın işğal edilmiş ərazilərindəki vəziyyət olub. Görüşdən sonra açıqlama verən D. Zalkaliani bildirib ki, S. Lavrovla görüş strateji tərəfdaşlarla məsləhətləşmədən sonra keçirilib.

Feysbuk sınağa başladı: "Layk"lar silinir

"Feysbuk Avstraliya" yayımlanan status və videolarla gələn bəyənmələrin sayını gizlədən bir sistemin sınağına başlayıb. Axar.az xəbər verir ki, bu barədə SBS kanalı şirkətə istinadla məlumat yayıb.

Məlumatla görə, Avstraliyada feysbuk istifadəçilərinin xəbər lentində başqaları tərəfindən qoyulan laykların sayı itəcək və bu, yalnız statusun sahibinə məlum olacaq.

"Feysbuk Avstraliya"nın korporativ siyasət üzrə direktoru Mia Qarlik bildirib ki, bu, sistemin yaradılması və sınaqması istifadəçilərin psixoloji rahatlığı üçündür. "Bu hesablamalar sosial bərabərliyə gətirib çıxara bilər", - Qarlik bildirib.

Qeyd edək ki, bu sistemin tətbiqi çoxdan gözlənilsə də, indi sınaqdan keçirilməyə başlanılıb.

Qayınatasını döyən dünya çempionunun cəzası ağırlaşdırıldı

İdmançı aclıq aksiyasına başlayır

"Neftçi" idman klubunun kikkboxinq bölməsinin rəhbəri, "Xocalı" idman klubunun prezidenti, kikkboxinq üzrə beşqat dünya çempionu, Avropa kəmərinin sahibi, prezident mükafatçısı Ebrahim Məcidov növbəti dəfə hakim qarşısına çıxarılıb. Musavat.com xəbər verir ki, Bakı Apelyasiya Məhkəməsində baş tutan məhkəmə iclasında qərar elan edilib.

Qərara əsasən Ebrahim Məcidovun cəzası artırılıb. Onun cəzası 3 il 6 aydan, 6 il 6 aya dəyişdirilib. Ebrahim Məcidov cəzaya etiraz olaraq aclıq aksiyasına başlayacağını deyib.

Bildirək ki, bu iş üzrə zərərçəkmiş şəxs Ebrahim Məcidovun qayınatası 1953-cü il təvəllüdü Bəhruz Dilbazidir. Davaya səbəb ailə münasibətlərinin zəminində başlayan mübahisələr olub. Ebrahim Məcidov qayınatası Bəhruz Dilbazini döyməkdə ittiham edilir. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 126.2.3-cü (xüsusi amansızlıqla, zərərçəkmiş şəxsə ağır itzirləmələr verməklə və ya sifarişlə, habelə təqsirkar üçün aşkar surətdə köməkçilik vəziyyətdə olan şəxsə qarşı törədildikdə) və 126.2.4-cü (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma; ümumi təhlükəli üsulla, xuliqanlıq niyyətilə törədildikdə) və 228-ci (soyuq silah gəzdirmə) maddələri ilə ittiham irəli sürülmüşdür.

Əgər məhkəmə istintaqı dövründə E. Məcidovun qeyd edilən əməli törətdiyi sübuta yetirilseydi, onu 7 ildən 11 ilə qədər azadlıqdan məhrum etmə cəzası gözləyirdi.

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinin hökmü ilə Ebrahim Məcidov 3 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilmişdi. Onun əməli Cinayət Məcəlləsinin 126.1-ci (qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma) maddəsinə tövsif edilmişdi. Onun qayınatasını beşbarmaqla vurma sübuta yetirilməmiş və 228-ci maddə ilə bəraət verilmişdi.

İkinci MURADOV, Musavat.com

“Deputat Rafael Cəbrayilovun məsələsinə nə vaxt baxılacağı hələ məlum deyil. Əgər baxılacaqsa, elə ilk sizin xəbəriniz olacaq. Bu haqda geniş danışmaq imkanım yoxdur”.

Bu sözləri “Yeni Müsavat”a Milli Məclisin İntizam Komissiyasının sədri, deputat Ağacan Əbiyev həmkarı Rafael Cəbrayilovun deputat vəsiqəsini girov qoymaqla borc götürməsi barədə danışıqdan qeyd etdi. O, İntizam Komissiyasının nə vaxt toplanacağını bilmədiyini söylədi. Komissiya sədri sentyabrın 26-da azpolitika.info-ya müsahibəsində isə bildirmişdi ki, məsələyə mütləq baxılacaq: “İndi deputat gedib kimdənsə borc alıbsa, bunu İntizam Komissiyası bilməli idi? Belə məsələlər sonradan ortaya çıxır. Siz jurnalist, carçısınız və belə xəbərləri bizdən də əvvəl bilməlisiniz. Məsələni bilib car çəkirsiniz və düz də edirsiniz. Etirazım yoxdur. Amma biz baxarıq. Narahat olmağa ehtiyac yoxdur. Biz etik normalara qayıdacağıq. Ancaq nəzərə almaq lazımdır ki, komissiya öz səlahiyyəti çərçivəsində məsələlərə yanaşır. Konkret siz dediyiniz informasiya haqqında geniş məlumatım yoxdur. İkincisi, Rəfael Cəbrayilovu dinləmədən onu ittiham etmək doğru olmazdı. Onun özünün də fikrini öyrənmək vacibdir. Bəlkə haqqında doğru-dürüst yazılmışdır. Bu mənada deyirəm ki, tələsmək lazım deyil. Ümumiyyətlə, insanlar qana susamalı deyillər. Kimisə qovmaq, edam etməyə tələsmək lazım deyil. İntizam Komissiyası öz çərçivəsində qaldırılan məsələyə baxıb obyektiv qərarını verəcək”.

Komissiyanın katibi Mələhət İbrahimqızı isə modern.az-a deyib ki, yaxın günlərdə toplaşacaqlar. Onun sözlərinə görə, iclasda R.Cəbrayilovun deputat vəsiqəsini girov qoyması mütləq müzakirə olunacaq: “Milli Məclisdə deputatlarla bağlı hansısa məsələ gündəmə gələndə İntizam Komissiyası buna münasibət bildirir və ona uyğun qərar da qəbul edir. Ötən illərdə də bunun şahidi olmusunuz. Son günlər mətbuatda yayılan məsələ deputat

Rafael Cəbrayilov mandatının ləğvi astanasında - iş MSK-ya gedə bilər

Siyavuş Novruzov deputat vəsiqəsini girov qoymağı cinayət adlandırdı; İntizam Komissiyasının toplaşacağı açıqlandı; tanınmışlardan və İTV-dən deputatın skandalına reaksiyalar...

həmkarımız Rəfael Cəbrayilovla bağlıdır. Ola bilsin ki, Milli Məclis Aparatına məsələ barədə məlumat daxil olub. İstənilən halda, baş verən məsələ qanqaraldıcı haldır. Millət vəkili adına yaraşmayan hadisədir. Milli Məclisin İntizam Komissiyası bu məsələyə mütləq münasibət bildirməlidir. Həmçinin həmkarımız olan deputat Rəfael Cəbrayilov mətbuat vasitəsilə ictimaiyyətə ətraflı məlumat verməli və baş verənlərə aydınlıq gətirməlidir”.

Bu arada Real TV sözügedən məsələ ilə bağlı sujet hazırlayıb. Deputat Siyavuş Novruzov bu addımı cinayət adlandırır. Artıq bu açıqlamadan görünür ki, R.Cəbrayilovun vəziyyəti olduqca mürəkkəbdir və mandatının ləğvi astandadır. S.Novruzovun sözlərinə

görə, mandatı xalq verib: “İnsanlar onu seçiblər və etibar ediblər. Hər hansı bir şəxsin marağına görə hər hansı bir sənədi, deputat vəsiqəsini girov qoyması ən azı cinayətdir. Bu məsələyə ancaq İntizam Komissiyası baxa bilər. Parlamentin sədri bununla bağlı İK-ə müraciət edir. Əgər belə faktlar ortaya çıxarsa, o zaman İK bunu parlamentə çıxarır, parlamentin qərarı ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasına göndərilir və mandatı ləğv olunur”.

Müasir Müsavat Partiyasının sədri Hafiz Hacıyev də məsələyə reaksiya verib. O, redaktor.az-a danışaraq, qanunsuz əməlləri olan deputatların mandatları əlindən alınmalıdır: “Elə götürək Rəfael Cəbrayilovu... Bu insan həbs edilməlidir. Heç onun adı siyahıda da olmayıb.

Bu gün o, deputatlıq statusundan istifadə edib, Azərbaycan xalqını aldatmaqla məşğuldur. O, eyni zamanda Azərbaycan parlamentinin deputatlıq mandatına da hörmətsizlik edir. Bu insanlar Azərbaycan xalqına baş qaxıncıdır”.

H. Hacıyev vurğulayıb ki, il yarım əvvəl R.Cəbrayilovun “moşennik” olduğunu göstərib: “Dəfələrlə bu məsələni gündəmə gətirdim. Rəfael Cəbrayilov hüquq komitəsinin üzvü olsada, ora yaraşmayan işlərlə məşğuldur. Onun arxasında kim dursunsa, deputat ona güvənib”.

Azərbaycan Jurnalistlər Birliyinin (AJB) sədri Elçin Şıxlı isə hesab edir ki, müəyyən hədd var, seçicilərin üçdə iki hissəsi deputatın işindən narazı olduğu üçün imza toplayaraq, bu şəkildə məktubla parlamentə müraciət edə bilər: “Bu zaman deyirlər ki, “biz bu deputatın işini bəyənmirik və xahiş edirik onu geri çağırın”. Bu cür prosedurlardan bizim vətəndaşlar istifadə etmirlər. Hamı gözləyir ki, ya prezident, ya da Milli Məclis həmin deputatın mandatını əlindən alsın. Milli Məclis bunu edə bilər. Amma burada əsas söz sahibi vətəndaşlardır”.

Yeri gəlmişkən, deputat Hadı Rəcəbli İTV-də yayımlanan “3D” verilişinin qonağı olub. Verilişdə ondan deputat vəsiqəsinin üzərində olub-olmadığı soruşulub. Bu isə deputat vəsiqəsini girov qoyaraq külli miqdarda borc götürən həmkarı Rəfael Cəbrayilova söz atmaq kimi dəyərləndirilib.

Hüquqşünas Əsəbəli Mus-

tafayev “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, R.Cəbrayilovun mandatı ləğv olunsun belə, növbəti parlament seçkilərində iştirak etmək hüququ var. Vəkilin sözlərinə görə, deputatın məhkumluğu olmasa, qarşıdakı seçkilərdə namizədliyini irəli sürə bilər: “Qanun və hüquq ona heç bir məhdudiyyət qoymur. Hətta indiki mandatı ləğv olunsun belə, növbəti seçkidə namizədliyini verə bilər. Sadəcə, mandat ləğv edildikdən sonra növbəti seçkidə seçicilərin mövqeyi, etimadı nədən ibarət olacaq, deyə bilmərik, hər şey seçicidən asılıdır”.

Qeyd edək ki, Milli Məclisin deputatı, parlamentin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin üzvü Rəfael Cəbrayilovun borca görə məhkəməyə verildiyi barədə xəbər yayılıb. Bununla bağlı mətbuata açıqlamasında borc verən tərəf bildirib ki, Rafael Cəbrayilov 300 min ABŞ dollarını vaxtında ödəyə bilmədiyinə görə III və IV çağırış Milli Məclisin deputat vəsiqəsini girov qoyub. Hazırda mətbuatda və sosial şəbəkələrdə deputatın baş verənlərdən sonra mandatının geri alınması-almayacağı müzakirə olunur.

R.Cəbrayilov o deputatdır ki, 2015-ci ildən bəri ancaq və ancaq qalmaqallarla, tikinti şirkətinin vətəndaşları aldatması, sələmçilik və s. hadisələrlə gündəmə gəlib. Bundan az əvvəl Bakı sakini Sülhiyyə Məmmədova və oğlu Fərid Əliyev R.Cəbrayilovun qarşısı Əlşən Cəbrayilov tərəfindən aldadıldığını bildirmişdilər. Deputatın qarşısının “Dərhal” MMC fir-

ması bir neçə vətəndaşı aldadıb, indiyə qədər iş məhkəmələrdədir.

Mirahməd Abbasov deputat Rəfael Cəbrayilovla tələbə yoldaşlığından istifadə edərək sonuncunun qarşısı Əlşən Cəbrayilovla əlbir olaraq digər tələbə yoldaşları, hazırda “Lombard” müdiri olan Mələhət Qurbanova və Osman Hacıyevə eyni qaydada aldadaraq 165 min manat pullarını mənimsəyib. Ona aid olduğu söyləyən tikinti şirkəti ilə Rusiyanın “Nikoil Bank”ı arasında da məhkəmə çekişməsi olub. Bank R.Cəbrayilovun və qarşılıqlarının 1,1 milyon dollar borclarını ödəmədiyini əsas göstərək məhkəməyə müraciət etmişdi.

14.11.2012-ci ildə Ali Məhkəmədə “NikoilBank”ın deputat R.Cəbrayilov, qarşılıqları Əlşən Cəbrayilov, Rauf Cəbrayilov və digər qohumu Akif Amanəliyevə qarşı kasasiya şikayəti əsasında məhkəmə prosesi keçirilmiş və kasasiya şikayəti təmin olunmamışdı. Bundan başqa, deputata və onun yeznəsinə qarşı iddia “AG Bank” ASC tərəfindən qaldırılıb. Belə ki, R.Cəbrayilov və kiçik bacısının həyat yoldaşı olan sürücüsü Talibov Aqil Mirqasım oğlu bankdan külli miqdarda kredit götürüblər. Daha sonra isə ödənişlərdə problem yaranıb.

Belə olduqda “AG Bank” ASC Abşeron Rayon Məhkəməsinə müraciət edərək kredit müqaviləsi üzrə borcun tutulması və borc tələbinin ipoteka predmetinə yönəldilməsini tələb edib.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Sürüşmə zonasında son durum: Bayıl abadlaşdırılır

Sökülən evlərin yerində park salınacağı deyilir; ərazidə 12 ev qalıb...

Bayıl, “Teleqüllə” ətrafında yerləşən sürüşmə zonasında abadlıq işləri aparılır. Bu barədə “Yeni Müsavat”a ərazinin vaxtılıq sakini olmuş şəxslər məlumat veriblər. Məlumatla görə, artıq sökülmüş aparılan yerlərdə texniki işlər aparılır, abadlıq işləri aparılır.

Məsələ ilə bağlı qəzetimizə danışan keçmiş sakin **Elməddin Muradlı** bildirdi ki, hazırda sürüşmə zonasında 12 ev qalıb: “Sökülməsi planlaşdırılan 92 evdən 80-i sökülüb. Yerdə qalan 12 evin sahibləri ərazini tərk etmək istəmirlər. Ötən həftə Səbəyel Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vüqar Zeynalov ərazidə olub, sakinlərlə görüşüb. O bildirdi ki, kim evini tərk etmək istəmərsə, məcbur etmir. Deyib ki, burada qalmaq istəyənlərin evində yaşamağa davam edə bilər. Ötən günlərdə isə ərazidəki kommunal xətləri kəsiblər. Hazırda həmin evlər kommunal xidmətlər göstərmir. Biz də keçən qışı orada kommunal xidmətlər olmadan yaşadıq. Yəqin ki, indi də sakinlər əziyyətlə, odun, şam yandır-

maqla öz evlərində qalacaqlar. Yerdə qalan evlər isə tamamilə sökülüb. Onların sahibləri verilən kompensasiya ilə razılışıb, evlərini tərk ediblər. Hazırda ərazidə texniki işlər aparılır ki, evlərin yerində park salınacaq”.

Ötən günlərdə “Yeni Müsavat”ın əməkdaşı kimi ərazidə olduğumuz zaman müşahidə etmişdik ki, sökülən evlərin kommunal xətləri kəsildiyi üçün yol boyu kanalizasiya, içməli sular axır. Bundan əlavə, telefon xətləri də yerlə bir idi. Bildirilir ki, hazırda həmin vəziyyətin aradan qaldırılması üçün işlər görülür və ərazinin tamamilə abadlaşdırılması istiqamətində addımlar atılır.

Yada salaq ki, bu ilin mayında yayılan rəsmi məlumata gö-

rə, Azərbaycan Nazirlər Kabineti Bakının Səbəyel rayonu, Bayıl sürüşmə zonasında yaşayan sakinlərin köçürülməsi üçün 9 201 533 manat vəsait ayırır. Qeyd olunub ki, həmin ərazidə 98 ailə məskunlaşdırılıb,

onlardan 6-sı 2018-ci ildə köçürülüb, 92 ailədən 27-si məcburi köçkün ailəsidir:

“Maddi yardım hər bir ailəyə 35 min manatdan az olmayaraq ödəniləcək. Vəsait ailələrin bank hesablarına köçürüləcək. Evlərin

sökülməsi, abadlıq işlərinin aparılması üçün də 250 min manat vəsait nəzərdə tutulub. Maddi yardım alan məcburi köçkünlərə bağlı qaçqınların və Məcburi köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinə məlumat verəcək

ki, nəzərə alınsın. Gələcəkdə ərazidə tikinti işlərinin aparılmasına ciddi nəzarət olunacaq, bu cür hallara yol verilməyəcək”, - məlumatda bildirilib.

Onu da qeyd edək ki, rəsmi məlumata görə, Səbəyel Rayon Mənzil Kommunal Təsərrüfat Birliyi Səbəyel rayonu, Bayıl qəsəbəsinin yamaqları boyunca baş vermiş torpaq sürüşməsi ilə əlaqədar 92 fərdi yaşayış evinin sökülməsi və sökülmüş evlərin başa çatdırıldıqdan sonra ərazinin abadlaşdırılması üçün “Şa-İnşaat” MTK-ya 250 min manat ödəyəcək.

Yaxın aylarda Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi tərəfindən Bayıl sürüşmə zonasında hər hansı aktivliyin baş verməsi ilə bağlı heç bir məlumat yayılmayıb. Köçürülən sakinlər də iddia edirlər ki, ərazini tərk etsələr də, evləri sökülənə qədər hansısa yeni çat, sürüşməyə aid əlamət görməyiblər...

Ümumilikdə görünən budur ki, Bayılın sürüşmə zonası bu ilin qışına barmaqla sayılacaq qədər evlərlə girecək.

□ **Əli RAİS,**
“Yeni Müsavat”

AXCP sədri Əli Kərimli günlərdir ki, anonsunu verdiyi, çağırışlar etdiyi mitinq keçirməkdən imtina edib. Belə ki, sentyabrın 26-da Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti (BŞİH) Milli Şuranın sentyabrın 28-nə təyin etdiyi mitinqin keçirilməsinə icazə verib.

Məlumatda bildirilir ki, Milli Şuranın mitinqə bağlı müraciətinə baxılıb və mitinqin Lökbatan qəsəbəsi, 28 may küçəsi, Neftçi idman klubunun Qaradağ təlim idman bazasında keçirilməsinə razılıq verilib. Milli Şura isə Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin icazə verdiyi yerdə mitinq keçirməkdən imtina edib. AXCP sədri Əli Kərimli bildirib ki, mitinq keçirməyəcəklər: "Həm Milli Şurada, həm də AXCP Rəyasət Heyətində bu variantı əvvəlcədən müzakirə etmişdik. Lökbatanda və ya şəhərdən kənar hər hansı qəsəbədə mitinq keçirməyəcəyik".

BŞİH-in qərarında qeyd olunub ki, mitinq təşkilatçılarının təklif etdiyi "Nəriman Nərimanov" metro stansiyasının qarşısındakı parkda toplanmaq ictimai təhlükəsizliyin təmin edilməsi baxımından mümkün deyil: "Sizin mitinq keçirilməsi üçün qeyd etdiyiniz ərazilərin nəqliyyat vasitələrinin intensiv hərəkət etdiyi, həmçinin əhalinin daha sıx fəaliyyətdə olduğu metro çıxışları yaxınlığında olması toplantıda iştirak etməyən digər insanların sərbəst hərəkətinə problem yaradacağı, eyni zamanda həmin ərazilərdəki ticarət-iaşə, xidmət obyektlərinin iş ahəngi-

Əli Kərimli mitinq keçirməkdən niyə imtina etdi?

Natiq Cəfəri: "İnsanları maraqlandıran mövzu olarsa, yerin əhəmiyyəti yoxdur..."

nə ciddi maneələr törədəcəyinə görə təhlükəsizliyin təmin edilməsində çətinlik yaradacaq".

REAL Partiyasının İdarə Heyətinin üzvü Natiq Cəfəri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əslində mitinqə icazə anlayışı qanunda yoxdur: "Azərbaycan Konstitusiyasına görə, insanların sərbəst toplanmaq hüququ tamamilə

təmin olunmalıdır. İnsanlar asayışı pozmadan, şəhərin daxilindəki nəqliyyat axınına mane olmadan, dinc şəkildə öz etirazlarını ifadə etməyə imkan verən mövzu olarsa, nə yerin, nə də saatin, nə də sayın əhəmiyyəti yoxdur. Azərbaycanın tamamında və Bakı şəhərində uzun illərdir etiraz aksiyaları, mitinqlər ancaq say və yer üzərində

getmir. Bir çox ölkələrdə bu, online qaydada baş verir. Yəni şəhərin belli yerlərində mitinqlərin, nümayişlərin keçirilməsi ilə bağlı yerlər ayrılır. Siyasi, ictimai təşkilatlar online qaydada sayta daxil olub, yeri, günü, saati seçirlər. Bu zaman bildiriş gəlir ki, sizin təhlükəsizliklə bağlı məsələni dövlət orqanları öz üzərinə götürür və ərazidə mitinq keçirə bilərsiniz. Bizdə yer və sayla bağlı uzun illərdir ki, ciddi müzakirələr gedir".

N. Cəfəri dedi ki, kütləvi aksiyalarda əsas müzakirə edilən məsələ yer deyil, mövzu olmalıdır: "Mövzunun özü önəmli olmalıdır ki, insanlar cəlb etsin. İnsanları maraqlandıran, onların tələblərinə cavab verən mövzu olarsa, nə yerin, nə də saatin, nə də sayın əhəmiyyəti yoxdur. Azərbaycanın tamamında və Bakı şəhərində uzun illərdir etiraz aksiyaları, mitinqlər ancaq say və yer üzərində

də müzakirə edilib. Həm iqtidar, həm də ənənəvi müxalifət nümayəndələri ancaq yer və sayla bağlı müzakirə edirlər. Mövzu isə təəssüf ki, heç zaman ciddi müzakirə obyektinə çevrilməyib. Ona görə də ilkin olaraq bu məsələlər meydana çıxan kimi həm iqtidar, həm də ənənəvi müxalifət tərəfindən eyni reaksiyanın şahidi oluruq. Yer və sayla bağlı hər zaman diskussiya açılır. Əslində isə ölkə üçün yararlı olan mövzu ilə bağlı diskussiyadır. Belə çıxır ki, insanlar maraqlandıran mövzular açıq şəkildə müzakirə edilə bilər ki, yer və say məsələsi ikinci plana keçsin. İnsanlar həmin mövzulara uyğun olaraq dinc şəkildə etirazlarını bildirmək üçün yerindən asılı olmayaraq, siyasi partiyaların çağırışına reaksiya versinlər. Belə olursa, deməli, Azərbaycanda etiraz mədəniyyəti hələ də Avropa standartlarına uyğun şəkildə formalaşmayıb".

Son zamanlar belə fikirlər də var ki, mitinqlərin zamanı keçib və təkrar şüarlarla toplanmağın adı yoxdur. Bu məsələyə Natiq Cəfəri də münasibət bildirdi: "Sərbəst toplanmaq hüququ vacibdir. Gələn il Azərbaycanda seçkilər gözlənilir. Bəs seçki prosesini mitinqsiz, yürüzsüz, kütləvi aksiyasız necə təşəvvür etmək olar? Dünyanın hər yerində belədir. Sadəcə, orada da mövzu daha önəmlidir. Seçki,

təbliğat, insanlara toxunan mövzular daha çox önəmlidir ki, həm hakimiyyətə, həm də cəmiyyətə mesaj olur. Bizdə isə cəmiyyətə mesaj hissəsi, ümumiyyətlə, müzakirə olunmur. Sanki hökumət və ənənəvi müxalifətin mitinq üzərindən başqa diskussiyası yaranır. Əslində isə həm müxalifət, həm də hakimiyyətin mesajlarının son ünvanı cəmiyyət, xalqdır. Yeni burada mesajlar daha çox önəmlidir. Mən də razıyam ki, mitinqlərdə səsləndirilən bəzi şüarlar köhnəlib. Məsələn, "Azadlıq" şüarını səsləndirirlər. Ancaq bu şüar 1980-ci illərin sonunda Azərbaycanın müstəqilliyi ilə bağlı səslənən şüar idi. İndi isə müstəqil dövlət və ölkənin daxilində də kifayət qədər problemlər var. Bunu ya iqtidar həll etməli, ya da normal seçkilər vasitəsilə problemlərin həllini öz üzərinə götürən siyasi qüvvələr xalqı inandırır, səs qazanır, məsələni həll etməlidirlər. Əsas məsələ budur. Ona görə də mitinq və aksiyaların köhnəliyi ilə bağlı fikirlərə qatılmıram. Əvvəla bu, konstitusional hüquqdur, ikincisi də seçki dövründə çox effektivdir. Mitinq artıq məlumatlandırma deyil, mövzulara diqqət istiqamətində olmalıdır. Bu yəndən yanaşsaq, mitinqlər hələ də aktuallığını saxlayır".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

"Qosqoca Çin dövlətinə Azərbaycan nə edə bilər, amma..." - Bakıdan uyğurlara dəstək...

Müsəlman və türkdilli uyğurlar qandallı, saçları qırılmış, gözləri bağlı vəziyyətdə işgəncə düşərgələrində saxlanılır; **Tənzilə Rüstəm-xanlı:** "Onları assimilyasiya edirlər, bu zülmə susmamalıyıq..."

Cində uyğurlara işgəncə verilən düşərgələr ilk dəfə görüntülənib. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, pilotsuz uçuş aparatları (PUA) ilə çəkilən fotolarda müsəlman uyğurların qandallı, saçları qırılmış, gözləri bağlı şəkildə qatar stansiyasından ümumi düşərgələrə aparıldığı əks olunub. Fotolar sosial şəbəkələrdə geniş müzakirələrə səbəb olub. Çin hakimiyyəti uyğurlara işgəncə verilməsini, üstəlik, bu haqda məlumatları təkzib edir.

ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo isə yenidən repressiyalara məruz qalmamaları üçün bütün ölkələri etnik uyğurları Çinə verməkdən imtina etməyə çağırıb. Sentyabrın 22-də Pompeo bəyan edib ki, Pekinin dediyi kimi ölkənin qərbi Sincan bölgəsində saxladığı müsəlman uyğurların terrorçuluqla heç bir əlaqəsi yoxdur və bu, milli azlıqların mədəniyyət və dinlərinin silinməsi cəhədidir.

O, belə bir açıqlamanı BMT Baş Assambleyasının ilkin toplantısı çərçivəsində beş Orta Asiya ölkəsinin - Qazaxıstan, Qırğızıstan, Tacikistan, Türkmənistan və Özbəkistanın xarici işlər nazirləri ilə görüşdən sonra verib.

BMT ekspertləri və fəallar bildirir ki, ən azı 1 milyon uyğur

və əksəriyyəti müsəlman olan digər azlıq üzvləri Çinin Sincan bölgəsindəki düşərgələrdə saxlanılır. Pekin isə saxlanma yerlərinin təlim və bacarıqların inkişaf etdirilməsinə yönəlmiş peşə mərkəzləri olduğunu israr edir. Qeyd edilir ki, Şərqi Türkdüstandakı peşə tədris mərkəzlərində minlərlə uyğur məcburi saxlanılır. Hər nə qədər bu mərkəzlərdə təhsil məqsədilə uyğurların saxlanıldığı bildirilsə də, onların dini inanc və həyat tərzlərinə dair bir çox məhdudiyət tətbiq edilir.

Sözgedən düşərgələri Çinin dənizi ilə ziyarət edən kanadalı jurnalist Olsi Jazexhi təlim düşərgələrindən ikisini yerində müşahidə etdiyini bildirib. Bu barədə "Avronyus"a danışan kanadalı jurna-

list Ağsu və Qaşqar şəhərlərindəki düşərgələrdə olduğunu və buranın təhsil deyil, islah evləri olduğunu söyləyib. O qeyd edib ki, sözgedən düşərgələrdə insanların beynlərini "yuyurlar": "Uyğurlar öz dillərində "Salam" belə deyə bilmirlər".

Ancaq uyğurların kamplarda saxlanmasına, onlara işgəncə verilməsinə, hüquqlarının tapdanmasına Azərbaycan ictimaiyyətində bir o qədər sətir etirazlar, reaksiyalar yoxdur. "Azəri Türk Qadınlar" Bir-

liyinin sədri **Tənzilə Rüstəm-xanlı** "Yeni Müsavat"a bu mövzuda ürək ağrısı ilə danışaraq qeyd etdi ki, uyğurlara zülm olunmasını, onların problemlərini daim gündəmdə saxlayır: "Mən sosial şəbəkələrdə yazıram, fikirlərimi bölüşürəm. Azərbaycan ictimaiyyəti olaraq, bu məsələləri həmişə gündəmdə saxlamalıyıq, beynəlxalq qurumlara yazmalıyıq, dünya mediasına çatdırmalıyıq. Təbii ki, qosqoca Çin dövlətinə Azərbaycan nə edəcək? Amma Yaponiya, Koreya uy-

ğurlarla bağlı hadisələrə münasibət bildirirsə, biz niyə deməyək?!"

T.Rüstəm-xanlının fikrincə, bu məsələdə həssaslığı olan kim varsa, uyğurların səsini dünyaya çatdırmalıdır: "Guya həmin kamplarda uyğurlara təhsil verilir. Amma bu, Çinin uyğurlara qarşı assimilyasiya siyasətidir. Onların dinini, milli kimliyini dəyişdirmək siyasəti yürüdüldür, çinlilərlə evləndirilir. Biz uyğur türklərinin üzleşdiyi bu problemlərə biganə qalmamalıyıq, toplum olaraq məsələni gündəmə gətirməliyik, çünki onlar soydaşlarımızdır, səslerini duymaq və dünyaya eşitdirmək lazımdır. Çox təəssüf ki, Azərbaycanda kiçik məsələləri gündəmə gətirənlər bu önəmli hadisəyə susurlar. Lakin Türkiyə toplumu həssas yanaşır, ora sığınmış uyğurlara dövlətin münasibətini də görmüşəm. Sadəcə, Türkiyə özü böyük problemlərlə boğuşur".

T.Rüstəm-xanlı Çin hökumətinin uyğurları dini radikalizmə uzaqlaşdırma, isla-

hetmə fikirlərini qəbul etmir: "Çin hökuməti düz demir. Onların pasportlarına əl qoyulur, ölkədən çıxışına imkan verilmir. Guya radikal dini təşkilatlardan qorumaq məqsədi daşıyır. Bu, görüntüdür. Əslində həmin kamplarda uyğurların təhsil verilir. Amma bu, Çinin uyğurlara qarşı assimilyasiya siyasətidir. Onların dinini, milli kimliyini dəyişdirmək siyasəti yürüdüldür, çinlilərlə evləndirilir. Biz uyğur türklərinin üzleşdiyi bu problemlərə biganə qalmamalıyıq, toplum olaraq məsələni gündəmə gətirməliyik, çünki onlar soydaşlarımızdır, səslerini duymaq və dünyaya eşitdirmək lazımdır. Çox təəssüf ki, Azərbaycanda kiçik məsələləri gündəmə gətirənlər bu önəmli hadisəyə susurlar. Lakin Türkiyə toplumu həssas yanaşır, ora sığınmış uyğurlara dövlətin münasibətini də görmüşəm. Sadəcə, Türkiyə özü böyük problemlərlə boğuşur".

Birlik sədri hesab edir ki, Azərbaycandakı millətçi təşkilatların, türkçü qurumların, ocaqların bir araya gələrək uyğur məsələsinə qaldırmasına zərurət var: "Bizim bir araya gəlməyimizə həmişə zərurət var. Heç bir ay olmaz ki, məqalə yazdım. Axı biz niyə belə səssiz qalmışıq, uyğurlar bizdəndirlər, özümüzüzlər. Əfssus ki, tək-tük adamlar, milli şüuru olan uyğurlara qarşı işgəncələrə səsini çıxarıb, çoxunun vecinə deyil".

□ Emil SALAMOĞLU,
"Yeni Müsavat"

Beynəlxalq Bankın keçmiş rəhbəri Cahangir Hacıyevin həyat yoldaşı Zamirə Hacıyeva Azərbaycana ekstradisiya olunmayacaq. Bu barədə Vestminster şəhər məhkəməsi qərar çıxarıb. Azərbaycan hökumətini təmsil edən vəkil məhkəmənin qərarından apelyasiya şikayəti verəcəklərini deyib. Z.Hacıyevanın vəkili isə qərarı şərh etməkdən imtina edib.

"Hacıyevin neft "vişkası" yoxdur ki, fontan vursun, pullar axsın"

Tanınmış hüquqşünas Əkrəm Həsənov London məhkəməsində çıxarılan qərarla bağlı "Yeni Müsavat"a fikirləri

qeyd olunur. Bunun da səbəbi odur ki, ingilis hüququ çevikdir, formalist deyil, reallığı nəzərə alır. Reallığı nəzərə alır, "reallıqda belə olmalıdır, başqa cür ola bilməzdi" məsələlərini qəbul edir. Azərbaycanda isə formalizmi xoşlayırlar. Qanunda belə yazılıb deyib dayanırlar. İngilis məhkəməsi isə deyir ki, "ay qız, sən bilmirdin ki, sən in bu qədər məşla sənə bu qədər pulu gətirib verə bilməzdi? Dünya dağılsa idi də onun bu qədər pulu ola bilməzdi?" Bilmisənsə,

Zamirə Hacıyevanın Azərbaycana ekstradisiya olunmamasının sirri açıldı

Hüquqşünasa görə, bəzi şəxslər özlərini qorumaq üçün gecə-gündüz Allaha yalvarırlar ki, həbsdəki bankirin arvadı Azərbaycana verilməsin, çünki...

ni açıqlayıb. Deyib ki, Zamirə Hacıyevanın Azərbaycana ekstradisiya olunmamasının obyektiv və subyektiv səbəbləri var: "Obyektiv səbəbi budur ki, Zamirə Hacıyevanın günahının olması sübut olunmalıdır. Zamirə Hacıyeva Beynəlxalq Bankda vəzifə tutmayıb, dövlət qurumlarından hər hansı birində işləməyib, rüşvət almayıb. Ala da bilməzdi. Onun heç bir sənədə imza atmaq səlahiyyəti olmayıb. Amma məsələnin bu tərəfi də var ki, sadələşdirilmiş, orta səviyyəli, ali təhsilli olmayan biri də başa düşərdi ki, ərinə qanuni yolla bu qədər pullar gələ bilməz. Cahangir Hacıyevin neft "vişkası" yoxdur ki, fontan vursun, pullar axsın. Cahangir Hacıyev pulları verib, Zamirə Hacıyeva da sağa-sola xərcləyib. Amma bunu sübut etmək lazım idi ki, Zamirə Hacıyeva Azərbaycana ekstradisiya olunsun. Bunu sübut etmək üçün işə savadlı hüquqşünasları cəlb etmək olduqca vacib şərt idi. Hansılar ki, bank hüququnu, maliyyə məsələlərini, ümumiyyətlə iqtisadiyyatı, ingilis hüququnu bilməli idilər".

"Arxayındırlar ki, nə çalsalar, məhkəmə də onu " oynayacaq"

Vəkillik praktikası ilə məşğul olan Əkrəm Həsənov deyir ki, Azərbaycan məhkəmələrində iqtisadi işlərlə bağlı ittiham tərəfinin sərəştəsizliyinin, savadsızlığının şahidi olur: "Məhkəmədə açıq-aydın görünür ki, təqsirləndirilən şəxsin əməlinə cinayət var. Amma bunu məhkəmədə sübuta yetirə bilmirlər. Sadəcə, məhkəmələr ittiham tərəfindən çıxış edir deyər təqsirləndirilənə ittihamedicə hökm çıxarırlar. Ona görə də heç kim özünə əziyyət vermir, arxayındırlar ki, nə çalsalar, məhkəmə də onu " oynayacaq". Təbii ki, bu halda London məhkəməsində qalib gəlmək mümkün deyildi.

Bunu Zamirə Hacıyevanın işi üzrə məhkəmə başlayan ilk gündən deyirdik ki, nəticə belə olacaq".

"Gecə-gündüz Allaha yalvarırlar ki, Zamirə Hacıyeva Azərbaycana ekstradisiya olunmasın"

Məsələnin bu tərəfi də var ki, Cahangir Hacıyev o qədər pulu özbaşına Beynəlxalq Bankdan çıxara bilməzdi. O pulların bankdan çıxması üçün 2-3 nəfər rəy verməli, imzaları sənədlərə atmalıydılar. Cahangir Hacıyevin arxasında Eldar Mahmudovun dayanmasının da heç bir əhəmiyyəti yoxdur. Çünki həmin pulların bankdan çıxması bir neçə dövlət qurumunun razılığı ilə olub".

Əkrəm Həsənov deyir ki, həmin şəxslər özlərini qorumaqla faktiki olaraq Zamirə Hacıyevanı qoruyurlar: "Gecə-gündüz Allaha yalvarırlar ki, Zamirə Hacıyeva Azərbaycana ekstradisiya olunmasın, bu işlərin də üstü açılmasın. Məsələnin Azərbaycana aid hissəsində durum belədir. Digər tərəfdən də ingilislər Zamirə Hacıyevanı Azərbaycana niyə versinlər? İngilislər yüz illiklərlə hazırda olan sistemi qurublar ki, hamı oğurladıqları, çırpışdırdıqları pulları gətirib onların iqtisadiyyatına yatırsın. Bu dəqiqə Zamirə Hacıyevaya deyirlər ki, İngiltərədə nəyin var, bizə ver, başqa ölkələrdə olanları da ver, biz də sənə Azərbaycana verməyək."

"Hacıyeva ona həyat yoldaşı tərəfindən verilən pulların mənbəyini bilib"

Hüquqşünas deyir ki, Zamirə Hacıyevanın Azərbaycana verilməsi üçün "daşdan keçən" arqumentlər təqdim olunmalıdır.

"Vəzifəli şəxs olmayan, evdar qadın statuslu birinin ona həyat yoldaşı tərəfindən verilən pullara görə sorğulanması, istintaqa cəlb edilməsi nə dərəcədə doğrudur" sualı

na Əkrəm Həsənovun cavabı belə olub: "Kişi evə 1000, 10 min, 20 min manat gətirər, qadın da düşünər ki, pullar qanuni yolla qazanılıb. Azərbaycan məhkəməsində olmasa da, ingilis hüququnda, məhkəməsində ağılabatanlıq və vicdanlıq konsepsiyası geniş inkişaf edib. Azərbaycanda olduğu kimi formalist deyillər. Onlar deyəcəklər ki, orta təhsilli evdar qadın da bilir ki, kişi bu qədər pulu qanuni yolla qazana bilməz. Nəinki Azərbaycanda, dünyanın ən böyük banklarının rəhbərləri bu qədər pulu qanuni yolla qazana bilməz. İngilis məhkəməsini inandırmaq mümkün idi ki, Zamirə Hacıyeva ona həyat yoldaşı tərəfindən verilən pulların mənbəyini bilib. Və bu onun ölkəyə ekstradisiyası üçün əsas ola bilərdi".

"İngilis məhkəməsi isə deyir ki, "ay qız, sən bilmirdin ki..."

"Zamirə Hacıyeva israr etməyi deyir ki, bundan xəbərsiz olub, bu halda necə, onun barəsində ekstradisiya qərarı yenə də verilərdir" sualına Əkrəm Həsənovun cavabı belə oldu: "Hüquqda, ancaq ingilislərdə deyil, Azərbaycanda da bilirdi və ya bilməli idi konsepsiyası var. Yeni Zamirə Hacıyevanın israrından asılı olmayaraq onun günahı ingilis məhkəməsində ortaya çıxarıla bilərdi. Bu həmin məhkəmədir ki, Rusiyanın 2 olinqarı - Abramoviçlə Berzovski London məhkəməsində çəkişəndə hətta "krişa" məsələsinə baxılırdı. Berzovski gəlib London məhkəməsində deyirdi ki, Rusiyada məndən "krişalıq" etmək üçün pul istəyirdilər. Yeni London məhkəməsində hətta "krişa" məsələsinə də baxırlar. Ona görə də bu gün bütün dünyada beynəlxalq müqavilələr bağlanarkən mübahisə yaranacağı təqdirdə məsələnin ingilis hüququ ilə çözülməsi

deməli, cinayətdə iştirak etməsən və ekstradisiya olunmalısən.

"Peşəkarlıq və dürüstlük olmadı deyər..."

Əkrəm Həsənov deyir ki, ingilis hüququ Azərbaycana ölkənin bankından oğurlanan pulların Zamirə Hacıyevanın ixtiyarına verilməsini sübut etmə hüququnu tanıyır, amma sərəştəsizlik London məhkəməsində belə bir qərarın ortaya çıxmasına səbəb olub: "Peşəkarlıq və dürüstlük olmadı deyər Zamirə Hacıyevanın ekstradisiyası haqda qərar verilmədi. Bununla belə, Azərbaycanın imkanı vardı ki, özündə peşəkar tapıb ora göndərə bilmədiyi halda xaricdən peşəkar tapıb London məhkəməsinə yollasın. Amma xarici nümayəndə də deyəcəkdiki ki, iş üzrə məlumatları təqdim elə. Pullar Zamirə Hacıyevanın bank kartlarına, cibinə kimlərin imzası ilə axıb. Bunu verməyəcəkdilərsə, xarici peşəkar gedib London məhkəməsində nə edəcəkdik?"

Xatırladaq ki, Zamirə Hacıyeva Londonun "Harrods" mağazasında 16 milyon funt sterlinq xərclədikdən sonra Britaniya səlahiyyətli illerinin diqqətini çəkmişdi. Vəzifəsindən sui-istifadə etdiyinə görə 16 illik həbsə məhkum edilmiş Cahangir Hacıyevin xanımı Londonun Knightsbridge ərazisində mülklərə sahibdir. Ərinin dövlət işçisi kimi qazancı heç vaxt 70 min dolları keçməyən Hacıyevanın bu pulları haradan alməsi şübhə doğurub. Z. Hacıyeva çirkli pulların yuyulması, bankın pullarının mənimlənməsində günahlandırılır.

2018-ci ildə tutulan Zamirə Hacıyeva girov qarşılığında qismən azadlığa buraxılıb. Onun şəxsiyyət vəsiqəsi polisde saxlanılır, qolunda elektron nəzarət qolbağı var. Hazırda Londondakı evində yaşayan Hacıyevaya şəhərdən çıxmaq qadağan edilib.

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Dövlət Komitəsinin rəsmisi Tovuzda dini durumu nəzarətdən çıxarmağa çalışır - SOS!

"Yeni Müsavat" komitəyə sorğu göndərdi

ini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi ilə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi (QMİ) arasında olan ziddiyyətli yerlərdə açıq qarşıdurmalara çevrilə bilər. Komitənin bölgədəki nümayəndələrinin idarənin rayonlardakı rəsmilərini hədəf götürdükləri bildirilir.

Bu gün Tovuz rayonunda dini zəminə qarşıdurma yox səviyyəsindədir. Buna baxmayaraq, vəziyyət hər an dəyişə bilər. Musavat.com-a daxil olan məlumata görə, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Tovuz rayon şöbəsinin müdiri Rasim Tağıyev bu işdə əsas rol alan vəzifə daşıyıcısıdır. Onun dəstəkçiləri isə rayonda radikal dini baxışları ilə tanınan şəxslərdir. Rasim Tağıyevın adı həmin şəxsləri rayonun axundu Hacı Nərimana qarşı qaldıran vəzifəli şəxs kimi keçir.

Bildirilir ki, radikallara İmişlidən olan axundun rayondan çıxarılması üçün hərəketə keçəcəkləri təqdirdə məscidin onların ixtiyarına verilecəyi vəd edilib. Rasim Tağıyevın bu cür hərəketliliyinə rayondakı vəzifəli şəxslərin susqunluq nümayiş etdirmələrinin özəl səbəbi qeyd edilir. Bildirilir ki, tutduğu vəzifəyə təyinat belə qanunsuz olaraq gerçəkləşib. Belə ki, dövlət qulluğuna qəbul zamanı şəxsin ailəsində əvvəllər məhkum olunmuş şəxslərin olmaması şərti var. Rasim Tağıyev vəzifəyə təyinat alanda onun 2 qardaşı həbsdə olub. Rasim Tağıyevın qardaşı Zöhrab Tağıyev Naxçıvanda Azərbaycan əsgərini güllələyib. Buna görə 14 il cəza verilib. Digər qardaşı Mətləb Tağıyevın da adı bir cinayət işində təqsirləndirilən şəxs olaraq keçib. Bu işə onu deməyə əsas verir ki, Rasim Tağıyevi dövlət qulluğuna qəbul edəndə onun ailəsini araşdırmayıblar.

Rasim Tağıyevın fəaliyyətindən Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitənin sədri Mübariz Qurbanlının məlumatsız olması ehtimal edilsə də, onun əsas himayəçisi kimi sədrin müavini Siyavuş Heydərov göstərilir. Bildirilir ki, qardaşları məhkumluq həyatı yaşayan şəxsə 5 rayonda dini vəziyyətə nəzarəti həyata keçirməyi də sədrin müavini həvalə edib. Onun tapşırığına əsasən Rasim Tağıyev rayondakı bəzi rəhbər şəxslərlə görüşüb, onlara hədiyyələr verib. Ona görə də Tovuzda hazırda bütün rəhbərlər Rasim Tağıyevın deyini deyir. Bu işə rayonda olmayan yerdə böyük bir qarşıdurmanın meydana gəlməsinə yol açır.

"Yeni Müsavat" məsələ ilə bağlı Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinə informasiya sorğusu ilə müraciət edib.

Həmin sorğunu təqdim edirik: "Yeni Müsavat"a daxil olan məlumatda iddia olunur ki, Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin Tovuz rayon şöbəsinin müdiri Rasim Tağıyev rayonda radikal dini baxışları ilə tanınan şəxslər üzərindən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin təyin etdiyi axunda qarşı addımlar atır. İmişli rayonundan olan axundun niyə görə Tovuzda təyinat alması məsələsi qaldırılır. Rasim Tağıyevə bu işdə dəstək verən şəxs kimi Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədr müavini Siyavuş Heydərovun adı çəkilir. Qeyd olunur ki, Rasim Tağıyev dövlət qulluğuna qəbul edilib vəzifəyə təyinat alanda onun 2 qardaşı həbsdə olub. Rasim Tağıyevın qardaşı Zöhrab Tağıyev Naxçıvanda Azərbaycan əsgərini güllələyib. Buna görə 14 il cəza verilib. Digər qardaşı Mətləb Tağıyevın da adı bir cinayət işində təqsirləndirilən şəxs olaraq keçib. Rasim Tağıyevi dövlət qulluğuna qəbul edəndə onun ailə üzvləri arasında əvvəllər məhkum olunmuş şəxslərin olub-olmaması araşdırılmayıb. Redaksiyamıza daxil olan iddialara münasibət bildirməyimizi, həqiqət olub-olmamasına aydınlıq gətirilməsini xahiş edirik".

Sorğu sentyabrın 26-da verilib və cavablandırılmayıb.

Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi sorğunu cavablandırdığı təqdirdə ictimailəşdirəcəyik.

□ E.HÜSEYNOV,
"Yeni Müsavat"

Məgər bura qadınların kütləvi şəkildə əzildiyi ölkədir?

Xalid KAZIMLI

O qalmaqal başlayandan bəri Fuad Qəhrəmanlının qızı Selcanın statuslarını, açıqlamalarını, müsahibələrini diqqətlə izləyirəm.

Onun ilk statusunu oxuyanda güman etmək olardı ki, bunları onun əvəzindən kimsə yazır. Amma videomüsahibələri bu şübhəyə son qoydu. Onun əvəzindən bir başqası danışmır, özü danışır.

O, 18 yaşlı qız üçün heyretəməz dərəcədə ağıllı və hazırlıqdır. Sanasan, adamın qarşısında 40-45 yaşlı hüquq müdafiəçisi, ömrünün 20 ilini jurnalistikaya həsr etmiş yetkin bir şəxs var.

Selcanın komplekslidir, "xalq nə deyər", "qohum-əqrəbə nə fikirləşər", "adına söz çıxar" - belə qorxuları, utanıb-çəkinəcəyi yoxdur.

Savadlı qızıdır, hiss olunur ki, dərslər kitablarından başqa da kitablar, jurnallar oxuyub, medianı müntəzəm izləyib, yeniliklərdən, təmayüllərdən xəbərdardır.

Ondan gələcəkdə yaxşı lider ola bilər - düzgün istiqamətdə irəliləyə, haqq yolundan sapmasa, beynini yabançı və yanlış ideologiyalara qapdırmasa.

Selcanın atasına qarşı o sayaq kəskin çıxışlarına haqq qazandırmıram, nə də qınamıram. Əl-əlbət, özünə görə bir səbəbi var.

Zatən, şərti adı "atalar və oğullar", əslində isə "valideynlər və övladlar itilafı" olan problem min illərdir sürüb gedir. Əndazələr aşılımayanda, bu, normaldır, bu çəkişmə bütün sahələrdə inkişafa səbəb olur.

Ancaq ixtilaf, çəkişmə əndazəsini aşanda dəyərləri dağıdır, çeynəyirsə, demək, zərərliyə.

Konkretləşdirək. Bir oğulun ataya qarşı çıxması, onun hər sözü ilə razılaşmaması, yeri gələndə etiraz bildirməsi normaldır, amma oğulun atanı şapalaqlaması, el-oba içində rüsvay etməsi rüsvayçıdır.

Başqa prizmalar da var. Avropada oğulun yaşlı ata-ananı aparıb qocalar evinə qoyması normal hərəkət sayılır, bizim ölkəmizdə isə el bunu o cür oğullara baş töhməti edir, ondan gözləntisini kəsir, "atasını qocalar evinə verəndən el-obaya xeyir gəlməz" deyir.

Selcanın və onun tərəfini tutan, ona himayədarlıq edən, onların iziylə gedənlərini Azərbaycana gətirmək istedikləri feminizm zərərliyədir. Bizə lazım olan şey feminizmin bu təzahürü deyil. Biz Avropadakı tendensiyaları birə-bir təqlid edə bilmərik.

Söz yox, heç kəs dana bilməz, Azərbaycanda qadın hüquqları sahəsində problemlər var - qızların erkən nikaha cəlb edilməsindən tutmuş, ta bir çox rayonlarda qızlara təhsil verilməməsinə, ailədaxili zorakılığa məruz qoyulmasına, boşanmaq istədikdə ölümcül döyülməsinə, bəzən öldürülməsinə qədər.

Bunlar bütün Şərq ölkələri üçün səciyyəvi olan problemlərdir. Amma bura Əfqanıstan, Pakistan, İran deyil. Bu ölkədə qadınların təhsil alması, karyera qurması sahəsində ele bir siyasi-hüquqi maneə yoxdur, sadəcə, bəzi yerlərdə mental maneələr var.

Hər il minlərlə gənc qız təhsilini davam etdirmək üçün universitetlərə daxil olur, minlərlə gənc məzun qız ixtisaslarına uyğun işlərdə çalışmağa başlayırlar, karyera qururlar.

Eyni zamanda minlərlə qız təhsillərini yarımçıq dayandırır, karyeralarına son verir, ailə qururlar. Normaldır.

Bu baxımdan qadınların seçimi var və onlar öz seçimlərini edirlər.

Ailədaxili zorakılıq məsələsinə gəlincə, boşanma statistikasını göstərir ki, yuvarlaq götürsək, hər üç ailədən biri dağılır. Yeni ildə 30 mindən artıq ailə qurulur, təxminən 10 min ailə dağılır. Dağılan ailələrdə zorakılıq halları danılmazdır. Ailədaxili zorakılıq ifrat həddə çatanda artıq ailəni qoruyub saxlamaq olmur.

Ancaq bu o deməkdir ki, hər üç ailənin ikisi ilk və yüngül zərbələrdən dağılmayacaq qədər möhkəmdir. Hər halda, bəzən ailədaxili söz-söhbət olsa da, ailələrin çoxunda mehribanlıq hökm sürür.

Başqa sözlə, ölkəmizdə bu problem indilikdə böyük qadın hərəkətinə başlanmasına səbəb olacaq aktualıqda deyil. Nahaq yerə öz ölkəmizi hüquqsuz qadınların əzildiyi ölkə kimi qələmə verməyə. Belə durum yoxdur.

Təəssüf ki, Selcanın dostlar və himayədarlar dəstəsinin sırasında Azərbaycan himni çalınanda ayağa qalxıb arxasını çevirən, 10 ildən bəri Ramil Səferovu erməni herbçisi Qurgeni öldürdüyünə görə bağışlamayan, dönüb-dönüb Mübariz İbrahimovunu canı adlandıran antimirli adamlar var.

Belə çıxır ki, feminist olan hər kəs mütləq öz xalqına və onun illərin sınağından keçib-gəlmiş adət-ənənələrinə qarşı olmalıdır. Elə deyil. Dədə Qorqud dövründən bəri xalqımız qadınına, qızına böyük dəyər verib, verməkdədir.

Rusiyanın baş naziri Dmitri Medvedev ölkədə yeni istehlak səbətinə tədrici keçid haqqında sərəncam imzalayıb. Sərəncama əsasən keçid prosesi 2021-ci ildən başlanmalıdır. Sərəncamda qeyd olunur ki, yeni səbət əhəlinin müxtəlif qruplarının sağlam qidalanması üçün zəruri olan tam rasionu özündə əks etdirməlidir.

Bu zaman istehlak səbəti pensiyaçılar, uşaqlar (1-3, 4-6, 7-15 yaşlı uşaqlar üçün ayrılıqda olmaq şərti), işləyən qadınlar (16-60 yaş) və işləyən kişilər (16-65 yaş) üçün ayrılıqda hesablanacaq. Sərəncamın icrası Əmək Nazirliyi, İstehlak Bazarına Nəzarət

Rusiya minimum istehlak səbətinin tərkibinə yenidən baxır

Qubad İbadoğlu: "Azərbaycanda da səbətin zənginləşdirilməsinə ehtiyac var"

Xidməti və İqtisadi İnkişaf Nazirliyinə həvalə edilib. Əmək naziri Maksim Topilin bildirib ki, yenidən baxış səbətin tərkibinin artırılması istiqamətində olacaq. Rusiyalı ekspertlər səbətin tərkibinə yenidən baxılmanın ölkə üzrə yaşayış minimumu və ona uyğun olaraq da minimum əmək haqqının məbləğinin artmasına gətirəcəyini deyirlər.

Hazırda Rusiyada minimum istehlak səbətinin tərkibində əsas ərzaq məhsullarının illik adambaşına istehlak həcmi çörək məmulatları üçün 126 kq, kartof 100 kq, tərəvəz və bostan məhsulları 115 kq, meyvə 60 kq, şirniyyat 24 kq, ət 59 kq, balıq 18 kq, süd və süd məhsulları 290 litr, yağ və piylər 11 kq, duz, çay, ədviyyat 5 kq, yumurta 210 ədəd müəyyənənmiş.

Qeyd edək ki, bu ilin əvvəlindən etibarən Azərbaycanda da minimum istehlak səbətinin tərkibinə yenidən baxılması təklifləri aktuallaşıb. Buna səbəb ölkə prezidentinin sərəncamları ilə bu il ərzində Azərbaycanda minimum əmək haqqının iki dəfə artırılması nəticəsində onun məbləğinin ilk dəfə minimum istehlak səbəti əsasında müəyyənləşdirilən yaşayış minimumunu keçməsidir.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda 2019-cu il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 180 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 191 manat, pensiyaçılar üçün 149 manat, uşaqlar üçün 160 manat məbləğində müəyyən olunub. Bu il sentyabrın 1-dən minimum əmək haqqının 250 manata qaldırılması ilə bu göstərici ilk dəfə yaşayış minimumundan yuxarı olub.

Qanunvericiliyə əsasən Azərbaycanda minimum istehlak səbətinin tərkibinə 3 ildə bir dəfə yenidən baxılmalıdır. Lakin sonuncu dəfə Nazirlər Kabineti bu tərkibi 2014-cü ildə yeniləyib və 2015-ci ilin yanvarından bu yenilik qüvvəyə minib. Bu tərkibə əsasən Azərbaycanda əmək qabiliyyətli əhəlinin 1 nəfəri üçün çörək məmulatlarının illik istehlakı 136,8 kq, kartof 54,8 kq, tərəvəz və bostan məhsulları 97,2 kq, meyvə və giləmeyvə 38 kq, şirniyyat 16,9 kq, ət və ət məhsulları 32,9 kq, balıq və balıq məhsulları 7,7 kq, süd və süd məhsulları 223,6 kq, bitki yağı, marqarin və digər piylər 10,9 kq, kərə yağı 7 kq, yumurta 150 ədəd müəyyənənmiş.

Müstəqil ekspertlər hesab edirlər ki, Nazirlər Kabinetinin qərarından ötən 5 il ərzində əhəlinin istehlak vərdislərində ciddi dəyişikliklər baş verdiyi üçün minimum istehlak səbətinin tərkibinə yenidən baxılmalıdır. İqtisadçı-alim, ADR Hərəkətinin rəhbəri Qubad İbadoğlu bildirir ki, mini-

lib. Bu isə xüsusilə də sosial siyasətin önə çıxdığı hazırkı dövrdə aparılan dəyişikliklərin əsaslandırılmasını çətinləşdirir. Odur ki, Nazirlər Kabinetinə təklif edirəm ki, 2005-ci il 23 iyun tarixli 118 nömrəli qərara yenidən baxıb, müvafiq dəyişikliklər etsin və növbəti ildən minimum istehlak səbəti təzə normativlər əsasında həm Bakı, həm də regionlar, eləcə də uşaqlar üçün müxtəlif yaş qrupları (0-6, 6-10, 10-15) üzrə ayrılıqda hesablasın".

İqtisadçı-alim inflyasiyanın hesablanması mexanizmini də təkmilləşdirməyi təklif edir: "Dövlət Statistika Komitəsinin nəzərinə çatdırıram ki, istehlak qiymətləri indeksinin müəyyənləşdirilməsində istifadə olunan 585 adda mal və xidmət səbətinin tərkibinin də yenilənməsi, əmtəələrin xüsusi çəkirlərinin müasirləşdirilməsi və bu məqsədlə ev təsərrüfatları arasında yeni sorğunun keçirilməsinin də zamanı çoxdan çatıb".

Onu da bildirək ki, dünyanın bir çox ölkələrində minimum istehlak səbəti anlayışından, ümumiyyətlə, istifadə olunmur. Əvəzində əhəlinin xərclərinin tərkibində ərzaq və qida məhsullarının payına diqqət yetirilir. Hesab olunur ki, adambaşına xərclərin tərkibində ərzaq və qida məhsullarına sərf olunan vəsaitlər 50 faizi keçirsə, bu, insanların öz istehlaklarını tam təmin edə bilmədiyinin göstəricisidir. Çünki xüsusilə Avropa ölkələrində əsas istehlakın tərkibinə gəzinti, teatra getmək kimi xidmətlər də daxil edilir.

□ **Dünya SAKIT, "Yeni Müsavat"**

"Azərbaycan Türk ocağı" bərpa edilib. "Şərq" qəzetinin baş redaktoru Akif Aşırılı qurumun yeni başqanı seçilib. Onunla öz ofisində "Türk ocağı"nın gələcək hədəfləri, görəcəkləri işlər və Azərbaycan mediasının bu günü ilə bağlı geniş söhbət etdik.

- Akif bəy, "Azərbaycan Türk Ocağı" təşkilatının bərpası hansı zərurətdən doğdu?

- "Türk ocağı" böyük tarixi və missiyası olan bir təşkilatdır. Türk dünyasının tarixində, müstəqil türk cümhuriyyətlərinin yaranmasında böyük bir rol oynayıb. Əsası 1911-ci ildə Əhməd bəy Ağaoğlunun İstanbuldakı evində qeyri-rəsmi şəkildə qoyulub. Həmin dövərdə Türkiyə çox ciddi sıxıntılar keçirirdi, etnik münasibətlərdən doğaraq, qardaş ölkə parçalanma təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdı. Bunların qarşısını almaq üçün belə bir ziyalılar hərəkatı yaradıldı. Prosesi istanbullu tibbiy tələbələr başlamışdı. 190 nəfər olan bu tələbələr ziyalıların bir yerə yığılması və parçalanma təhlükəsinin qarşısını alınmasında əsas rol oynadılar. Bir növ bu təşkilat zərurətdən yaradılmışdı. 1912-ci ildə bu "Türk ocağı" rəsmi şəkildə quruldu, yayım orqanları, şöbələri yaradıldı. Onun quruluşunda Azərbaycan türklərinin, Rusiyadan köç etmiş türk aydınlarının da böyük rolu var. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, Yusif Akçura və digər ziyalıların təşkilatın yaradılmasında böyük rolları var. Zəki Vəli Toğanın, Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin, Nəsim bəy Yusifbəylinin fəaliyyəti də "Türk ocağı" ilə bağlı olub. Rəsulzadə sosial demokrat platformasından milliyətçi platformaya məhz bu təşkilatda olarkən keçib. Hətta orada bir neçə ilə fəaliyyət göstərərək, bu milliyətçi qurumun yayım orqanları ilə əməkdaşlıq edib. Onun məqalələri də "Türk ocağı" yayımlarında nəşr olunub. Düşündük ki, global dünyada yaşayırıq, milli-mənəvi dəyərlərin yerinə Qərb dəyərləri adı altında başqalarını qoyur, cəmiyyəti parçalamağa çalışır və çeşidli problemlər yaradırlar. Milli ruhun burada sağlam tutulmasına çox ciddi ehtiyac var. Amma onu xüsusi qeyd edim ki, 1918-ci ildən sentyabrından başlayaraq bu təşkilat Azərbaycanda qurulub. Əhməd Cavad, Abdulla Şaiq, Abbasqulu Kazımzadə Cümhuriyyət hökumətinə müraciət edərkən Azərbaycan "Türk ocağı"nın qurulmasına icazə istədilər və buna nail oldular. Cümhuriyyət dövründə müstəqil şəkildə bu təşkilat quruldu. Türkiyədəki "Türk ocağı"nın klassik modeli əsas götürüldü. Cümhuriyyətin varisi olan bir dövlətin vətəndaşları üçün bu qurumun bərpası vacib sayıldı.

- Niyə məhz Akif Aşırılı başqan oldu?

- Mən də sizə sual edirəm, niyə də olmasın? Məndən öncə bəlkə də kimlərsə bu təşkilatın bərpası təşəbbüsü ilə çıxış edib. Düşüncələrimə, gəldiyim yola, apardığım tədqiqat sahəsinə və fəaliyyətimə görə bərpa təşəbbüsü ilə çıxış etdim. Dəyərlərimizin mühafizəsi baxımından kim sənə bunu həyata keçirməli idi, bu missiya mənim boynuma düşdü. Rəsmi formada bərpa qrupu yaratdıq. Abdulla Şaiqin nəvəsi Ülker Talıbzadə, Əli bəy Hüseynzadənin qardaşı nəvəsi Cəmilə Hüseynzadə, Əhməd Cavadın nəvəsi Anar Axundzadə, millət vəkllərimiz Əflatun Ama-

şafında qadının önəmli rolunu qələmə alırdı. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, hətta Cəlil Məmmədquluzadə qadın azadlığının hər zaman tərəfdarı olublar. Bu böyük şəxsiyyətlər "Savadlı ana savadlı cəmiyyətdir" tezisini irəli sürüb, müdafiə ediblər. Cəmiyyətdə o zaman nizamlı inkişaf prosesi gedir ki, ailədə, cəmiyyətdə və dövlət idarəçiliyində hər kəs yerində olsun. Yerlər səhv düşəndə belə problemlər yaranır.

"Yerlər səhv düşəndə problemlər yaranır"

Akif Aşırılı: "Bu ocağı daim yanan görək, külü ilə oynamayaq"

şov, Qənirə Paşayeva, Cavanşir Feyziyev, tanınan və hörmət edilən tarixçi alim Firdovsiyyə Əhmədova, şair-alim İrfan Ciftçi, ATİB başqını Camal Yanğın Azərbaycan "Türk ocağı"nın bərpəçiləri oldu.

- Qəribə deyirlər ki, tez-tez eyni vaxtda vurursunuz. Son olaraq, AXCP funksioneri Fuad Qəhrəmanlı ətrafında baş verən olaylar onu göstərmədi mi ki, artıq bu dəyərlər ölkəmizin daxilində kök salmaqdadır...

- Bayrağımızdakı müasirləşmə qəribçilik kimi yozulur. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu Qərb dəyərləri dedikdə elmi, texniki inkişafı nəzərdə tuturdular. Əli bəy islam imanlı, türk qanlı və "Firəng qiyafəli" fədalərin lazım olduğunu deyirdi. İnkişaf üçün təklif edilən qəribləşmə modeli çox normal bir şeydir. Amma uzun illər formalaşan milli-mənəvi dəyərlər sistemi, ailə modeli var. Biz bu dəyərləri çıxış edib yerinə başqa dəyərləri gətirmək olmaz. Bu məsələ çox ciddidir. Ənənələrin itməməsi, dəyərlərin qorunması baxımından hələ çox işlər görməliyik.

- Feministlərin sayı ölkəmizdə sürətlə artır. Bu, dəyərlərimizə təsirin sübutu deyil mi?

- Feminizm Qərbdə həm nəzəriyyə, həm də cəmiyyətlərə tətbiq edilən bir vasitə kimi baxılır. Əhməd bəy Ağaoğlunun ilk əsərlərindən biri "İslamda qadın və İslama görə qadın" adlanırdı. İslamın qadın həyatına gətirdiklərini, cəmiyyətin inki-

şafında qadının önəmli rolunu qələmə alırdı. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, hətta Cəlil Məmmədquluzadə qadın azadlığının hər zaman tərəfdarı olublar. Bu böyük şəxsiyyətlər "Savadlı ana savadlı cəmiyyətdir" tezisini irəli sürüb, müdafiə ediblər. Cəmiyyətdə o zaman nizamlı inkişaf prosesi gedir ki, ailədə, cəmiyyətdə və dövlət idarəçiliyində hər kəs yerində olsun. Yerlər səhv düşəndə belə problemlər yaranır.

- "Azərbaycan Türk ocağı" ictimai, yoxsa siyasi təşkilat olacaq?

- Bu ictimai təşkilatdır. Fəaliyyət istiqaməti elm, mədəniyyət, tariximiz tədqiqidir. Türk kultürünün xarici təsirlərdən mühafizəsi bizim üçün olduqca vacib olan amillərdən biridir. Türkün tarix boyunca bir ordu-su, bir də mükəmməl ailə modeli olub. Bu iki prinsip tarixdə türklərin yerini hər zaman zirvədə tutub. Amma bəzən görürsən ki, bu nizam pozulur. Çalışırıq ki, hər zaman o dəyərlərə sadıq qalaraq, Azərbaycanın Türk dünyasında yerinin möhkəmliniyə töhfəmizi verək.

- İctimai təşkilat kimi qalmaq nəzərindədir? Çünki adına baxanda bəzi anlarda siyasi təşkilat rolunu da oynaya biləcəyi təəssüratı yaradır...

- Amacımız siyasətlə məşğul olmaq deyil. "Azərbaycan Türk ocağı"nın Cümhuriyyət dövründəki iki illik fəaliyyətini götürsək, onlar sadəcə elm, təhsil alanında, bir də siyasi nəzəriyyələrinin Azərbaycan mən-

şafında qadının önəmli rolunu qələmə alırdı. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, hətta Cəlil Məmmədquluzadə qadın azadlığının hər zaman tərəfdarı olublar. Bu böyük şəxsiyyətlər "Savadlı ana savadlı cəmiyyətdir" tezisini irəli sürüb, müdafiə ediblər. Cəmiyyətdə o zaman nizamlı inkişaf prosesi gedir ki, ailədə, cəmiyyətdə və dövlət idarəçiliyində hər kəs yerində olsun. Yerlər səhv düşəndə belə problemlər yaranır.

"Klassik media ənənələri Azərbaycanda qorunmalıdır"

məqsədimiz ictimai birlik kimi müstəqil fəaliyyət göstərməkdir. Qeydiyyat üçün sənədləri hazırlayıb Ədliyyə Nazirliyinə göndərəcəyik.

- Gələcək proqramınız varmı?

- Müəyyən hədəflərimiz var. Əsas vəzifəmiz milli ruhu hər zaman sağlam tutmaqdır. Eyni zamanda milli dəyərlərimizə yönəlik zərbələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər keçirməyi qarşımıza məqsəd qoymuşuq. Böyük tarixi şəxsiyyətlər var ki, sosial şəbəkələrdə bəzən müzakirə mövzusunda çevrilirlər. Həmin şəxsiyyətlərin tarixdəki rolu, xalqımız üçün töhfələrini təhlil edib, cəmiyyətə çatdırmaq istəyirik. Yaxın zamanlarda xeyli sayda sağlam düşüncəli ziyalılarımızı "Azərbaycan Türk ocağı"nın ətrafında görüşəcəyik. Keçirəcəyimiz tədbirlərdə cəmiyyətə müsbət mənada verəcəyimiz xeyri hər kəs görəcək. Bəri başdan bunu demək istəməzdəm. Hər halda, fikrimiz var ki, bu ocağın işartısı Bütöv Azərbaycanı, türk dünyasını əhatə etsin. Bu ocağı daim yanan görək, külü ilə oynamayaq.

- Bütöv Azərbaycan dediniz, təşkilatın Cənubi Azərbaycanla bağlı fəaliyyəti nədən ibarət olacaq?

şafında qadının önəmli rolunu qələmə alırdı. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, hətta Cəlil Məmmədquluzadə qadın azadlığının hər zaman tərəfdarı olublar. Bu böyük şəxsiyyətlər "Savadlı ana savadlı cəmiyyətdir" tezisini irəli sürüb, müdafiə ediblər. Cəmiyyətdə o zaman nizamlı inkişaf prosesi gedir ki, ailədə, cəmiyyətdə və dövlət idarəçiliyində hər kəs yerində olsun. Yerlər səhv düşəndə belə problemlər yaranır.

"Yerlər səhv düşəndə problemlər yaranır"

Akif Aşırılı: "Bu ocağı daim yanan görək, külü ilə oynamayaq"

şafında qadının önəmli rolunu qələmə alırdı. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, hətta Cəlil Məmmədquluzadə qadın azadlığının hər zaman tərəfdarı olublar. Bu böyük şəxsiyyətlər "Savadlı ana savadlı cəmiyyətdir" tezisini irəli sürüb, müdafiə ediblər. Cəmiyyətdə o zaman nizamlı inkişaf prosesi gedir ki, ailədə, cəmiyyətdə və dövlət idarəçiliyində hər kəs yerində olsun. Yerlər səhv düşəndə belə problemlər yaranır.

"Klassik media ənənələri Azərbaycanda qorunmalıdır"

məqsədimiz ictimai birlik kimi müstəqil fəaliyyət göstərməkdir. Qeydiyyat üçün sənədləri hazırlayıb Ədliyyə Nazirliyinə göndərəcəyik.

- Gələcək proqramınız varmı?

- Müəyyən hədəflərimiz var. Əsas vəzifəmiz milli ruhu hər zaman sağlam tutmaqdır. Eyni zamanda milli dəyərlərimizə yönəlik zərbələrin qarşısını almaq üçün tədbirlər keçirməyi qarşımıza məqsəd qoymuşuq. Böyük tarixi şəxsiyyətlər var ki, sosial şəbəkələrdə bəzən müzakirə mövzusunda çevrilirlər. Həmin şəxsiyyətlərin tarixdəki rolu, xalqımız üçün töhfələrini təhlil edib, cəmiyyətə çatdırmaq istəyirik. Yaxın zamanlarda xeyli sayda sağlam düşüncəli ziyalılarımızı "Azərbaycan Türk ocağı"nın ətrafında görüşəcəyik. Keçirəcəyimiz tədbirlərdə cəmiyyətə müsbət mənada verəcəyimiz xeyri hər kəs görəcək. Bəri başdan bunu demək istəməzdəm. Hər halda, fikrimiz var ki, bu ocağın işartısı Bütöv Azərbaycanı, türk dünyasını əhatə etsin. Bu ocağı daim yanan görək, külü ilə oynamayaq.

- Bütöv Azərbaycan dediniz, təşkilatın Cənubi Azərbaycanla bağlı fəaliyyəti nədən ibarət olacaq?

şafında qadının önəmli rolunu qələmə alırdı. Əli bəy Hüseynzadə, Əhməd bəy Ağaoğlu, hətta Cəlil Məmmədquluzadə qadın azadlığının hər zaman tərəfdarı olublar. Bu böyük şəxsiyyətlər "Savadlı ana savadlı cəmiyyətdir" tezisini irəli sürüb, müdafiə ediblər. Cəmiyyətdə o zaman nizamlı inkişaf prosesi gedir ki, ailədə, cəmiyyətdə və dövlət idarəçiliyində hər kəs yerində olsun. Yerlər səhv düşəndə belə problemlər yaranır.

- Bu istiqamətdəki fəaliyyətinizdə uğurlar arzulanır.

"Şərq" qəzetinə gəlib mətbuatdan danışmaq mümkün deyil. Səhv etmərsə, həftədə 5 deyil, 3 gün qəzet çıxır. Maliyyə məsələsində bu, problem yaradır.

- Əlbəttə. Çap mətbuatının vəziyyəti bütün dünyada ağırdır. Yeni media sürətlə inkişaf edir. Hesab edirəm ki, klassik media ənənələri Azərbaycanda qorunmalıdır. Bizdə yeni media ənənələri hələ yeni-yeni formalaşır. Məktəbi də tam formalaşmayıb. Metodkasi da yoxdur. Əsas mətbuat orqanlarının başında bu gün klassik mediadan gələnlər durur. Jurnalist peşəkardırsa, onun məhz kökündə peşə dəyərləri, peşəyə hörmət dayanır. Bunlar klassik medianın formalaşdırdığı dəyərlərdir. Ona texnoloji baxımından nələrsə əlavə edə bilərik, amma bütövlükdə sistemli dəyişə bilmərik. Saytımızı artıq aktivləşdirmişik. "Şərq"i çətinliklə də olsa, yaşatmağa çalışırıq. Maliyyə imkanlarımız o qədər də böyük deyil. Reklam gəlirlərimiz də yoxdur. Oxucular üçün qəzet köşkləri olsun. Qəzetlər peşə dəyərlərini hər zaman qoruyur. Dünyada qəzetlərin yaşaması necədir, 70 faiz reklamdən, 30 faiz qəzet satışından maliyyə gəlir. Ölkəmizdə 10-a yaxın qəzet var ki, satışın 30 faizi üstələyir. Hər birinin, sadəcə, reklam gəlirləri yoxdur. Bunu nəzərə almaq lazımdır. Ölkə prezidenti sağ olsun, KİV-lərə Dəstək Fondunu yaratdı. Maliyyə sıxıntılarını ayrılan maliyyə dəstəyi və əbunə gəlirləri ilə aradan qaldırmağa çalışırıq.

- Sayt variantını dediyiniz kimi aktivləşdirmisiniz. Yeni media isə sürətlidir. Ayaqlaşa bilərsiniz?

- Çox çətinidir. Biz medianın iki meydançasında oynayıq. Çətinlikdə də olsa, çap mediasını saxlayırıq. Azərbaycanda bu sahədə ciddi rəqabət var. Biz "Şərq"i internet variantında öndə olmağı qarşımıza hədəf qoymamışıq. Amma istəyimiz, gücümüz kollektivin peşəkarlığı buna çatır. Əsas hədəfimiz olanımızı qoruyub saxlamaqdır. Bunu isə nə dərəcədə və nə vaxta qədər qoruyacağımızı deyə bilməməm.

- Çox çətinidir. Biz medianın iki meydançasında oynayıq. Çətinlikdə də olsa, çap mediasını saxlayırıq. Azərbaycanda bu sahədə ciddi rəqabət var. Biz "Şərq"i internet variantında öndə olmağı qarşımıza hədəf qoymamışıq. Amma istəyimiz, gücümüz kollektivin peşəkarlığı buna çatır. Əsas hədəfimiz olanımızı qoruyub saxlamaqdır. Bunu isə nə dərəcədə və nə vaxta qədər qoruyacağımızı deyə bilməməm.

- Çox çətinidir. Biz medianın iki meydançasında oynayıq. Çətinlikdə də olsa, çap mediasını saxlayırıq. Azərbaycanda bu sahədə ciddi rəqabət var. Biz "Şərq"i internet variantında öndə olmağı qarşımıza hədəf qoymamışıq. Amma istəyimiz, gücümüz kollektivin peşəkarlığı buna çatır. Əsas hədəfimiz olanımızı qoruyub saxlamaqdır. Bunu isə nə dərəcədə və nə vaxta qədər qoruyacağımızı deyə bilməməm.

□ Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Qarabağ üçün çalışanın ölməyi

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Öz furajkasını hamıdan çox vuran şəxs ov kralı elan edilir və axşamüstü dəlmə-deşik olmuş furajkasını tüfənginin lüləsinə taxıb hürüşən itlərin, şeypur sədalarının müşayiəti ilə tənənəli surətdə Taraskona daxil olur"

(Alfons Dode, "Taraskonlu Tartarenin qeyri-adi macəraları")

Azərbaycan hakimiyyətinin Fransa ilə tarixi dostluq-qardaşlıq münasibətləri vardır, bununla işimiz yoxdur, səbəbini də bilirəm, ancaq yazmıram, necə deyirlər, bilənlər bilməyənlərə danışsın. Hətta Bakının yenidənqurulmasında işlədilmiş bir çox detallar Paris şəhərinin təkrarıdır, bilənlər. Bunlardan siqaret satılan qəzet köşklərinin dizaynını, mərkəzi küçələrdə damlarda əlavə mərtəbə qayırılmasını, daş və kol-kosdan ibarət parkları göstərə bilərik. Fransanın keçmiş prezidenti Jak Şirakin srağagün ölməyini də müzakirə etmək mənasızdır. Necə deyirlər, ölünün haqqında ya yaxşı danışmalısın, ya da heç zad danışmamalısan. Doğrudur, bu məsələ kontekstdən çıxarıblar, əslində onun ilkin forması beləncik olmuşdur və yanılmırsa Spartada işlənmişdir: "Ölünün haqqında ya yaxşı şeyləri danışın, ya da həqiqətdən başqa heç nə danışmayın". Sözləşmə, dünyada belə başına ip salınıb oynadılan ifadələr çoxdur. Bu yaxında onlardan birini qəzetdə xatırlamışdılar. SSRİ-i vaxtı, 1980-ci illərdə ABŞ-la telekərpü zamanı bir sovet qadını "Bizdə seks yoxdur" demişdi. Yazığı hoydu-hoyduya götürdülər, 35 ildir bu ələsalma davam edir. Əslində isə əhvalat tam şəkildə belə olmuşdu: amerikalı tamaşaçı efrədə sual vermişdi ki, bizim efrədə seks reklamı çoxdur, sizin televiziyalarda necə? Rus qadın da bu baxımdan "Bizdə seks yoxdur" demişdi, yəni, efrədə yoxdur. Ancaq indi bunu kimə izah eləyəsən? Ox yaydan çıxıb gedibdir.

Əlqərəz, dünən gördüm bizim hörmətli baş nazir Novruz müəllim rəhmətlik Fransa prezidenti haqda belə sözlər yazıbdır: "Jak Şirak Dağlıq Qarabağ münasibətinin həlli üçün çox çalışdı". Əlbəttə, hər kəsin başsağlığı üçün sözlər seçmək hüququ vardır, bu bizim konstitusiyada yazılıbdır. Ancaq Novruz müəllim sanki bənti bir az çox eləyibdir. Nəyə görə?

Birinci ona görə ki, biz Fransanın ATƏT Minsk Qrupunda həmsədr olmağını bəlkə ən az istəyən camaatıq. Çünki Fransa tarixən daha çox erməniperəst dövlət kimi tanınıbdır, hətta uydurma erməni "soyqırımını" rəsmən, qanun formasında tanıyıb, bunu inkar edənlərə isə cinayət işi açıq. Demokratik ölkə üçün, senzura olaraq Fransaya heç yaraşmayan biabırçı qanundur. Ümumiyyətlə, biz yaxşı bilir ki, Fransanı Minsk Qrupuna məhz ermənilər soxuşdurublar, yoxsa nəyə gerek idi? Dünyanın başqa hegemon dövlətləri də vardı və üstəlik, Qafqaza Fransadan neçə köynək yaxın idilər. Britaniya, Almaniya, Türkiyə və sairə. Alınmadı. Hərçənd ABŞ və Rusiya da erməniperəstlikdə Fransadan geri qalmayıb, bir növ bizim üçün həmişə pis "balans" yaradıblar. Gələk Şirak müəllimə.

Bizim baş nazir bənti ona görə çox edib ki, məhz Jak Şirakin prezidentliyi dönməndə Fransa uydurma erməni "soyqırımını" tanımışdı. Əgər o dünya deyilən yer varsa bizim əski deputatlardan Şamil Qurbanov hazırda orada çox narahat olmalıdır. Çünki biz 2000-ci illərin əvvəllərində Şamil müəllimin Milli Məclisdə Jak Şirak haqda işlətdiyi kəskin cümləni unutmamışıq (*o zaman hətta Şamil müəllimin evi qarşısında yapçılar etiraz piketi eləmişdilər*).

O cümlədən Jak Şirak prezidentliyi ərzində düz 2 dəfə Ermənistanə rəsmi səfər etmişdir, Bakıya gəlməyi isə ləzimi bilməmişdi. Nikola Sarkozi Bakıya gəlib, Fransua Ol-land gəlib, ancaq bu adam gəlməyib də bə. Belə şeylərə görə gerek rəhmətliyi anırsansa başqa kontekstlərdə an. De ki, Fransa dostumuzdur, Paris qardaşımızdır, nə bilim, "Şanel"dən başqa duxi vurmuruq, Eyfeldən də, nəhayət, neft çıxmasını arzu edirik. Ancaq Qarabağı demə. Adanı yandırır. Kinodakı Cəlal demişkən, ondansa üreyimizin başını nişan alıb vursan yaxşıdır, Kələntər dayı. Novruz müəllim həmçinin prezident İlham Əliyevin dünən Fransa səfərliliyinə gedib orada yazdığı rəsmi başsağlığını da oxuya bilərdi və görərdi ki, həmin cümlələr içində Qarabağın adı ümumiyyətlə çəkilmir. Təsadüfi deyil, mənəcə.

Sonda bir daha ümid edirəm, cənnətin Azərbaycan sektorunda Şamil müəllimi hazırda narahat edən, açıqlama almaq istəyən bambılı jurnalistlər yoxdur.

Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev bir neçə gündən sonra Rusiyanın Soçi şəhərinə yollanacaq. Orada onun prezident Vladimir Putinlə görüşü gözlənilir. Bu barədə artıq Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov anons edib. İki ölkənin rəhbərləri Valday Beynəlxalq Müzakirə Klubunun XVI toplantısı çərçivəsində bir araya gələcək.

Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında hərbi-texniki əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın 13-cü iclasının Protokolu" imzalanıb.

Soydaşlarını tarixi saxtalaşdırmaqda qınayan Baqratyan bildirir ki, erməni dərsləkləri və tarixi yalan məlumatlarla doldur. "Tarixi saxtalaşdırmaq olmaz. Məsələn, dünya-

Soçi görüşü öncəsi Bakı anlaşması - Putinə aparılan mühüm mesaj

Ermənistanın isticarısına rəğmən, Azərbaycan-Rusiya hərbi əməkdaşlığı genişlənir - yeni gəlişmə; işğalçı ölkənin sabiq baş naziri: "Biz dünyanın ən geridə qalmış ölkələrindən biriyik..."

Görüşün gündəliyi hələlik dəqiq məlum deyil. Ancaq Bakı və Moskva arasında müzakirə olunması mövzular var və onlardan biri də illərdir həllini tapmayan, Rusiyanın əsas vasitəçi dövlət olduğu Dağlıq Qarabağ problemidir.

Sırr deyil ki, konfliktin dinc nizamlanmasında Moskva unikal rıçaqlara malikdir. Çünki Ermənistanə real təsir imkanları var. O da faktıdır ki, işğalçı ölkədə inqilab yolu ilə hakimiyyət dəyişikliyindən sonra da Qarabağ ixtilafının dinc həlli gözlənilərə rəğmən, sürətlənməyib, əksinə, daha da qəlizləşib. İndilikdə müharibə riski heç vaxt olmadığı qəddər böyükdür.

Ermənistanın "məxməri" baş naziri Nikol Paşinyanın BMT-dəki son çıxışı isə onun faktiki olaraq Qarabağ danışıqlarından tam imtina etməsi anlamına gəlir. Bəllidir ki, həmin çıxış əvvəldən axırədək Azərbaycan əleyhinə ittihamlar, ölkəmizi məsələdə suçlu çıxarmaq, hətta onu işğalçı kimi təqdim etmək, torpaqlarımızın işğalına haqq qazandırmaq üzərində qurulub.

Bu xüsusda istisna deyil ki, Soçidə Azərbaycan lideri rusiyalı həmkarından Qarabağ məsələsi ilə bağlı Ermənistanə təzyiq göstərməsini istəsin. Söhbət Putinin öz unikal təsir nıçaqlarından istifadə edib Ermənistan rəhbərliyini ağıla gətirməsindən, İrəvanın Qarabağ məsələsində konstruktiv mövqe tutmağa vadar etməsindən gedir. Çünki Azərbaycanın səbri sonsuz deyil.

Məqamın intriqalılığı həm də odur ki, Rusiya prezidenti Soçiyə İrəvan səfərindən az sonra gələcək. Yeni Qarabağ mövzusunda onun Ermənistan paytaxtında hansısa danışıqları istisna deyil. Soçidə isə Əliyev və Putinin növbəti dəfə saat əqrəblərini tutuşduracaqları tamamilə mümkün görünür.

Hər necə olmasa, Moskva Ermənistanı regionda strateji

müttəfiq kimi görürsə, Azərbaycanı da özünün strateji tərəfdaşı hesab edir - ermənilər bundan qıçıqlansalar belə. Strateji tərəfdaşlıq isə "Şimal-Cənub" Neqliyyat Dəhlizi kimi iqtisadi-kommunikasiya layihələrində birgə iştirakla yanaşı, Bakı və Moskva arasında hərbi-texniki əməkdaşlığı da ehtiva edir. O da sırr deyil ki, Rusiya ölkəmiz üçün əsas silah tedarükçülərindən biri olaraq qalır.

Diqqət çəkicidir ki, Soçi danışıqları ərəfəsində Bakıda Azərbaycanla Rusiya arasında Hərbi-Texniki Əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiyanın iclası keçirilib. Müdafiə Nazirliyindən musavat.com-a verilən məlumata görə, tədbirdə çıxış edən Azərbaycanın müdafiə nazirinin maddi-texniki təminat üzrə müavini general-leytenant Fuad Məmmədov iki ölkə arasında hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın hazırkı vəziyyəti və perspektivləri barədə danışaraq, bu istiqamətdə münasibətlərin inkişaf etdiyini vurğulayıb.

Tərəflər hərbi-texniki əməkdaşlığın cari vəziyyətini nəzərdən keçirib və 2020-ci il üçün əsas fəaliyyət istiqamətlərini müəyyən ediblər. Görüşün sonunda "Azərbaycan

Bəzi məlumatlara görə, bu tədbir və imzalanan sənədlər Azərbaycanın Rusiyadan yeni partiya silahların almasına hüquqi zəmin yaradacaq.

Ermənistan təbii ki, öz kasad büdcəsi ilə Azərbaycanla silahlanma yarışına girmək və bu yarışa tab gətirmək gücündə deyil. Çünki iqtisadiyyatı böhran içində, maliyyə resursları kəsad, bütünlüklə Rusiyadan asılı durumdadır. Əsas səbəb məlumdur - qonşu Azərbaycan və Türkiyə ilə siyasi-diplomatik, iqtisadi-hümanitar münasibətlərin yoxluğu, sərhədlərin bağlı qalması, dünya okeanına çıxışdan məhrum olmaq, blokada rejimi. Təəssüf ki, Ermənistanın populist rəhbəri Nikol Paşinyan da bu gerçəkliyi ciddiyyə alıb çıxış yolu aramaq, əsas qonşularla dil tapmaq əvəzinə, ilyarımdır siyasi demaqqo-giya ilə məşğuldur. Ermənistan daxilində bu siyasətdən narazılıq günbəgün artmaqdadır.

"Biz özümüzü tərifləyə-tərifləyə dünyanın ən geridə qalmış ölkələrindən biri olduğumuzu unutmuşuq". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bu acı etirafı özünün facebook səhifəsində Ermənistanın sabiq baş naziri, deputat Qrant Baqratyan edib.

nın ilk xristian dövləti Osroena olub. Heç olmasa, bir dəfə ensiklopediyayı vərəqləyin. Biz özümüzü tərifləyə-tərifləyə dünyanın ən geridə qalmış ölkələrindən biri olduğumuzu unutmuşuq. Bəs biz həqiqətdən özümüzü öymək üçün nə etmişik? Belə yanlış mesajlar ilk növbədə bizim özümüze qarsıdır. Hamıya ağıl veririk, özümüzden başqa", - deyə eks-baş nazir qeyd edib.

Məlumat üçün bildirik ki, Baqratyan erməni siyasi elitasında və keçmiş dövlət xadimləri arasında azsaylı obyektiv şəxslərdən biridir, iqtisadçı alim kimi çoxlu əsərlər, monoqrafiyalar, dərsləklər və dərs vəsaitlərinin müəllifidir. Yeni o, ölkənin düşdüyü ağır durumu kifayət qədər yaxşı dərk edir və bu səbəbə vaxtaşırı həm hökuməti, həm də fantastik ideyalarla yaşayan erməni cəmiyyətini tənqid edir.

Necə deyirlər, erməni xalqının taleyi erməni xalqının əlindədir. Normal xalqlar kimi inkişaf yoluna çıxmaq üçün isə ona, sadəcə, "göylərdən yere enmək" və sonra da qonşu Azərbaycan və Türkiyə ilə anlaşmaq lazımdır. Özü də bundan ötrü Rusiyanın icazəsini almağa lüzum yoxdur...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Vəkil Elçin Sadıqov sosial şəbəkədə məlumat yayaraq bildirib ki, Ali Məhkəmənin 10 sentyabr 2019-cu il tarixli (sədrlik edən hakim Ələsgər Əliyev) qərarı ilə Meydan tv-nin bloklanması işi ilə bağlı verdiyi kasasiya şikayəti təmin olunub. Və Bakı Apelyasiya Məhkəməsinin iş üzrə qəbul etdiyi qətnamə tamamilə ləğv edilərək, iş yenidən baxılması üçün Bakı Apelyasiya Məhkəməsinə qaytarılıb.

Vəkil bildirib ki, Ali Məhkəmənin qərarının mətni hələ onlara verilmədiyindən BAM-nin qətnaməsinin ləğv edilmə səbəbləri barədə məlumat verə bilmir: "Eyni zamanda diqqətinizə çatdırım ki, bu qərar yalnız Meydan tv-yə aiddir və "Azadlıq qəzeti"nə, AzadlıqRadiosuna və Turan tv-yə aid deyil. Meydan tv-də hələ də blok qalmaqdadır, ona görə ki, RNYTN məhkəməyə müraciət edəndə qədar saytın Azərbaycanda yayılmasına qadağa qoyulmuşdu".

Meydan tv-nin üzərindən blokun götürülməsi mümkündürmü?

Məsələnin hüquqi tərəfləri barəsində "Yeni Müsavat" a danışan hüquqşünas Əsəbəl Mustafayev bildirib ki, Apelyasiya Məhkəməsi işə baxdığı zaman Ali Məhkəmənin göstərişlərinə mütləq əməl etməlidir: "Ola bilər ki, Ali Məhkəmə göstərib ki, filan sübuta da baxılsın, hansısa hal da yoxlansın. Ali Məhkəmənin özünün hansısa sübutu yoxlamaq, kimisə dindirmək ixtiyarı yoxdur. Bunu ancaq Apelyasiya Məhkəməsi edə bilər. Bu məhkəmə də Ali Məhkəmənin göstərişlərini icra etdikdən sonra iki qərar qəbul edə bilər - ya əvvəlki qərarını qüvvədə saxlayar, ya da blok qoyulması haqqında 1-ci instansiyaya məhkəməsinin qərarını ləğv edir. Bu iki haldan

Meydan tv-nin üzərindən qadağa götürülərsə - iki rəy

Aynur Camal: "Ortada Azərbaycanı yalnız mənfi yöndən təqdim etmək hikkəsi var"
Qulu Məhərrəmli: "Hakimiyyətin bloklanmış media qurumlarını açmaq niyyəti varsa, bunu ancaq təqdir edirəm"

biri baş verə bilər. Hazırda 1-ci instansiyaya tv-nin yayımına blok qoyub. Apelyasiya Məhkəməsi ya bu qərarı qüvvədə saxlayacaq, ya da ləğv edəcək. Bu, artıq Apelyasiya Məhkəməsinin səlahiyyətinə aiddir. Əgər hansısa tərəf narazı qalarsa, onlar yenidən Ali Məhkəməyə şikayət verə bilərlər".

Bəs Meydan tv-nin Azərbaycan mediasında yeri nədir? Bu internet televiziyası ilə bağlı atılan addımlar nədən xəbər verir?

"Yeni Müsavat" a danışan "Teleqraf holding" in rəhbəri Aynur Camal bildirib ki, Ali

Məhkəmənin bu qərarını alqışlayır: "Hesab edirəm ki, Meydantv ilə bağlı Apelyasiya Məhkəməsinin qərarı Azərbaycanın əleyhinə beynəlxalq tədbirlərdə radikal müxalifətin əlinə xeyli fürsətlər verir. Ölkəmizin əleyhinə xoşagəlməz fikirlər səsləndirir, Azərbaycanın adını həтта ermənilər qədər düşmənçəsinə hallandırıldı. O baxımdan da düşünürəm ki, Ali Məhkəmə çox yerində və ədalətli qərar verdi. Yəni Azərbaycanı sevməyən qüvvələrə və "5-ci kolon" a belə bir fürsət verməyə, onlar yeri gəl-di-gəlmədi ölkəmizin adını qa-

ralayıb, mənfi mənada hallandırsınlar. Ancaq bütövlükdə mən media təmsilçisi olaraq Meydan tv-ni Azərbaycanın media məkanında yeri olan media qurumu hesab etmərəm. Çünki fikir versək görürük ki, bu internet televiziyasında yalnız birtərəfli məlumatlara yer verilir. Ortada Azərbaycanı yalnız mənfi yöndən təqdim etmək hikkəsi var. Hesab edirəm ki, bu, peşə etikasına uyğun gələn hal deyil. Düşünürəm ki, bu internet televiziyanın Azərbaycanın sərhədlərindən kənarında yaranması, xarici donorların da məmuniyyətlə bunlara maliyyə

dəstəyi verməsi, hər halda, Azərbaycana olan sevgidən irəli gəlir. Bu, ermənipərəst qüvvələrin Azərbaycan adını beynəlxalq aləmdə ancaq mənfi yöndən təqdim etmək üçün yaranmış bir layihədir. Hansı ki, bir müddət öncə bu layihənin rəhbəri olmuş Emin Millinin çıxışlarından da bunun şahidi olduq. Yəni bu layihədə hansısa azərbaycançı marağı olduğunu görmürəm. Hesab edirəm ki, bu, Azərbaycanın düşmənlərinin ərəsəyə gətirdikləri layihədir. Ona görə də onu heç zaman Azərbaycan adına media saymaq olmaz".

Telejurnalist Qulu Məhərrəmli "Yeni Müsavat" a söyləyib ki, ölkədə söz və mətbuat azadlığına, alternativ informasiyanın verilməsinə xidmət edən addımları alqışlamaq lazımdır: "Konkret olaraq Ali Məhkəmənin bu bloklanması aradan qaldırmaqla bağlı qərarı bir qədər qeyri-müəyyənlilik yaradır. Məlum olur ki, qərar bir çox media qurumuna deyil, yalnız Meydan tv-yə aiddir. Bir zamanlar Azərbaycanda jurnalistləri döyür, cəzalandırır, fiziki təzyiqlər edirdilər. Həmin hadisələrlə müqayisədə blok-lama dinc yanaşmadır. Ancaq bu dinc yanaşmanın özü də söz, mətbuat azadlığını pozur. Əlbəttə, arzu olunardı ki, media qurumları etik çərçivədə, qanuna uyğun formada fəaliyyət göstərsinlər. Yeni alternativ fikirləri də qərəzsiz, yalan olmadan çatdırınsınlar. Həm də yaxşı olardı ki, bizim hakimiyyət, məmurlar elə fikirlərə dözümlü yanaşsınlar. Bu cür olmasa cəmiyyətdə dialoq, qarşılıqlı anlaşma, sosial harmoniyaya nail ola bilmərik. Bütün bunlarla yanaşı onu da deyim ki, hakimiyyətin bloklanmış media qurumlarını açmaq niyyəti varsa, bunu ancaq təqdir edirəm".

□ Əİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Ermənistan baş nazirinin "ipini" öz baltası ilə kəsirlər

Kreml Paşinyanın yerinə adam tapıb

Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin 10 gün öncə istefaya göndərilən sabiq sədri Artur Vanetsyan baş nazir Nikol Paşinyanın üçün ciddi başağrısına çevrilir. Paşinyanın ən yaxın adamlarından və hakimiyyətin əsas dayaqlarından sayılan A. Vanetsyan indi ona qarşı təhlükəli rəqibə çevrilir. A. Vanetsyan Moskvaya gedib və oradan Paşinyana qarşı hücumu keçib.

Vanetsyan-Paşinyan savaşının vüsət alması Ermənistan-da hakimiyyətdaxili vəziyyəti daha da gərginləşdirib. Ölkənin birinci şəxsi ilə xüsusi xidmət orqanının keçmiş rəhbəri arasında ölkə tarixində görünməmiş hal yaşanır. Erməni mediası yazır ki, qarşılıqlı ittihamlar tərəflər arasında gərginliyi günbəgün artırır. Erməni mediası artıq Vanetsyanı Paşinyan hakimiyyətinin "altına qoyulan minaya" bənzədir.

A. Vanetsyanın Moskvada olan erməni oliqarxlarla təmaslar qurduğu və onların dəstəyini aldığı bildirilir. General Vanetsyan artıq baş nazirə şantaj dilində danışır, beynəlxalq qüvvə rolunu oynamağa, Rusiya təsiri altında olan kriminal oliqarxiyanı ona qarşı qaldırmağa çalışır.

Erməni mediası A. Vanetsyanın ölkəni tərk edə bilməyində Rusiya izi axtarır. Ey-

ni zamanda bildirilir ki, dövlət, Paşinyanın bütün sirlərini bilən bu general Kreml üçün göy-dəndüşmə fiqurdur. Onsuz da Paşinyandan narazı olan Moskva erməni baş naziri onun öz "silahı" ilə vuracaq. Kreml uzun illər ərzində Qarabağ klanının avtoritar təmsilçilərinin Ermənistan cəmiyyətində nüfuzdan düşdüyünün və onları erməni cəmiyyətinə qəbul etməyin çətin olduğunu fərqləndirir. Paşinyana hələ də dözümlü nümayiş etdirilməsində bu amil də rol oynayır. Eyni zamanda dəfələrlə əksər siyasi analitiklər bildiriblər ki, Moskva Paşinyanın uzaqlaşdırmaq üçün zaman gözləyir. Uyğun fiqur tapıldıqdan sonra həmin zaman yetişəcək. İndi belə görünür ki, Kreml Paşinyanın yerinə adam tapıb. Daha doğrusu həmin adam özü Moskvanın qucağına düşüb.

Beləliklə, qarşdakı zaman

Nikol Paşinyan üçün çox ağır keçəcək. Çünki o, bundan sonra təkə Robert Köçəryan və Serj Sərkisyanın liderlik etdiyi Qarabağ klanı ilə yanaşı, hakimiyyətinin öz içindən çıxmış general Artur Vanetsyan cəbhəsi ilə döyüşməli olacaq. Nəzərə alsaq ki, hər iki rəqib tərəfə Rusiyadan dəstək olacaq, Paşinyan üçün üfudə yaxşı gələcəyin olmadığı indidən görünür.

Erməni hüquq müdafiəçisi Janna Aleksanyan bildirib ki, Vanetsyan məsələsi, sadəcə, həll edilsə vacib bir məsələ idi. Paşinyan-Vanetsyan münaqişəsini gərginləşdirmək yox, nizamlamaq gerek idi. Lakin Paşinyan çox ciddi strateji-taktiki səhvə yol verdi. Onun sözlərinə görə, bu münaqişə bir səbəbdən qızışdı ki, güc strukturlarının rəhbərləri vəzifədən çıxarılmaları cəmiyyətə hər hansı bir səbəb göstərməli idi: "Hakimiyyət tərəfindən mütləq izah verilməlidir. Əgər Vanetsyan və Osipyanın qovulmalarının səbəbi göstəriləydi, belə vəziyyət də yaranmazdı. Cəmiyyət Vanetsyanın nədən istefaya göndərilməsini bilərdi, Va-

netsyan da belə bir sərt açıqlamalar verməzdi. Bunlar olmadığından vəziyyət çox ağırlı nəticələrə gətirib çıxara bilər. Əgər qarşılıqlı təhqirlər, hədələr davam edəcəksə, bu, milli təhlükəsizliyə təhlükə yarada bilər. Çox həyəcanlı vəziyyətdir".

Hüquq-müdafiəçisi ümid edir ki, Vanetsyan vaxtilə ona həvalə edilən qurumun məxfi xəbərlərini geniş ictimaiyyətə açıqlamayacaq.

Politoloq Armen Badalyan isə Vanetsyanın Paşinyana qarşı yeni siyasi hərəkət yarada biləcəyi qənaətindədir. Onun qənaətinə, Vanetsyan Paşinyan hökumətinə yaxşı alternativ ola bilər. Və Vanetsyanın yeni siyasi

güc mərkəzi kimi ortaya çıxmasında Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları mühüm rol oynaya bilər. Badalyan bildirib ki, Ermənistanın sabiq prezidentləri Robert Koçaryanın və Serj Sərkisyanın əks siyasi qütbə rəhbərlik etmək şansları yoxdur və bu məsələdə tamamilə yeni siyasətçilər önə çıxmalıdırlar. Bundan başqa, onların tərəfdarlarının təmsil olunduğu Respublika Partiyasının da sıraları getdikcə seyrəlik. Politoloq bu amillərə söykənərək iddia edib ki, Vanetsyanın qarşısında dura biləcək heç bir siyasi güc olmayacaq. MTX-nin sabiq sədri reytinginə görə Paşinyandan geri qalmır, onun kifayət qədər imkanları və xarici dəstəyi var. Rusiyanın

timsalında Vanetsyanın ciddi dəstəyə malikdir.

Diqqətçəkən məqamlardan biri də odur ki, A. Vanetsyanın Rusiyaya gedişindən dərhal sonra Rusiya mediasından Nikol Paşinyana yeni hücumlar dalğası başlayıb. Virtualaz.org xəbər verir ki, çoxsaylı Rusiya nəşrləri Paşinyanın barəsində tənqidi materiallar dərc edirlər. Məsələn, "Nezavisimaya qazeta" erməni politoloq Suren İonesyanın və rusiyalı jurnalist Mixail Spasskinin imzası ilə dərc etdiyi baş məqalədə Paşinyanın "məxməri inqilab" adlanan siyasi fırlıdaq yolu ilə hakimiyyətə gəldiyi bildirilir. Məqalədə deyilir ki, bu inqilabdan il yarım sonra Ermənistan demokratik ölkəyə çevrilmədi, əksinə, Qərb QHT-lərinin dediyi ilə oturub-duran avtoritar dövlət oldu. Və Ermənistan Birləşmiş Ştatların geosiyasi maraqlarının orbitində yer aldı.

Siyasi analitik Natiq Miri hesab edir ki, Rusiya təhlükəsinin ciddiləşməyə doğru gəldiyini Nikol Paşinyan indi daha ciddi hiss etməyə başlayıb: "Ona görə də Rusiyaya xoş gedəcək bəyanatlar verməkdədir. BMT Baş Məclisində son çıxışında Paşinyanın Rusiyaya yaltaqlanıb "Rusiya Ermənistanın strateji müttəfiqidir" bəyanatını verməsi ciddi qorxu keçirməyə başlamasının əlamətidir".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Ötən cümə axşamı İstanbulda 5.7 bal gücündəki zəlzələ zamanı binalarda çatlar əmələ gəlib və bir məscid zədələnib. Ölkənin ən böyük şəhərindəki idarələr və məktəblərdən insanlar müvəqqəti evakuasiya edilib. Həm rəsədxana, həm də Birləşmiş Ştatların Geoloji Tədqiqat Mərkəzi zəlzələni 5.7 bal səviyyəsində qiymətləndirib. Güclü təkanadan sonra şəhərin "Ovçular" məhəlləsindəki məscidin minarəsi aşılıb. Yeraltı təkanlardan vahimələnən sakinlər küçələrə çıxıb. Eyni zamanda məktəblər, xəstəxanalar və ticarət mərkəzləri təxliyə edilib. Rəhbərlik xəbərlərində problem yaranıb.

Bu səbəbdən zəlzələdən sonra vətəndaşlar yaxınları ilə əlaqə saxlamaqda çətinlik çəkib. İstanbulda baş verən zəlzələdən sonra şəhərdəki bəzi məktəblərdə dərslər təxirə salınıb. Həmçinin xəstəxanalar boşaldılıb. Bir çox iş yerlərində əməkdaşlar evə buraxılıb. Şəhərdəki Avropa-Asiya körpüsündə uzun avtomobil tıxacı yaranıb. Yeraltı təkanlar nəticəsində şəhərdə yaranan dağıntıların miqyasını müəyyənləşdirmək üçün araşdırmalara başlanılıb.

Şəhər meri Əkrəm İmamoğlu twitter səhifəsində dağıntılar və ya xəsarət barədə məlumat verilmədiyini bildirib. Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan isə 8 adamın xəsarət aldığı və müalicə olunduğunu xəbər verib. "Kiçik zərərdən savayı ürəyimizi ağrıdacaq bir xəbər eşitməmişik", - Ərdoğan bildirib. Səhiyyə naziri Fahrettin Koca twitterdə ölüm halının olmadığını təsdiqləyib. Telekanallarda "Ovçular" məhəlləsində məscid minarəsinin dağıldığı göstərilib. Şəhərdə məktəblər bağlanıb. Boğaziçi Universitetinin Kandilli rəsədxanası və Türkiyənin Zəlzələ Araşdırma İnstitutunun verdiyi məlumata görə, Mərmərə Dənizinin Silivili sahilində saat 23.20 radələrində 12.7 km dərinlikdə 4,2 ballıq daha bir zəlzələ olub. Gecə saatlarında baş verən zəlzələdən qorxan İstanbul sakinlərinin əksəriyyəti gecəni küçələrdə keçirməli olublar. Ümumilikdə ilk zəlzələdən sonra 20 saat ərzində 188 yeraltı təkan qeydə alınıb. Zəlzələ ilə bağlı maraqlı məqalılardan biri də odur ki, bu ha-

Qonşu ölkələri silkələyən zəlzələlər - Azərbaycana təhlükə varmı?

Türkiyə və İranda baş verən yeraltı təkanların səbəbləri; **Seysmoloji Mərkəz:** "Azərbaycanın heç bir ölkə ilə seysmik bağlılığı yoxdur..."

dise məhz İstanbulda Zəlzələ Simpoziumu keçirilən vaxtda baş verib və tədbirdə iştirak edənlər də yeraltı təkanları hiss edərək, təşvişə düşüblər. Belə ki, İstanbulda yaşanan zəlzələnin hiss edildiyi Kocaeli bölgəsində elm adamları və zəlzələ araşdırmaçıları 19 avqust 1999-cu il Kocaeli və 12 noyabr 1999-cu il Düzce Şərqi Mərmərə Zəlzələlərinin 20 illiyinə həsr olunan VI Beynəlxalq Zəlzələ Simpoziumunu keçirərək yer silkələyib. Simpozium iştirakçıları daha sonra tədbirin keçirildiyi salonu tərk ediblər.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının (AMEA) nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin (RSXM) direktoru, AMEA-nin müxbir üzvü, professor Qurban

Yetimşli də simpoziumla bağlı Türkiyədə səfərdədir. Ölkədə baş verən zəlzələnin ardından, növbəti yeraltı təkanlar İranda yaşanıb. Sentyabrın 27-də İranın Kirmanşah əyalətində 4 bal gücündə zəlzələ baş verib...

Hazırda Türkiyədə elmi dairələri düşündürən və sadə insanların da narahatlığına səbəb olan əsas sual budur ki, 26 sentyabrda güclü zəlzələ növbəti zəlzələlərin də başlanğıcı ola bilərmi. Bir zəlzələnin digərini tətikləməsi iddiaları doğrudurmu? Hər zaman güclü zəlzələdən sonra yaxın zaman kəsimində daha kiçik zəlzələlər olur. Bu zəlzələlər zərbə adlandırılır. Bir zəlzələ sonrası daha güclü başqa bir zəlzələnin yaxın coğrafi məkanlarda baş verməsi təcrübə

bəsi isə çox azdır. Həm də bu nümunələrin əlaqəli şəkildə baş verdiyi elm dünyasının bir qismi tərəfindən qəbul edilmir. Məsələn, İzmit zəlzələsinin, ondan 3 ay sonra yaxın bir ərazidə meydana gələn Düzce zəlzələsinin tətikləyici təsir göstərdiyinə dair ümumi bir inam meydana gəlməmişdi. Ancaq İzmit zəlzələsinin tətikləyici təsiri altında inkişaf etməsindən təxminən bir ay sonra meydana gələn Afina zəlzələsinin də onunla bağlılığının olub-olmaması hələ də müzakirə mövzudur. Bu güclü zəlzələlər əlavə olaraq, İzmit zəlzələsinin ardından 3.5 bal ətrafında çox sayda zəlzələnin olması ehtimal edilirdi. Stress bölgələri üçün hesablamalar nəzərdən keçirildikdə, çox uzaq məsafələrdə

zəlzələlərin baş verməsi ehtimalı azdır. Zəlzələnin uzaq məsafədə - yeni 1000 kilometrə böyük radiusda yaratdığı əlavə stress çox azdır. Bununla yanaşı, çox az sayda olsa da uzaq məsafələrdən tətikləndiyi ehtimal edilən nadir zəlzələlər də var. Buna nümunə kimi 1992-ci ildə ABŞ-ın Kaliforniya ştatında Landers və Little Skull Mountain zəlzələ cüt-lərini göstərə bilərik. Belə uzaq tətikləmə əlaqələrinin mövcudluğu ən azı statistik olaraq təsdiqlənsə də, formalaşma mexanizminin tam başa düşülməyib. Ancaq belə demək olar ki, güclü zəlzələnin yaxın məsafədə yeni zəlzələlərə səbəb olma ehtimalı var. Lakin bu ehtimal yüksək deyil və elmi biliklərimizlə mümkün tətikləməni müəyyən etmək hələ mümkün olmayıb.

Bes iki qonşu dövlətdə baş verən zəlzələnin ardından Azərbaycanda da yeraltı təkanlar ola bilərmi?

Bu sualı "Yeni Müsavat" a açıqlamasında cavablandıran Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası nəzdində Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzinin informasiya şöbəsinin müdiri **Vüsəli Rafiqqızı bildirdi ki, təm-bil etdiyi qurum mütəmadi olaraq Azərbaycanda seysmoloji vəziyyəti öyrənməklə məşğul-dur:** "Azərbaycan seysmik baxımdan aktiv zonada yerləşir və xüsusilə aktiv seysmik bölgələrimiz var. Respublika Seysmoloji Xidmət Mərkəzi tərəfindən bütün bölgələrdə, ümumiyyətlə, bütün respublika ərazisində kompleks şəkildə tədqiqatlar

aparılır. Bu tədqiqatlar nəticəsində əldə olunan faktlar ümumiləşdirilir və ümumi vəziyyətə dair fikirlər irəli sürülür. Nəinki Azərbaycanda, dünyanın heç bir yerində zəlzələnin dəqiq proqnozu yoxdur. Seysmologiya elmi üçün bu hələ sual olaraq qalır. Azərbaycanda sonuncu dəfə Xəzər dənizində maqnituda 3,5 bal olan təkan qeydə alınıb. Məlum olduğu kimi, Xəzər dənizinin Azərbaycana məxsus olan hissəsi aktiv seysmik zonalardandır və biz vaxtaşırı Xəzər dənizində baş verən təkanlar barədə məlumatlar yayırıq. Yeni ərazinin xarakteristikası baxımından yeni təkanların olması da gözlənilə bilər. Ancaq bu təkanların olub-olmayacağı, neçə bal gücündə olacağı ilə bağlı dəqiq fikir söyləmək mümkün deyildir".

Bir ölkədə baş verən zəlzələnin digər ətraf ölkələrdə təkrarlanması ehtimalına gəlince, V.Rafiqqızı bildirdi ki, hər bir ərazinin seysmik qırılma nöqtəsi var: "Ancaq bu qırılmalar bəzən hansısa ətraf ölkələrin ərazisi ilə bağlı ola bilər. Ancaq Azərbaycanın heç bir ölkə ilə seysmik bağlılığı yoxdur. Ne Türkiyədə, ne də İranda baş verən zəlzələlərin Azərbaycanda bağlantısı yoxdur. O baxımdan qonşu ölkələrdə baş verənlərin Azərbaycana hər hansı təsiri yoxdur. Bu günə olan məlumat isə odur ki, ölkə ərazisində heç bir təkan qeydə alınmayıb".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA,**
"Yeni Müsavat"

İlin sonunadək kirayə yolu ilə mənzil satışına başlanacaq

İKZF: "İddiaçıların mənzilinin olmasına məhdudiyyət qoyulmayıb"

Azərbaycanda kirayə yolu ilə mənzillərin güzəştli satışına bu ilin sonunadək başlanacaq. Bununla bağlı "Yeni Müsavat" m sorğusuna İpoteka və Kredit Zəmanət Fondundan verilən məlumata görə, qurum tərəfindən kirayə mənzil mexanizminin fəaliyyətinə cari ilin sonuna kimi start veriləcək və prosesə başlanılan zaman mənzil fonduna daxil olan mənzillər barədə ictimaiyyətə ətraflı məlumat veriləcək.

Fondan bildirildiyinə görə, mənzil fondunun formalaşdırılması məqsədilə seçilən yaşayış sahələri 2013-cü ildən sonra inşa edilmiş, tikintisi başa çatdırılmış və mülkiyyət hüququ dövlət qeydiyyatına alınmış, tam təmirli, qaz, su və elektrik enerjisi ilə təchiz edilmiş mənzillər və yaşayış evləri ola bilər: "Mənzil fondunun formalaşdırılmasında yaşayış sahəsinin qiymət baxımından vətəndaşlar, xüsusilə az və orta təminatlı vətəndaşlar üçün əlçatan olması, kirayəçilərin rahatlığı üçün təmirin keyfiyyəti və tikinti normalarına uyğunluğu, infrastruktur obyektlərə yaxınlıq və kirayəçilərin istirahət hüquqlarının həyata keçirə bilməsi üçün həyatı sahə ilə təmin olunma

kimi amillər nəzərə alınır". Qeyd edək ki, əksər ekspertlər kirayə yolu ilə mənzil satışında əvvəlcədən mənzili olan vətəndaşların iştirakına məhdudiyyət qoyulmasını təkif edirlər. Hesab olunur ki, bu məhdudiyyət sosial mənzillərin imkanlı şəxslər tərəfindən əldə olunub kirayə verilməsi kimi halların qarşısını almağa, güzəştli şərtlərlə kirayə mənzilə sifətli olmayan, ehtiyacları təbəqənin əlinin çatmasına imkan verəcək. Belə

kimi amillər nəzərə alınır".

Qeyd edək ki, əksər ekspertlər kirayə yolu ilə mənzil satışında əvvəlcədən mənzili olan vətəndaşların iştirakına məhdudiyyət qoyulmasını təkif edirlər. Hesab olunur ki, bu məhdudiyyət sosial mənzillərin imkanlı şəxslər tərəfindən əldə olunub kirayə verilməsi kimi halların qarşısını almağa, güzəştli şərtlərlə kirayə mənzilə sifətli olmayan, ehtiyacları təbəqənin əlinin çatmasına imkan verəcək. Belə

Qeyd edək ki, əksər ekspertlər kirayə yolu ilə mənzil satışında əvvəlcədən mənzili olan vətəndaşların iştirakına məhdudiyyət qoyulmasını təkif edirlər. Hesab olunur ki, bu məhdudiyyət sosial mənzillərin imkanlı şəxslər tərəfindən əldə olunub kirayə verilməsi kimi halların qarşısını almağa, güzəştli şərtlərlə kirayə mənzilə sifətli olmayan, ehtiyacları təbəqənin əlinin çatmasına imkan verəcək. Belə

bir məhdudiyyətin qoyulub-qoyulmayacağına dair sualımıza cavab olaraq İKZF-dən verilən cavaba görə, "qaydalarda bununla bağlı hər hansı məhdudiyyət müəyyən-ləşdirilməyib". Bununla yanaşı, kirayə yolu ilə mənzil əldə etmək üçün vətəndaşların harada qeydiyyatda olmasına da hər hansı tələb nəzərdə tutulmur.

Fondan onu da bildiriblər ki, Azərbaycan əhalisinin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədilə 2006-cı ildən etibarən ipoteka kreditləşməsi sisteminin tətbiqinə başlanılıb: "2006-2019-cu illərdə İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun vəsaiti hesabına verilmiş ipoteka kreditlərinin ümumi məbləği 1,33 milyard manat təşkil edib, bu kreditlər hesabına 27 minə yaxın ailə öz yaşayış şəraitini yaxşılaşdırmaq imkanı əldə edib. Nəzərinizə çatdırırıq ki, adi ipoteka kreditləri fond tərəfindən daxili maliyyə bazarlarından cəlb edilmiş, güzəştli ipoteka kreditləri isə dövlət büdcəsindən ayrılmış vəsaitlər hesabına verilir. Hər ilin əvvəlində həm adi, həm də güzəştli ipoteka kreditləri üzrə fond tərəfindən müvəkkil banklara limitlər ayrılır. Cari il üzrə də ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün banklara limitlərin ayrılması təmin edilib. Ayrılmış limitlər çərçivəsində 2019-cu il ərzində müvəkkil banklar tərəfindən 117,0 milyon manat məbləğində ipoteka kredit-

ləri verilib. İlin sonunadək ipoteka kreditlərinin verilməsi davam etdiriləcək".

2019-cu ildə dövlət büdcəsindən güzəştli ipoteka kreditləşməsinin maliyyələşdirilməsinə ayrılmış vəsaitin 40 milyon manat məbləğində hissəsi Mənzil İnşaatı Dövlət Agentliyinin sərəncamında olan mənzillərin satışının dəstəklənməsinə yönəldilib və hazırda bu mənzillərin alınmasına güzəştli ipoteka kreditlərinin verilməsi də davam etdirilir.

Fond qeyd edir ki, həm güzəştli, həm də adi ipoteka kreditləri əlverişli şərtlərlə verildiyi üçün hazırda bu kreditlərə yüksək tələb müşahidə olunur: "Bildiririk ki, fond tərəfindən dövr olaraq ipoteka bazarında formalaşmış tələb öyrənilir və ipoteka kreditləşməsinin davamlılığının təmin edilməsi məqsədilə cəlb etmə imkanları çərçivəsində əlavə limitlərin ayrılması məsələsinə baxılır".

2019-cu ilin ötən dövrü ərzində də müvəkkil banklar tərəfindən verilmiş ipoteka kreditlərinin fond tərəfindən yenidən maliyyələşdirilməsi həyata keçirilib. Belə ki, dövr ərzində fond tərəfindən 186,4 milyon manat məbləğində ipoteka kreditləri yenidən maliyyələşdirilib və hazırda da bu proses davam edir.

□ **DÜNYA,**
"Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan hakimiyyətə gəldikdən sonra sayca ikinci dəfə BMT tribunasiyadan çıxış etdi və sərgilədiyi aqressiya ilə sələflərindən irəli çıxmağa növbəti dəfə cəhd göstərdi. Paşinyan ötən il olduğu kimi, bu dəfə də Azərbaycanı sülhə maraqlı olmayan ölkə kimi təqdim etməyə cəhdlər göstərdi.

“Mən Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevi təklif etdiyim formulu qəbul etməyə və Qarabağ probleminin nizamlanmasında tərəqqi üçün şərait yaratmağa çağırıram. Bu məsələnin istənilən həlli Ermənistan, Dağlıq Qarabağ və Azərbaycan xalqları üçün məqbul olmalıdır. Biz bu formulu həyata keçirmək üçün bir yerdə işləməliyik”, - deyərək Paşinyan iddia etdi. Erməni baş nazir Qarabağ münaqişəsinin dinc həllinin regionda sabitlik və təhlükəsizlik üçün həlledici əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb və ölkəsinin bu yöndə guya hansısa addımlar atdığına söyləyib. Ardınca gileylənərək deyib: “Azərbaycanın ali hakimiyyəti öz köhnə mövqeyində qalır və bu mövqe də odur ki, konfliktin həlli müstəsna olaraq Azərbaycan xalqı üçün məqbul olmalıdır. Bu, nə deməkdir? Bu, o deməkdir ki, Azərbaycan hakimiyyəti münaqişəni həll etmək istəmir. Bunun əvəzində onlar Dağlıq Qarabağ “xalqına” qalib gəlmək istəyirlər. Onlar heç bir kompromisə getmək istəməzlər”.

Bir sıra məqamlarda özü barəsində “sülhpərvər” obrazı formalaşdırmağa cəhd edən N.Paşinyan heç olmasa avqust ayında Xankəndində səsləndirdiyi cəfəng bəyanatını öz lüvyündə xatırlayıb utanmadı. “Dağlıq Qarabağ Ermənistanıdır. Nöqtə!” deyərək sərəsmələyən bu şəxs BMT tribunasiyada Azərbaycanı sülhdən yayınmaqda ittiham etdi. Hansı ki, o, Ermənistanın BMT Təhlükəsizlik Şurasının 4 qətnaməsini nə səbəbə icra etməsinə aydınlıq gətirməli idi. Düzdür, Türkiyə prezidenti dünya birliyinə çağırış edərək BMT qətnamələrinin icra olunması tələbini qoydu. Lakin təəssüf ki, “ikili standartlar” yenə də öz sözünü dedi və işğalçı ölkənin baş naziri sərbəst şəkildə beynəlxalq qanunlara meydan oxudu, tənə-qınağa belə rast gəlmədi. N.Paşinyan növbəti dəfə Azərbaycanın müstəqillik qazanması ilə separatçı Qarabağ rejiminin “müstəqilliyi” arasında paralellik aparmağa cəhd etdi. Lakin Şotlandiya, Kataloniya separatçıları yeri-nerədə oturdan, hətta postsovet məkanındakı digər separatçı bölgələrlə bağlı prinsiplilik nümayiş etdirən beynəlxalq birlik nədənsə Qarabağ separatçılarına “müstəqilliyi” barədə nağıllara, həyasız bəyanatlara sakit reaksiya verir. N.Paşinyan BMT tribunasiyada sülh nağılları uydurduğu zaman Ermənistan ordusu Qarabağ torpaqlarında hərbi təlimlər keçirdi və bu həyasızlıq davam

edir. Lakin dünya nədənsə işğalçı ölkənin həyasızlığına dözmür. Lakin belə görünür ki, Azərbaycan, nəhayət, dözməyəcək və son sözünü deyəcək. Fakt budur ki, XİN başçılarının Nyu-York görüşü də nəticəsiz başa çatıb.

“Təəssüf ki, Ermənistanla Azərbaycan arasında münaqişənin həlli ilə bağlı bu dəfə də sizinlə bölüşmək üçün yaxşı xəbərim yoxdur”. Bunu Azərbaycanın xarici işlər naziri Elmar Məmmədov Qoşulma Hərəkatının Nazirlər Konfransında çıxışı zamanı deyib. XİN rəhbəri qeyd etdi ki, Ermənistan, göründüyü kimi BMT Təhlükəsizlik Şurasının Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasına dair məcburi xarakter daşıyan tələblərin əks olunduğu qətnamələrinə məhəl qoymamaqda davam edir: “Beynəlxalq ictimaiyyətin əvvəlki xəbərdarlıq və qınaqlarına baxmayaraq, o cümlədən münaqişənin siyasi həlli istiqamətində davam edən səylər fonunda, Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinin müstəmləkəyə çevrilməsi və ilhaqını möhkəmlətmək məqsədi ilə qəsdən qeyri-qanuni fəaliyyət həyata keçirilməkdədir. Bunlara, digərləri ilə yanaşı, məskunlaşdırma, tarixi və mədəni irsin məhv edilməsi və mənimsənilməsi, işğal olunmuş ərazilərdə aktivlərin, təbii sərvətlərin və digər maddi nemətlərin istismarı və talan edilməsi və qanunsuz ticarəti daxildir”.

Bu, danışıqlarda Azərbaycan dövlətini təmsil edən nazirin ümidsiz açıqlamasıdır. Deməli, danışıqların mənası qalmayıb. Elə bugünlərdə sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfiyev da demişdi ki, Azərbaycan məhz Paşinyanın Xankəndi bəyanatından sonra danışıqlara nöqtə qoymalı, Nyu-York görüşündə iştirak etməməli idi.

BAXCP sədrinin müavini, politoloq Elçin Mirzəbəyli “Yeni Müsavat”a bu barədə danışıqların davam etdirilməsinin heç bir anlamı yoxdur: “Xüsusilə də Azərbaycan üçün. Danışıqların davam etdirilməsində ATƏT-in Minsk Qrupunun həmsədrləri, konkret halda həmsədrlik institutunu təmsil edən diplomatlar və Ermənistan maraqlıdır. Diplomatlardan üçün proses iş yeridir. 25 ildir ki, Rusiya, ABŞ və Fransanın xarici işlər nazirli sistemində müvafiq işlə təmin

Qarabağ

BMT tribunasiyadan görünməmiş erməni həyasızlığı - Bakıdan reaksiyalar

Ermənistan rəhbərliyinin davranışları sülhə yer saxlamır, rəsmi mövqelər də bunu təsdiqləyir; **politoloq:** “Ermənilər ağır məğlubiyyətə düşər olmaıncə, imkan düşdükcə öz iyrenc məqsədlərini həyata keçirməyə çalışacaqlar...”

edə bilmədiyi diplomatları Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi arasıqlar mərkəzinin ştatlı əməkdaşları kimi maaş alırlar. Ermənistan isə hər dəfə danışıqlar öncəsi özünü naza qoyur ki, onu da bir dövlət, tərəf olaraq yada salıb minnətçi düşünlər. Sizi əmin edirəm, əgər Azərbaycan torpaqlarının işğalı faktı olmasaydı, Ermənistan adlı bir dövlətin olduğu kimsənin yadına düşməyəcəkdi”.

E.Mirzəbəyli qeyd etdi ki, danışıqların davam etdirilməsinin anlamsız olduğunu təsdiqləyən növbəti amillərdən biri Ermənistan hakimiyyətinin başında olduqca qürursuz, yalançı, şəərəfsiz, böhtançı, iyrenc bir məxluqun dayanmasıdır: “Köçəryan və Sərkisyan hərbi cinayətkardırlar, azərbaycanlılara qarşı soyqırımında iştirak ediblər, amma Paşinyan qəddər iyrenc və ləyaqətsiz deyillər. Hazırda biz dünya ermənilərinin ən ləyaqətsiz, erməni xislətinin bütün iyrencliklərini öz xarakterində cəmləşdirən canlı ilə danışıqlar aparırıq. O isə gücün dilindən başqa heç bir şey anlamır. Mənə görə yeganə çıxış yolu Paşinyana və erməni xalqına onların azərbaycanlılara yaşatdıqlarını, təbii ki, müharibənin qanunlarına uyğun olaraq yaşatmaqdır! Bu təkə bu gün üçün deyil, tarix üçün lazımdır. Ermənilər ağır məğlubiyyətə düşər olmasalar, imkan düşdükcə öz iyrenc məqsədlərini həyata keçirməyə çalışacaqlar!”

“Mən hesab edirəm ki, Ermənistan rəhbərliyi yenidən dünya ictimaiyyətini aldatmağa çalışır”. Bunu isə “Eurasia Diary”ə açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzə

zadə Paşinyanın Azərbaycanın ünvanına səsləndirdiyi fikirlərə münasibət bildirərək deyib.

“Bu gün Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsi Ermənistan tərəfindən işğaldadır. Aprel döyüşlərində Azərbaycan torpaqlarının bir hissəsini işğaldan azad etdi. Bu, Ermənistanın çox böyük əks-sədaya səbəb oldu. Hətta Ermənistan rəhbərliyi döyüşlərdə uduğunu etiraf edib, Avropa ölkələrini, İrəvanda fəaliyyət göstərən səfirliklərini yığaraq, təcili döyüşlərin dayandırılmasını xahiş etmişdi. Bir sözlə, bu gün Ermənistanın baş naziri həmin dövrdə uğursuzluğa uğradığını ört-basdır etməyə çalışır. Beynəlxalq ictimaiyyətdən Azərbaycan torpaqlarını hələ işğaldan saxladığı barəsində məlumatı gizlətməyə çalışır. Hesab edirəm ki, bu uğursuzluq sindromu Ermənistan rəhbərliyinin üzərində durur. Paşinyan başa düşür ki, əgər Qarabağ məsələsində bir ciddi addım ata bilməsə, onu da Sərkisyanın taleyi gözləyir. Bu baxımdan onun yalan və böhtanlarla dolu çıxışı dünya ictimaiyyətini aldatma bilməz. Beynəlxalq təşkilatlar indiyə qədər dəfələrlə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi barədə Ermənistanı çağırış edibdir. Reallıqda Azərbaycan torpaqlarında Ermənistan qoşunları var və Ermənistanın baş nazirinin necə qiymətləndirməsindən asılı olmayaraq, Azərbaycan bu vəziyyətlə heç vaxt razılaşmayacaq”, - deyərək A.Mirzəzadə bildirib.

Rəsmi Bakı da öz növbəsində Paşinyanın BMT Baş Məclisinin ümumi müzakirələr hissəsində çıxışına münasibət bildirib. Prezident Admi-

nistrasiyası (PA) Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyevin sözlərinə görə, Ermənistan baş naziri tərəfindən Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin siyasi, hüquqi və tarixi aspektləri BMT tribunasiyada tamamilə təhrif olunmuş şəkildə təqdim olunub. O qeyd etdi ki, bu ilin avqust ayında Azərbaycanın işğal olunmuş Xankəndi şəhərində çıxış edərək, Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərinin anneksiyasına çağırış və bununla, ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrliyinin vasitəçiliyi ilə aparılan danışıqlar prosesinə ciddi zərbə vuran Ermənistan rəhbərliyi indi BMT tribunasiyada “sülhpərvər” görünməyə, beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmağa cəhd göstərir: “Birincisi, Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın tarixi torpağıdır və ayrılmaz hissəsidir. 5 iyul 1921-ci ildə Kommunist Partiyasının Mərkəzi Komitəsi Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın tərkibində saxlanması barədə qərar verib. Ermənilərin yalan iddialarına baxmayaraq, burada “Dağlıq Qarabağın Azərbaycana verilməsi” kimi ifadədən istifadə olunmayıb. Keçən əsrin 80-ci illərindən başlayaraq, Ermənistan Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinə (DQMV) açıq iddialar irəli sürmüş, zorakı əməlləri və təcavüzkar separatizmi aktiv şəkildə dəstəkləyib. Azərbaycanın icazəsi olmadan Dağlıq Qarabağın birtərəfli qaydada ayrılması sovet qanunlarına zidd olması hələ o zaman ali konstitusiyaya səviyyəsində təsdiqlənib. Azərbaycan müstəqillik əldə etdikdə, həmin dövrdə təbii qüvvələrlə ayrılmaqla qanunvericiliyə əsasən Dağlıq Qarabağ aydın

şəkildə Azərbaycan ərazilərinin tərkib hissəsi hesab olunurdu. Dağlıq Qarabağın “Ermənistanla birləşdirilməsi” və ya “müstəqilliyi”nin əldə edilməsi ilə bağlı Ermənistanın iddiaları beynəlxalq hüquqda qəbul edilmiş uti possidetis prinsipi ziddir və bu səbəbdən beynəlxalq hüquq çərçivəsində əsassızdır. Uti possidetis prinsipi aydın şəkildə müəyyən edir ki, Azərbaycan müstəqilliyini əldə etməmişdən öncə sovet qanunları ilə müəyyən edilmiş sərhədləri daxilində müstəqilliyini elan etdi. İkincisi, Ermənistanın baş naziri BMT tribunasiyada danışıqları halda, BMT Nizamnaməsinin 2-ci maddəsinin 4-cü bəndinə əsasən “bütün dövlətlər digər dövlətin ərazi bütövlüyünə və ya suverenliyinə qarşı” gücdən istifadə və ya gücdən istifadə ilə hədələməkdən çəkinməlidir”. II Dünya müharibəsinin yekunlarına dair Beynəlxalq Nürlenberq Məhkəməsinin qərarları, BMT Nizamnaməsinin “Sülhə təhlükələr, sülhün pozulması, təcavüz aktları ilə bağlı fəaliyyət” adlanan VII fəslinə əsasən işğal və hərbi təcavüz ciddi beynəlxalq cinayət kimi müəyyən olunub”.

Dövlət rəsmisi Ermənistanın diqqətinə kağız üzərində qalmış BMT qətnamələrini də çatdırıb. Beynəlxalq birlik bu qətnamələrin həllini tələb etməsə də, günün birində məhz Azərbaycan ordusu qətnamələrin icrası missiyasını öz üzərinə götürəcək, rəsmi İrəvanın davranışları o günə qalmadığını deməyə əsas yaradır...”

Ermenistanın baş naziri Nikol Paşinyan işğalçı ölkənin yeni rəhbəri qismində ikinci dəfə BMT Baş Məclisinin toplantısında çıxış edib. Keçən ilki çıxışında o, gəy Azərbaycanın sülhdə maraqlı olmadığını bəyan etmişdi. Bu dəfə də demək olar ki, eyni, lakin keçən ilkindən sət mövqə ortaya qoyub. Erməni baş nazir budəfəki çıxışında Rusiyam Ermənistanın əsas strateji tərəfdaşı və müttəfiqi adlandırır. O deyib ki, Rusiya bizim əsas strateji tərəfdaşımız və müttəfiqimizdir. Gürcüstan və İran strateji qonşularımızdır.

Eyni zamanda Paşinyan Türkiyənin Ermənistan və erməni xalqı üçün ən böyük təhdid və təhlükə olduğunu söyləyib.

Qarabağ məsələsinə gəlincə, işğalçı ölkənin rəhbəri yenə Azərbaycanı ədalətli sülhdə maraqlı etməməyə ittiham edib, dünya birliyinin diqqətini işğal faktından və BMT Təhlükəsizlik Şurasının Dağlıq Qarabağa dair 4 məlum qətnaməsindən yayındırmağa çalışıb. "Mən Azərbaycan prezidentini İlham Əliyevi təklif etdiyim formulu qəbul etməyə və Qarabağ probleminin nizamlanmasında tərəqqi üçün şərait yaratmağa çağırıram. Bu məsələnin istənilən həlli Ermənistan, Dağlıq Qarabağ və Azərbaycan xalqları üçün məqbul olmalıdır. Biz bu formulu həyata keçirmək üçün bir yerdə işləməliyik", - deyə o qeyd edib.

Beləliklə, Ermənistan artıq ard-arda ikinci dəfədir birinci şəxsinin-baş nazir Nikol Paşinyanın təmsilində BMT Baş Məclisinin tribunasından Azərbaycana hücum

BMT-də ölkəni birinci şəxsin təmsil etməsi üstünlükdür mü?

Politoloq: "BMT-dəki dövlətlərin əksəriyyəti Paşinyanın səmimi olmadığını yaxşı bilir..."

edir. Azərbaycan isə son illərdə BMT Baş Məclisində xarici işlər naziri səviyyəsində təmsil olunur. Azərbaycanın mövqeyini xarici işlər naziri Elmar Məmmədov BMT kürsüsündən çatdırır.

Bəs ölkənin birinci şəxs səviyyəsində təmsilçiliyi orada həmin ölkəyə əlavə hansısa üstünlük gətirir?

Nikol Paşinyanın BMT-dəki son çıxışı-həm Qarabağ məsələsi ilə bağlı dedikləri, həm də Rusiyalı

strateji müttəfiq adlandırması beynəlxalq rəyə necə təsir edə bilər?

Politoloq Elşən Mustafayev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Nikol Paşinyan erməni xislətinə uyğun olaraq, Dağlıq Qarabağda çıxışlarında tərribatçı bəyanatlar verməklə müharibə ritorikasında danışır, BMT tribunasında isə özünün sülh tərəfdarı olduğunu söyləyib, Azərbaycanın sülhə hazır olmadığını bildirir. Bu

riyakarlığı dünya ictimaiyyəti görür: "Əslində BMT-dəki dövlətlərin əksəriyyəti onun səmimi olmadığını yaxşı bilir, hətta Dağlıq Qarabağda verdiyi bəyanatlardan da xəbərdardır. Bu ilk növbədə onu göstərir ki, Ermənistanda hakimiyyətdə kimin olmasından asılı olmayaraq Qarabağ məsələsinə baxış eynidir. Digər tərəfdən, Azərbaycan tərəfi bunları yaxşı bilə-bilə vaxtilə Serj Sərkisyanın, indi isə Nikol Paşinyanın buraxdığı səhvərdən güclü arqumentlər formalaşdırma bilməyib. Hərtərəfli haqlı olduğumuz halda müdafiə mövqeyinə üstünlük verməyimiz qarşı tərəfin diplomatik hücumlarını daha qabarıq göstərir. Təbii ki, BMT tribunasından ölkənin birinci şəxsinin çıxışı erməni ölkənin mövqeyinin daha güclü təmsil olunması, ifadə edilməsi deməkdir. O baxımdan da BMT tribunasından Azər-

baycan prezidentinin çıxışı erməni daha sanballı və təsirli olardı, necə ki, əvvəllər olub".

Politoloq qeyd etdi ki, Nikol Paşinyanın son 2 ayda Qarabağda verdiyi bəyanatlar açıq şəkildə onun sülh tərəfdarı olmadığını, yaxud bugünlərdə Minsk Qrupu həmsədrlərinin Qarabağda referendum olarsa onun nəticələrinin taniyacağı haqda verdiyi bəyanatı isə açıq şəkildə nəbz yoxlaması idi: "Azərbaycandan bu iki fakta növbətçi bəyanatlar istisna olmaqla, hansı ciddi reaksiya veriləcək?! Halbuki iqtidarlı müxalifətli bütün xalq ayaz üstədə olmalı idi. Bu etirazlar hər yerdə bütün vasitələrlə diqqətdə saxlanmalı idi və bunun üçün istənilən xərclərə getmək də vacib idi. Əvəzində biz bunları görmədik. Hamıya məlumdur ki, Qarabağ məsələsinin sülh yolu ilə həlli imkansızdır. Sülh

danışıqları deyilən format isə əslində problemin unudulmasına, yaxud uzun müddətə dondurulmasına xidmət edir. Ədalətli və mümkün olan yol müharibə yoludur ki, Azərbaycanın bu gün əsas işi bunun qaçılmaz olmasına dünyanı inandırmaq və müharibə başladığı zaman Ermənistanı müdafiə edəcək dövlətləri ən azı neytral qalmağa razı salmaqdır. Əgər konfliktdə bağlı güclü diplomatik baqaj hazırlanarsa, sözsüz ki, prezidentin BMT-də çıxışı erməni daha ciddi təsirli olar. Hazırda Ermənistan hakimiyyəti capalayır. Daxildə Rusiyanın əli ilə ola biləcək məxəməri inqilabdan kəkinir. O səbəbdəndir ki, artıq neçənci dəfədir Rusiyaya tərəf müxtəlif jestlər etməklə bir növ bu təhlükədən yayınmaq istəyir. BMT-dəki çıxışı zamanı Rusiyalı strateji müttəfiq adlandırması da bu jestlərdən biridir. Amma məsələ ondadır ki, Moskva hələ də ona inanmır. Bu vəziyyətdən indiyə qədər yarırlana bilməməyimiz isə bir ayrı məsələdir".

"Kırımın indiki vaxtda Rusiyadan geri alınması real deyil"

Elxan Şahinoğlu: "Hətta Rusiyada nə zamansa hakimiyyət dəyişsə belə, bu proses çətin olacaq"

ABŞ prezidenti Donald Tramp Kırımın geri qaytarılması üçün Ukrayna prezidentinə söz verib. Bu barədə Ukrayna mediası prezident Vladimir Zelenskiyə istinadən məlumat yayılıb.

Məlumatda qeyd olunur ki, BMT Baş Assambleyası gedişində ABŞ və Ukrayna prezidentləri arasında görüş keçirilib. Bu görüşdə Tramp Vladimir Zelenskiyə Kırımı qayıdışda kömək etmək vədi verib. Zelenski isə Kırımın Ukraynaya geri döncəyi halda Trampı ora dəvət edəcəyini əlavə edib.

Qeyd edək ki, Kırım yarımadası 2014-cü ildə Ukraynada inqilabdan sonra Rusiya tərəfindən ilhaq olunub. Rusiya yarımadasının nəzarətini Moskvaya yaxın qruplar vasitəsilə ələ keçirib, Ukrayna hökumət qüvvələri yarımada

çıxarılıb. 2014-cü il martın 16-da Kırımda referendum keçirilib və ərazi Rusiyaya birləşdirilib.

Ancaq Ukrayna hakimiyyəti bununla barışmayıb. Rəsmi Kiyev beynəlxalq platformalarda Kırımın geri qaytarılması üçün cəhdlərini davam

etdirir. ABŞ və Avropa Birliyi kimi nüfuzlu dövlətlər və beynəlxalq təşkilatlar Kırımı Ukrayna ərazisi kimi tanıyır. Eyni zamanda Vaşinqton Kırımın Ukraynaya qaytarılması üçün Moskvaya təzyiq edir, bir sıra sanksiyalar tətbiq edib. Ancaq Rusiya rəhbərliyi Kırımın tarixi

baxımdan Rusiyaya məxsus olduğunu iddia edir və geri qaytarmaqdan imtina edir.

Həm əvvəlki Ukrayna prezidenti Pyotr Porosenko, həm də hazırkı prezident Zelenski Kırımın qaytarılmasını prioritet elan edib. Zelenski seçiqabağı vədlərində bildirib ki, prezident kimi əsas hədəfi Kırımın qaytarılması olacaq. Ancaq Zelenski həm də Rusiya ilə danışıqların tərəfdarı kimi çıxış edir. Trampın Kırım vədinin reallaşmasına gəlincə, indi ekspertlər buna ciddi şübhə ilə yanaşır.

"Yeni Müsavat"a açıqlama verən politoloq Elxan Şahinoğlu hazırkı dövrdə bunun reallaşmasının çox çətin olduğunu bildirdi. Politoloqun fikrincə, indi şərtlərdə Kırımın geri qaytarılması mümkün deyil, ümumiyyətlə isə E.Şahinoğlu Rusiyanın yarımadaı rahat şəkildə geri qaytaracağına inanmır: "Kırımın indiki şərtlərdə geri alınması mənəcə, mümkün görünmür. Rusiya hazırkı şərtlərdə Kırımı heç zaman Ukraynaya verməyəcək. Hətta Rusiyada nə zamansa hakimiyyət dəyişsə belə, bu proses çətin olacaq. Çünki Kırımın Ukraynaya qaytarıl-

ması xeyli mürəkkəbləşib. Trampın Zelenskiyə hansı vəd verməsindən asılı olmayaraq, bu vədin reallaşması problematiktir. Amerika Rusiyaya necə təzyiq edib onu Kırımı verməyə məcbur edəcək? Bu, çox çətin məsələdir, Tramp Zelenskiyə vəd verə bilər, amma yerinə yetirə bilməz. Əksinə, ABŞ prezidenti Zelenski ilə görüşdə dedi ki,

gedin, Putinlə dil tapın. Yeni Kırım mövzusu Ukrayna üçün ən qəliz məsələyə çevrilib. Yenə də Donbasın geri qaytarılması mümkündür, Rusiya Donbasa geniş muxtariyyət verilməsi ilə razılaşar, amma Rusiya hakimiyyətinin Kırımı geri qaytaracağına mən, açıq, inanmıram".

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ İrəvana yardımını artırır

ABŞ Senatının Təsisatlar Komitəsi Ermənistanda iqtisadi və demokratik reformalar üçün əlavə yardımın ayrılması ilə bağlı düzəlişi dəstəkləyib. Axar.az xəbər verir ki, bu məlumatı Amerika Erməniləri Milli Komitəsi yayıb. Məlumatla görə, düzəliş təklifini senatorlar Linds Qreham və Kris Van Hollen irəli sürüb.

Əlavə maliyyə yardımının əvvəlcədən İqtisadi Dəstək və İnkişaf Fondundan ayrılmalı olan 17,6 milyon dolların üzərinə gələcəyi vurğulanıb. Komitə həmçinin Dağlıq Qarabağ konfliktindən narahat olduğunu və Minsk Qrupunun fəaliyyətini dəstəklədiyini bildirdi.

Azərbaycanda yerli ilahiyyatçıların hazırlığı nə yerdədir?

İlahiyyat İnstitutunun dekani: "Tələbələrimizin daha çox praktik təcrübəyə sahib olması üçün məscidlərə getməsi, təcrübə toplaması nəzərdə tutulur..."

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu bu il artıq ikinci qəbulu həyata keçirib. Ötən il yaradılan ilk dövlət ali dini təhsil müəssisəsinin əsas hədəfi Azərbaycanda yerli savadlı dini kadrların hazırlanmasıdır. Keçən il instituta 65, bu il isə bir qədər artıq-72 nəfər qəbul olunub. Ümumilikdə BDU-nun İlahiyyat fakültəsinin təhsilini davam etdirən tələbələr və ötən il Bakı İslam Universitetindən köçürülən tələbələrə birlikdə hazırda İlahiyyat İnstitutunda 200-ə yaxın tələbə təhsil alır.

Qeyd edək ki, son zamanlar din dərslərinin tədrisi, bu dərsləri tədris edəcək kadrların hazırlanması, ümumiyyətlə, ilahiyyat təhsili və yerli tələblərə cavab verən ilahiyyatçı kadrlarının hazırlanması tez-tez müzakirə mövzusunda çevrilir. Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafiyanın həssaslığı, xarici dini təsirlər, təhlükəsizlik kimi mövzular dini kadrların keyfiyyəti məsələsini istər-istəməz aktuallaşdırır. Nəzərə almaq lazımdır ki, bu günə qədər azərbaycanlılar ali dini təhsili əsasən xarici ölkələrdə alıb. Yalnız az sayda kadrlar Bakı İslam Universiteti və BDU-nun İlahiyyat fakültəsində yetişib. Lakin bu tələbə cavab vermir, eyni zamanda Azərbaycanın iki böyük qonşusu - İran və Türkiyə İslam aləmində din təhsilində yüksək nailiyyətlərə sahib, təcrübəli ölkələrdir. Bu ölkələrlə rəqabət aparmaq üçün İlahiyyat İnstitutundan ciddi hazırlıq tələb olunur.

Institutun İlahiyyat fakültəsinin dekani, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Mirniyaz Mürsəlov "Yeni Müsavat"a verdiyi müsahibədə yerli, müasir tələblərə cavab verən hazırlıqlı ilahiyyatçı kadrların hazırlanması istiqamətində görülən işlər barədə məlumat verdi.

Dekan deyir ki, ilk növbədə birinci mərhələ olaraq nəzəri biliklər, həmçinin dil biliklərinin yüksəldilməsi üçün institut daxilində kurslar, seminarlar təşkil olunur: "İlahiyyat İnstitutunda müxtəlif istiqamətlərdə, o cümlədən xarici dil kursları

təşkil olunub. Bizdə bəzi tələbələrin xarici dil bilikləri zəif idi, bu kurslar onlar üçün dəstək xarakterli idi. Həm ərəb, həm də ingilis dili üzrə kurslar təşkil etdik. Bundan başqa, tələbələrin ümumi dünya görüşünün yüksəldilməsi üçün xüsusi seminarlar, dəyirmi masalar təşkil olundu. Bununla yanaşı, xüsusi önəmli günlərlə bağlı tədbirlər keçirdik. Tanınmış ilahiyyatçılar, elm, mədəniyyət xadimlərini dəvət etdik, institutumuzda onlarla görüşlər təşkil olundu. Millət vəkillərini dəvət etdik, tələbələrle onların görüşləri oldu".

Adətən düşüncə budur ki, ruhanilər üçün 4 illik təhsil yetərli olmaya bilər. M.Mürsəlov deyir ki, 4 ildə daha çox öyrənmək və təcrübə toplamaq üçün müxtəlif layihələr həyata keçirilir: "Biz tədris planını hazırlayarkən bu məsələlərin hamısını nəzərə alдық. Bildiyiniz kimi, İlahiyyat İnstitutu yaranarkən Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyat fakültəsi ora daxil edildi. Həmin fakültədə təhsil almış və daha sonra burada dərs demiş müəllimlər - onların arasında xaricdə doktor, post-doktor dərəcəsi almış alimlər də var - bir araya gəlib müzakirələr apardığımız və nəinki müsəlman ölkələrindəki, o cümlədən Avropa və Amerikanın ali təhsil ocaqlarının Texnologiya fakültələrində tətbiq olunan tədris planlarına nəzər saldıq. Bizim ölkənin ehtiyaclarına cavab verə biləcək yüksək dünyagörüşünə malik, dini

bilikləri yüksək olan, yalnız İslam deyil, digər dinləri də bilən peşəkar mütəxəssisləri hazırlamağa imkan verəcək tədris planı hazırladıq".

İlahiyyat dərsləri hərdə ümumi olaraq bəllidir. Quran, ərəb dili, İslam hüququ (fiqh-şəriət), İslam tarixi və sair ümumi elmlər öyrədilir. Bu, hardasa bütün dünyada belədir. Bəs bizdə fərqli nə olacaq?

M.Mürsəlov deyir ki, digər ali təhsil müəssisələrində olduğu kimi, humanitar fənlər blokuna daxil olan Azərbaycan tarixi, Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti kimi dərslərlə yanaşı, ixtisasa hesablanmış və ölkəmizə aid dərslər də tədris olunur: "İxtisasın peşə hazırlığı fənləri var. Biz buraya qeyd etdiyim kimi, xarici təcrübədən də yararlanaraq bəzi fənlər daxil etdik. Məsələn, dinşünaslıq ixtisasında "Müqəddəs mətnlərin hermenevtikası", "Müqayisəli teologiya", "Azərbaycanda dini cərəyanlar", "Hind-Çin dinləri", "Yəhudilik və Xristianlıq", "Əxlaq fəlsəfəsi" və sair. Bizdə ümumi fəlsəfə dərsləri keçilir, eyni zamanda Din fəlsəfəsi və Əxlaq fəlsəfəsi dərsləri də keçilir. Bundan başqa, Qərbdə İslam tədqiqatları, Sosial müsəlman ölkələrindəki, o cümlədən Avropa və Amerikanın ali təhsil ocaqlarının Texnologiya fakültələrində tətbiq olunan tədris planlarına nəzər saldıq. Bizim ölkənin ehtiyaclarına cavab verə biləcək yüksək dünyagörüşünə malik, dini

bilikləri yüksək olan, yalnız İslam deyil, digər dinləri də bilən peşəkar mütəxəssisləri hazırlamağa imkan verəcək tədris planı hazırladıq".

Bəs ilahiyyatçıların

praktikası necə olacaq? Gələcəyin ilahiyyatçıları necə praktika keçəcəklər?

Dekan tələbələr üçün praktik məşğələlərin olacağını bildirdi: "Kadr yetişdirilməsi ilə bağlı bir sıra işlər görmüşük. Ötən il rektorumuzun təşəbbüsü ilə yeni layihə başlatdıq. Müəllimlərimiz tələbələrle fərdi şəkildə məşğul olurlar. Əvvəlcə bir-iki aylıq müşahidə aparıldı, xarakterləri uyğun gələn müəllimlərə tələbələr yönəldirdik. Seçilmiş müəllimlərimiz gələcək ilahiyyatçıların yetişdirilməsində xüsusi rol oynayacaq müəllimlərdir. Demək olar ki, birinci və ikinci kurslar üçün dərslərin hamısı hazırdır. İlk dəfə olaraq Azərbaycanda Din Sosiologiyası dərslərini hazırladıq. Hazırda "Quran əlifbası" kitabı nəşriyyatdadır. Bundan əlavə, "İslam əxlaqı" və "Əqaid" kitabları da nəşrə hazırdır. Qarşımıza plan qoymuşuq ki, 2020-ci ilin sonuna qədər 4 illik dərslər müddətini əhatə edən bütün dərslərlər hazır olsun. Əsasən İslamşünas ixtisası üzrə təhsil alan gələcəyin din xadimləri məscidlərə daha çox yönəldirilir. İlahiyyat İnstitutunda öyrədilən nəzəri biliklər məscidlərdə praktik olaraq tədris olunur. Bundan başqa, 4-cü kursa gələndə onlar sırf ixtisasla bağlı olan "Dini xitabət" dərsləri alacaqlar. Bu dövrdə tələbələrin daha çox praktik təcrübəyə sahib olması üçün məscidlərə getməsi, təcrübə toplaması nəzərdə tutulur. Tələbələrimizin həm nəzəri, həm praktik baxımdan hazır olmaları üçün gərəkən bütün tədbirlər həyata keçirilir.

Birinci layihəmiz ötən il qış tətildə Şamaxıda "qış məktəbi" təşkil olundu. Bu il yayda isə 30-dan bir qədər artıq tələbəni ikitərəfli anlaşma əsasında Türkiyəyə "yay məktəbinə" göndərdik. "Yay məktəbində" İslam dininin əsasları, Qurani-Kərimin əsasları kimi dərslər alırlar. Bundan başqa, İlahiyyat İnstitutunun Malayziya Beynəlxalq İslam Universiteti, Rusiya İslam Universiteti və Türkiyənin bir neçə universiteti ilə müqaviləsi var. Bu ali təhsil ocaqları ilə tələbə mübadiləsi, kursların təşkili ilə bağlı müqavilələrimiz var, qarşıdakı illərdə həyata keçirməyi planlaşdırırıq".

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

"Evdə doğuş ölüm deməkdir" - mütəxəssisdən SOS!

Hüquqşünas: "Yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərin zorla evləndirilməsində valideynlə yanaşı, məktəb rəhbərliyi də məsuliyyət daşıyır"

Ötən gün "Report"a açıqlamasında Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin informasiya və analitik araşdırmalar şöbəsinin müdiri Elgün Səfərova bildirib ki, yetkinlik yaşına çatmayan hamilə qadınlardan 25 faizinin doğuş prosesi xəstəxanada deyil, evdə baş tutur.

Azərbaycan ailə məfhumunun müqəddəs hesab edildiyi ölkələrdən biridir. Məsələyə bu qədər həssas yanaşılmasına baxmayaraq ölkəmizdə yetkinlik yaşına çatmayan uşaqlar, xüsusilə də qızlar erkən yaşda ailə qurmağa məcbur edirlər.

Hər il erkən yaşda ailə qurmağa məcbur edilən gənclərin sonrakı həyatında yaşayacağı problemlərlə bağlı tədbirlər keçirilsə də, ölkəmizdə bu vəziyyət hələ də davam etməkdədir. Məsələnin tibbi tərəfinə dair "Yeni Müsavat"a açıqlama verən **ma-ma-ginekoloq Nərvan Əmirova** bildirdi ki, dövlət boş yerə ailə qurmaq üçün yaş həddi müəyyənləşdirməyib: "Dövlətin müəyyənləşdirdiyi bir yaş həddi var. Bunun üçün 18 yaş müəyyənləşdirilib. Bu, dünyanın bütün ölkələri üçün keçərlidir. Nəyə görə məhz bu yaş seçilib? Bu yaşa qədər artıq genetik xəstəlik faktorları, hormonal problemlər azalır. Qadın orqanizmi döli yetişdirəcək qədər formalaşmalıdır ki, sağlam uşaq dünyaya gətirə bilsin. Erkən yaşda ailə qurmaq qızın həm özü üçün, həm də dünya gətirəcəyi uşaq üçün ciddi problem deməkdir".

Evdə dünyaya uşaq gətirərək, övladını və ananı təhlükə qarşısında qoyan valideynləri qınadığını bildiren mütəxəssis bu məsələyə çox həssas yanaşılmasının lazım olduğunu qeyd etdi: "Evdə doğuş ölüm deməkdir. Heç bir valideyn bunu övladına rəva görməməlidir. Baxın, mətbuatda nə qədər doğuşlar zamanı ölümlərlə bağlı xəbərlər yer alır. Yeni tam təminatlı xəstəxanada uşaq dünyaya gətirən qadınlar ölə bilsə, evdə dünyaya uşaq gətirən qadınlarda ölüm riski bununla müqayisədə qat-qat artıq olur. Birincisi, bədən uşaq dünyaya gətirmək üçün tam yetilməmiş olur. İkincisi, işin gigiyenik tərəfi var. Heç bir sterilizasiya tədbirləri yoxdur. Bəzən doğuşlar zamanı elə bir vəziyyət yaranır ki, orada professional müdaxilə lazım gəlir. Evdə bu şərait kim yarada bilər axır? Bu zaman uşaq bir yana, ananın həyatı riskə girir. Uşaq dünyaya gələndə zaman da travma ala bilər".

Mütəxəssis eyni zamanda Səhiyyə Nazirliyinin bununla bağlı çox ciddi tədbir gördüyünü də bildirdi: "Tez-tez qadınlar arasında maarifləndirmə işi aparılır. Onlara başa salınır ki, hamiləlik özü nədir, hansı fəsadlar ola bilər, qadınlar özlərinə necə qulluq etməlidir, hansı yaş dövründə, hansı infeksiyalar var?"

Məsələnin hüquqi tərəfinə aydınlıq gətirən hüquqşünas Əlövsət Allahverdiyev bildirdi ki, o, buna erkən nikah yox, erkən ailə qurmaq deyir: "Çünki nikah zamanı tərəflər dövlət orqanında rəsmi qeydiyyatdan keçirlər. Qanunvericiliyə görə, hər iki tərəf 18 yaşına çatarsa, ailə qura bilər, lakin burada bir istisna hal var. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının razılığı ilə 17 yaşında da ailə qurmaq mümkündür. Lakin 17 yaş olmayan şəxslər ailə qurursa, burada iki tərəf məsuliyyət daşıyır. Birincisi valideynlər, ikincisi də uşaqların oxuduğu məktəbin rəhbərliyi. Valideynlər övladlarını erkən nikaha məcbur etməklə həm onlara, həm də cəmiyyətə ziyan vururlar. İndi yetəri qədər boşanma halları qeydə alınır. Bunların əksəriyyəti şüursuz şəkildə qurulduğu üçün dağılan ailələrdir".

"Erkən yaşda ailə qurmağa məcbur edilən uşaqların məsuliyyəti valideynlərinin üzərində olduğu üçün cəza da ailəyə verilməlidir" - deyən vəkil öz təcrübəsində bu səbəbə görə cəzalandırılan valideynlərə rast gəlmədiyini qeyd etdi: "Qanunda bununla bağlı hansısa sərt cəza yoxdur. Sadəcə, inzibati qaydada cərimə oluna bilər. Ancaq təəssüf ki, övladlarını kiçik yaşda evlənməyə məcbur edən valideynlərin cəza alması ilə bağlı bir hadisəyə rast gəlməmişəm. Düşünürəm ki, elə buna görə valideynlər qorxu hiss etmirlər. Valideyn yalnız bir halda həbs oluna bilər. Əgər zorla evləndirildiyi üçün övladı intihara təşəbbüs göstərsə. Bu zaman intihar edən şəxs ölsə də, ölməsə də valideyn məsuliyyətə cəlb olunur".

Evdə doğuşa yardım edən həkimin məsuliyyətə cəlb olunacağını qeyd edən mütəxəssis bəzən doğuşu həkimin deyil, təcrübəsi olan bir qadının da etdiyini bildirdi: "Ən dəhşətli məqamlardan biri də odur ki, bəzən doğuşu həyata keçirmək üçün heç həkim də çağırırlar, elə dedə-baba qaydası ilə bu işdən başı çıxan yaşlı bir qadına həvalə edilir. Lakin doğuşu həkim həyata keçirirsə, həkim məsuliyyətə cəlb oluna bilər, xüsusilə də ölüm hadisəsi baş verərsə".

□ **Mələykə Ağasoy,**
"Yeni Müsavat"

Müharibə vəziyyəti turizmin inkişafına əngəldirmi?

Mütəxəssis: "Münaqişə zonasına yaxın Naftalan hər il minlərlə turistə qucaq açır..."

Xəbər verildiyi kimi, İsrailin Milli Təhlükəsizlik üzrə Dövlət Qərargahı sentyabr-oktyabr ayları üçün bir çox ölkələri, eləcə də Azərbaycanı səyahət baxımından təhlükəli ölkələr siyahısına salıb. Azərbaycanın tez-tez İsrailin bu məsələyə görə "qara siyahı"sına düşməsi ölkəmizdə birmənalı qarşılanmayıb.

Milli Təhlükəsizlik Qərargahının nümayəndəsi məsələ ilə bağlı virtualaz.org saytının əməkdaşına bunları deyib: "Qərargahın tövsiyələrində İsrail turistlərinin təhlükəsizliyinə real təhlükə yarada biləcək silahlı toqquşmaların müşahidə olunduğu Dağlıq Qarabağın ərazisinə getməyin təhlükəli olduğu nəzərdə tutulur. Azərbaycanın xatırlanması onun ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən İsrailin Dağlıq Qarabağı Azərbaycan Respublikasının ərazisi hesab etməsi ilə izah olunur. Baş Qərargah İsrail vətəndaşlarının Azərbaycana səfərləri ilə bağlı digər məhdudiyətlər nəzərdə tutmayıb".

Dövlət səviyyəsində ölkəmizlə bağlı bu cür bəyanatların verilməsi nədən qaynaqlana bilər, ölkəmizin turizm sistemində belə bəyanatların təsiri varmı, ümumiyyətlə, müharibə vəziyyəti turizmin inkişafına əngəldirmi?

Məsələ ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlama verən Regional İnkişaf Mərkəzinin rəhbəri, professor Çingiz İsmayilov bildirdi ki, bu cür siyahılar tərtib olunarkən əsaslı sübut olmalıdır: "Bu, İsrailin öz işidir. Bu gün Amerikanı, sabah Fransanı təhlükəli ölkələr siyahısına sala bilər. Amma bunu edərək bir şeylərə əsaslanmaq şərtdir. Əgər İsrail bu məsələni qaldırırsa, deməli, Azərbaycana səfər edənlərin həyatı üçün ciddi təhlükə var. Əgər ölkəmizdə hansısa turisti öldürüblər, girov götürüblərsə, hansısa yəhudinin başına oyun açıblarsa, o zaman bu məsələni qaldıra bilərlər. Yəni hər şeyin kriteriyaları var. Beynəlxalq səviyyədə qəbul olunmuş normalar mövcuddur, bu normalar əsasında belə siyahılar tərtib olunmalıdır".

Dövlət səviyyəsində bu cür çıxışların edilməsinin ölkəmizin turizm sistemində heç bir zərər vurmayaçağını bildiren mütəxəssis bunu dəqiqləşdirməyin insanın bir neçə dəqiqəlik vaxtını alacağını dedi: "Belə məlumatlar yaysa da, biz internet resurslarının inkişaf etdiyi əsrdə yaşayırıq. Ağıllı insan dərhal axtarış verir, ölkəmizlə bağlı istədiyi məlumatı rahatlıqla əldə edə bilər. Əgər mən Qvatemalaya getmək istəsəm, açaram kompüterimi, axtarış verərəm. O zaman mənə aydın olar ki, yayılan bu xəbər saxtardır, ya hansısa reallığa əsaslanır".

Azərbaycanda ölkədaxili sabitlik olsa da, müharibə şəraitində yaşadığımız bir faktır. Bəs görəsən, bu gerçək ölkə turizminə hansı istiqamətdə təsir göstərir? Ekspert bu məsələ ilə bağlı bildirdi ki, ölkəmizin ərazisi böyük olmasa da, turizmin inkişafı üçün əlverişli bir çox bölgələrimiz var: "Azərbaycanın bölgələri turizmin inkişafı üçün bir çox imkanlara sahibdir. Şəki-Zaqatala, Quba-Xaçmaz, Lənkəran-Astara, Abşeron münaqişə zonasından uzaq olduğu üçün hər il buraya minlərlə turist səfər edir. Münaqişə zonasına yaxın olan Naftalan ildən-ilə təqdim etdiyi xidmətin yüksək səviyyədə olması ilə əlaqədar hər il minlərlə turistə qucaq açır. Düşünürəm ki, Azərbaycanın müharibə şəraitində olması faktı ölkə turizminin inkişaf tempini zəiflətmir, əksinə, bu sahədə bizdə inkişaf etməkdə davam edir".

Gürcüstanda da aktiv münaqişə zonalarının olmasına baxmayaraq orada turizmin hər il daha çox inkişaf etdiyini bildiren mütəxəssis bu baxımdan ölkəmizin geridə qaldığını dedi. "Biz elə bir bölgədə yerləşirik ki, burada rəqabət böyükdür. Rəqabətə tab gətirmək üçün də bir çox tədbirlər həyata keçirilməlidir, əsasən də qiymət baxımından. Gürcüstanda da aktiv münaqişə zonalarının olmasına baxmayaraq turizm sahəsi inkişaf edir. Çünki onlar xidmətin keyfiyyətini qaldırırlar, qiymətləri münasib edirlər. Potensial turist girib baxır ki, Tiflisdə yaxın, meşənin içində 25 dollara bir gecə qalmaqla olarsa, o gür ki, Bakıda belə bir hotel yoxdur. Bu halda təbii ki, biz turist itirmiş olacağıq", - deyərək həmsöhbətimiz əlavə etdi.

□ **Məleykə AĞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Son vaxtlar sosial şəbəkədə çöpçü mövzusu xeyli müzakirə olunmaqdadır. Əksəriyyət çöpçülərə inandığını, burnunda çöp qaldığı üçün övladının qızdırmasının qalxdığını, vəziyyətinin pisləşdiyini, həkimə müraciət etsə də bir nəticəsi olmadığını, lakin çöpçü yanına aparıldıqdan sonra əvvəlki sağlamlığına qovuşduğunu qeyd edir. Maraqlıdır ki, onların arasında ziyalılar, hətta mətbuat, media nümayəndələri, tanınmış ictimaiyyət nümayəndələri də var. Valideynlərin iddialarına görə, bəzən onları çöpçüyə yönləndirən elə həkimlərin özləri olur.

Qeyd edək ki, ölkəmizdə çöpçü peşəsi ilə fəaliyyət göstərən yüzlərlə adam var. Yalnız Azərbaycanda rast gəlinən bu

Çöpçülər, yoxsa çöpçülər onlara kimlər inanır?

Tanınmış pediatri: "Valideynlər nə qədər məni inandırmağa çalışsalar ki, uşaq çöpçü yanına gedəndən sonra yaxşı oldu, mən buna inanmayacam..."

peşənin işini elm hələ də öyrənməyib. Bəs çöpçülərə inam nə dərəcədə doğrudur?

Mövzu ilə bağlı tanınmış pediatri Vaqif Qarayev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bəlkə də adi insanlar buna inana bilər. Amma intellektual kəsimin inanması çox təəsüfedicidir. Xüsusən də jurnalist olanda bu daha pisdir. Çünki jurnalist cəmiyyətdə informasiya ötürən peşə sahibidir. Məsələn, bir əsr əvvəl təbabət bugünkü qədər inkişaf etməyən, həkimsizlik zamanında insanlar vəziyyətdən çıxış yolu kimi bu cür üsullara əl atırdılar. Çöpçü, sınıqçı, falçı, molla, cin çıxardanların yanına gedib onlardan şəfa umurdular. İndi də bir çox bölgələrdə boğaz sıqalayan nənələr, onlara inanırlar. Halbuki bu gün elm, texnika çox inkişaf edir. Əgər 30 il bundan əvvəl kimsə mənə desəydi ki, kağızın içərisində spriynələr olacaq, buna inana bilməzdim. Amma qeyd etdiyim kimi, bu gün təbabət yüksək sürətlə inkişaf edir. Bununla da baxışlar da dəyişilməlidir və bu mütləqdir. Biz elmdən uzaqlaşdıqca insanlar efilərdə cin çıxardanlara inanacaq, onlara azarkeşlik edəcəklər.

Burun ətrafında ciblər var. Təxminən 7-8 yaşına qədər uşaqlarda bu ciblər aşağı səviyyədə olur. Ora el arasında çöp, tibbi dilə yad cisim dediyimiz qida qalıqları, muncuq, düymə və sairə düşə bilər. Tibbi baxımdan bunun maneə, müdaxilə üsulları var. Yəni əgər cibdə yad cisim varsa, biz onu vizual olaraq şikayətlərə görə müəyyən edirik. Bir iş də var ki, uşaq peditra danışa bilmir, görə valideyn informasiya versin. Əgər ciblərdə yad cisim düşməsi sübhəsi varsa müayinələr aparılır".

Həkim qeyd etdi ki, çöp məsələsi yalnız Azərbaycanda cəmiyyətdə mövcuddur: "10 ildən çox təxminən 15 millətə yaşadığı yerdə çalışmışam. Orada azərbaycanlılar da var idi. Nə hikmətdirsə, bizim millətdən başqa digər əcnəbi uşaqların burnunda çöp qalmırdı və heç

kim çöp tanıyırdı. Əgər eyniyəli uşaqlarda anatomik quruluş eynidirsə, bu çöp deyilən cisim niyə məhz bizim uşaqlarda qalır? Qeyd edim ki, həmin zaman başqa millətin insanları bu məsələyə görə bizimkiləri təəccüblə qarşılayırdılar. Mənə dəfələrlə sual verirdilər ki, "birdən bizim uşaqlarda da çöp qalar, necə edirik?" Beləliklə, niyə çöp məhz azərbaycanlı uşaqların burnunda qalır, bu suala hələ heç kəs cavab verə bilmir".

"Bəs yad cisim uşağın burnuna düşür?" sualına peditri bu cür cavab verdi: "Məlum olduğu kimi, yad cisim daha çox 3 yaşına qədər olan uşaqların burnunda qalır. Uşaq niyə qarız qabığı, almanın cecəyini, yerdə, döşəmədə olan kiçik batareyaları, noxudu və sairəni ağzına, burnuna salmalıdır? Çünki nəzarət yoxdur.

Analar uşaqlara meyvə yeməyi öyrətməlidir. Zaman uşağın əlinə meyvə verilir ki, o artıq özü sərbəst şəkildə yeyə bilər, vərdis yaranıb. Amma yenə də nəzarəti əldən vermək olmaz. Kiçik batareya, düymə və sairə uşağın burnunda qala bilər. Amma qida qalıqları yad cisim kimi uşağın burnunda qalmalıdır?

Tez-tez eşidirik ki, analar bildirir uşağın qızdırması var idi, heç bir müalicə ilə temperaturu aşağı enmirdi, amma çöpçüyə gedən kimi uşağın qızdırması düşür. Qeyd edim ki, yad cisim burun ciblərinə düşəndə və uzun müddət qalanda iltihabi proses baş verir, qızdırma yaranır. Valideynlər şikayətlənirlər ki, uşaqlarının ağzından iy gəlir. Bəli, bu mikrobu iyi olur. Yaxşı, çöpçü deyilən həmin mikrobu oradan çıxartdı, amma axı iltihabi proses orada qalır. İltihab bir neçə dəqiqənin içərisində yox ola bilməz.

Həkim məntiqlə danışmalı, əsaslandırılmalıdır. Şəxsən mən bu barədə çöpçüyə sual verəndə, cavab verirlər ki, "bunu siz bilirsiniz". İnsan sağlamlığı ilə məşğul olan insan əgər fikrini izah edə bilmirsə, deməli, o, fırıldaqçdır".

Vaqif Qarayev

Vaqif Qarayev qeyd etdi ki, çöp çıxarılması həm də təhlükəlidir: "Dəfələrlə çöpçü yanına aparıldıqdan sonra vəziyyəti ağırlaşan uşaqlar yanıma gətirilib. Məsələn, ötən ay 8 aylıq bir uşağı nəməsi bir ay ərzində 3 dəfə çöpçü yanına aparıb. Uşaq artıq boğulmaq təhlükəsi ilə üz-üzə qalanda mənə müraciət etmişdilər. Çöpçü nəməyə deyib ki, çöpü üfürüb və mədəyə salıb. Amma mədəyə deyil, nəfəs borusuna salıb. Nəticədə uşağın rəngi tamam qaralmışdı, artıq boğulurdu. Məsələtimlə təcili uyğun cərrah, mütəxəssislər tapıb əməliyyata saldılar və narkoz altında yad cisim uşağın nəfəs borusundan çıxarıldı.

Ən çox rast gəlinəni isə budur, çöpçü ağzı ilə uşağın ağız və burnunu üfürür, özündəki infeksiyanı uşağa salır. Buna görə də sonra uşağı həkimə gətirirlər. Beləliklə, nə qədər valideynlər məni inandırmağa çalışsalar ki, uşaq çöpçü yanına

gedəndən sonra yaxşı oldu, mən buna inanmayacam. Çünki gördüyüm başqa şeylərdir".

Vaqif Qarayev valideynləri çöpçüyə yönləndirən həkimlərdən də söz açdı: "Bəli, elə həkimlər də var ki, qəbuluna gələn uşaqları çöpçüyə yönləndirirlər. Bu qətiyyəni qəbul edilməzdir. Həmin insanların həkimlik diplomunu, xalalarını əlindən alıb göndərmək lazımdır ki, get, başqa işlə məşğul ol".

Psixoloq Fərqanə Mehmanqızı isə məsələnin psixoloji tərəflərindən bəhs edib: "Ümumiyyətlə, həmrəylik psixologiyası anlayışı var. Adətən çoxluq nəyə inanırsa, digərləri də ona inanır. Amma düşünürəm ki, bu məsələdə daha çox peditrlər maarifləndirici işlər aparmalı və suallara cavab verməlidirlər ki, çöp niyə qalır, niyə çöp çıxarıldıqdan sonra uşağın vəziyyəti yaxşılaşır, qızdırması aşağı enir və sairə".

□ **Xalida GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Sumqayıtda faciə: 4 ay əvvəl fermada döyülən gənc öldü

Sumqayıtda 4 ay əvvəl döyülən gənc evində ölüb. Hadisə Sumqayıt şəhəri "Tuqzavod" adlanan ərazidə baş verib. Orada yaşayan Quliyev Natiq Əliyusif oğlu bu il may ayının 15-də qonşuluqda yerləşən fermadakı tikilidə yaşayan Bağirov Akif Səfər oğlunu xüsusi amansızlıqla döyüb. A.Bağirov müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri ilə xəstəxanaya yerləşdirilib. Bir müddət müalicədən sonra evə buraxılan A.Bağirov yaşadığı fermadakı tikilidə dünyasını dəyişib.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin 126.3-cü (Qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma, ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olma) maddəsilə cinayət işi başlanıb. İş Sumqayıt Şəhər Prokurorluğuna göndərilib. (Trend)

Azərbaycanın tarixi abidələrlə zəngin yaşayış məskənlərindən biri barədədir budəfəki yazımız. Alar kəndi Yardımlı rayonundan 26 km-lik məsafədə yerləşir. Dağların qoynuna sığınmış bu kəndə gediş-gəliş tarixən çox çətin olub. Qışın sərt keçməsi, digər aylarda yağıntının çox olması bu kəndlə əlaqəni çətinləşdirib. Keçilməz yolları qət edərək bu əraziyə gedib-gəlmək qəhrəmanlıq sayılıb hər zaman. Ancaq belə demək olar ki, artıq bu kəndin bəxti açılıb.

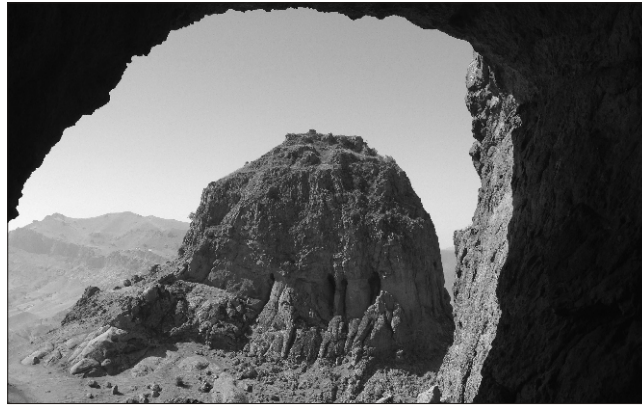
Belə ki, Yardımlı-Masallı magistral yolundan Alar kəndinə doğru rahat yol çəkilir. Digər tərəfdən, Lerik rayonunun sonuncu kəndi olan Xanəgah kəndinədək uzanan asfalt yol işləri xeyli asanlaşdırıb. Yol Alar yaylaqlarınadək uzanaçaq. Yerli sakinlər danışır ki, yolun Alar kəndindən keçməsi və sərhəd zastavasınadək uzanması bu ərazidə yaşayanların əsas probleminin həlli demək olacaq. Əslində hərbi əhəmiyyətli bu yolun çəkilişi ötən ildən başlanıb. Elə biz bu ərazidə olarkən sürətli iş gərdirdi. Yerli sakinlər deyir ki, neçə aylardır fədakar yol işçiləri burdakı sal qayaları partladır, geniş, rahat yol çəkirlər. Hətta gələcəkdə buralara qaz, simsiz internet çəkilməyi barədə xəbərlər də yayılıb. Yolun "Şunə Kələk" ("Daş yığını") adlı yerə qədər çəkilməyi deyilir. Müasir texnika ilə "silahlanmış" yol işçiləri gecə-gündüz işlərini davam etdirirlər ki, qarlı-yağışlı günlərdə işlərin əsas hissəsini yekunlaşdırsınlar. Lakin bir problem də var: Alar və yaxınlıqdakı Şixhüseynli kəndlərinin camaatı daha rayon mərkəzinə çox kəsə yoldan istifadə etməklə getməyə üstünlük verirlər. Bu yol da Lerik və Yardımlı arasındakı ərazidən keçir. Lakin həmin ərazidəki təqribən 4 km-lik yol asfaltlanmadığı üçün əziyyətli günlərinin davam edəcəyindən pərişandırlar. Ona da inanırlar ki, dağları-qayaları yerlə bir edib onlara yol çəkən dövlətimiz bu kiçik problemi də aradan qaldıracaq. Lerikin mineral sularla zəngin Bülbül kəndi ilə Yardımlının Bilnə kəndləri arasındakı qısa yolun abadlaşdırılacağı. Lerikin Yardımlıya yaxın olan on minlərlə sakini də intizarla gözləyir. Həmin kəndlər arasındakı torpaq yola asfalt döşənsə, iki rayonun əhalisinin gediş-gəlişi də asanlaşar.

Bu yerdə təəssüflə qeyd edək ki, bu bölgədəki Lerik və Yardımlı kəndlərinin mavi yanacaq təchiz olunmaması səbəbindən 80-ci illərdə, elə bizim uşaqlığımız dövründə şahid olduğumuz sıx meşələrin yerində indi kol-kos qalıb. Uzaqdan görünən bir nəhəng ağacı göstərib onunla maraqlananda deyirlər ki, "Qırmızı Kitab"a düşdüyü üçün "sağ" qalıb.

Alar kəndinin yuxarıları isə Şah babamız Xətəinin məskəni olub. Buralara "Şahnişin" ("Şah oturan yer" - E.P.) deyilir. Rəvayətə görə, Şah İsmayıl ildə bir dəfə Şahbulağa gələr-

"Bir qalanın sirri" - Yardımlının Qız qalası və ya açıq səmada muzey arzusu

Azərbaycan tarixinin unikal nümunələri; dağlar qoynunda yaşayan əhali tarixi hadisənin - yol çəkilişinin sevincini yaşayır; amma başqa problemlər də var; Alar kəndi niyə "Allar" oldu?..

miş, çadırlar qurularmış və Şah öz başının dəstəsi ilə Şahnişin yaylağındakı buz bulaqlardan birinin yanında bir aya yaxın dincələmiş. Deyirlər ki, bu ərazidə ikinci belə buz bulaq yoxdur.

Aların yüksəkliklərində qərar tutmuş möhtəşəm Qız qalası uzaqdan görünür. Dağ yollarının qənimti olan "NİVA"-mızı Alar çayının kənarında saxlayıb zirvəyə doğru piyada yol alınır. Bələdçilərimizlə təqribən bir saat yol qət etdikdən sonra qalanın ətəyinə yetişirik. Uca dağ silsilələrinin birində yerləşən konusşəkilli qala el arasında Qız qalası kimi tanınsa da, onun yonulması insan əməyinin məhsulu sayıla bilməz. Kəsəsi, möcüzəli bir ünvandır. Məlumatlara görə, bu qala lap qədimlərdən insanların sığınacaq yeri olub. Burada yerli atəşpərəstlər əvvəlcə ibadətqah, sonra isə qala bürcləri inşa etməklə güclü və möhkəm bir istehkam qurublar. Qala dəniz səviyyəsindən təxminən 2200 metr yüksəklikdə yerləşir. Qalanın üstündə od yerlərinin izlərini təpan tədqiqatçılar buranın həm də atəşpərəstlik dövründə fəaliyyət göstərən məbəd olduğu fikrini irəli sürürlər. Ehtimal edilir ki, İslamdan əvvəl oda sitayiş edən atəşpərəstlər burada yaşayıb və məbəd ucaldırlar. Sonralar ərəb işğalçılarına qarşı məbəddən qala kimi istifadə ediblər.

Qalanın içərisinə aşağı tə-

rəfdən giriş var. Amma ani ehtiyatsızlıq adamı uçurum dibinə yuvarlaya bilər. Qalanın daşları arasından boy vermiş ağacın meğrur görkəmi adami heyrtləndirir. Qalanın üstünə çıxmaq elə çətin olmasa da, enməyin çətinliklərini anlayıb bu fikrimizdən vaz keçirik. Amma bizə həmsöhbət olan yerli sakinlər deyir ki, dəfələrlə qalanın üzərinə çıxıblar. Vaxtilə qalaya saxsı borular vasitəsilə Xanbulaqdan su çəkilibmiş. Həmin saxsıların izləri bu gündə də qalır. Bildirilir ki, bu qalalardan düşmənlər gələrkən bir-birinə siqnal vermək üçün istifadə edilib. Belə ki, Qız qalasında tonqal qalan kimi Oğlan qalasında, ya Dəvəboyu tərəfdə olanlar bilirmiş ki, təhlükə var. Qalanın yuxarı hissəsində başqa bir mağaranın olduğu da bildirilir. İddialara görə o mağarada əsirler saxlanılıb. O da iddia olunur ki, açıq havada qalanın başından Lənkəran istiqaməti, Xəzər dənizi görünür...

Qız qalısından bir neçə km-lik məsafədə Oğlan qalasıdır. Bu qala Lerik ərazisinə düşür. İddialar var ki, hər iki qalaya gediş-gəlişi təmin edən yeraltı tunel olub. Təhlükə olan da bir qaladan digərinə xəbər vermək üçün ən üstündəki bürclərdə tonqal qalanı. Bu əraziyə "Voynbəre" deyir.

Qalanın yaxınlığında nəhəng mağara var. Sakinlər deyir ki, qar-yağışda mal-heyvanı buraya salırlar. Eyni vaxtda

500 qoyun üçün sığınacaq olur bu unikal məkan. Qışı çox sərt keçən Alar və Şixhüseynlinin camaatı əsasən kartofçuluqla, mal-qara saxlamaqla dolanırlar. Xınalı kəliklərin məskəni olan bu dağların köksündəki kəliklərin qoxusu adamı bihuş edir. 1947-1953-cü illərdə Yardımlının sərhədyanı 32 kəndin sakinləri deportasiyaya məruz qalıb, Cəlilabad, Masallı, Lənkəran, Şirvan, Salyan və sair rayonlara köçürüldülər. Alar kəndinin əhalisinin bir hissəsi də Cəlilabada köçür və eyni adlı kənd yarandı. Məlumatlara görə, Alar türk tayfasının adıdır. İrandan gəlib burada ilk bina salan Alı xan və övladlarının şərəfinə əvvəlcə "Alılar" adlandırılıb. Sonra Allar və nəhayət, Alar formasına düşüb. Toponimi eyni zamanda Şahsevən tayfalarından olan alarlılarla da bağlayırlar.

Alar kənd tam orta məktəbinin dil-ədəbiyyat müəllimi, bölgə üçün hər cür fədakarlıqlar edən bələdiyyə sədri Almirzə Şahverənov kəndin adından da bəhs etdi: "Alar türk mənşəli sözdür. Bu ərazilər vaxtilə Azərbaycanın hər iki tayı arasında körpü olub, cənubla şimalın qapısı rolunu oynayıb. Dəvə karvanları cənubdan şimala, şimaldan cənuba buradan gedib". **Bəzi yerlərdə Alar kəndi "Allar" kimi yazılır. Elə kəndin girişindəki lövhədə də belə yazılmışdı. Baxmayaraq ki, nəhəng daşın üstündə məhz Alar qeyd olunmuşdu.**

rblar. Bölgədəki tarixi abidələr barədə danışarkən Məlik bəy maraqlı fikirlər söylədi: "Vaxtilə bu ərazilər Şimali Azərbaycan Rusiyaya birləşdiriləndə xəritələr o tayda, Ərdəbil tərəfdə qalıb. Bu mənada o taydakılar bilirdilər ki, bizim zonanın hansı yerində nə var, nə yoxdur. Hətta bizim kənddən bir nəfər Ərdəbilə olarkən oradakı ağsaqqallardan biri ona deyib ki, Alar ərazisində Qız qalası deyilən yer var. Ondan o tərəfdə Oğlan qalası yerləşir. Ağsaqqal deyib bu qalalar bir qızın və bir oğlanın adına verilib. Qızın adı Səburtəkin, oğlanın adı isə Azərbəz olub. Deyilənə görə, şahzadələrin övladları olan qızla oğlan bir-birini sevirmişlər. Qalalardan aşağı meşədə onların sarayları var olub və vaxtaşırı orada görüşüblər. Sarayın bütün sütunları qızıdan imiş. Bir gün yuxarıdan qaya parçaları qoparaq həmin yeraltı sarayın qapısını bağlayıb, qızla oğlan oradan çıxma bilməyiblər və dünyadan nakam köçüblər".

M.Bəxtiyaroglu başqa bir rəvayətin də olduğunu söylədi: "Başqa bir rəvayətə görə, oğlan qızı istəsə də, qız onunla evlənməkdən imtina edib. Oğlanın ısrarını gören qız gecə ilə atları tərs nallatdı və qalanı tərk edib. Özü də gedərkən kağız yazıb qoyub: "Oğlan, mənə ər də bil, ər olmasa, gorda bil!" Guya Ərdəbilin də adı o vaxtdan qalıb. Həmsöhbətim deyir ki, qalanın yaranma tarixi eradan əvvəl 15-20 min illiyə gedib çıxır: "Əslinə qalanda qala yonulma olub, Günəş elmində rəsədxana kimi istifadə olunub, bu elmə 3 min il bundan əvvəl qara magiyanın güdazına gedib. Bizdə qala yerləri çoxdur, onları bir-birindən yüz illər ayırır. Bunlar ilkin oğuz qalalarıdır. Arxeoloji qrup gəlməlidir ki, buradakı abidələri aşkara çıxartsın. Elə mənim tapdığım abidələr, eksponatlar var ki, ne inventarlaşdırılmayıb, nə də Mədəniyyət Nazirliyinin xəbəri yoxdur. Hansı ki, burada açıq səma altında muzey yaratmaq olar. Arxeoloq Anar Ağalarzadə bir müddət əvvəl bura gəlmişdi, dedi mən ilk dəfədir açıq səma altında belə muzey görürəm. Biz çox istərdik ki, Xınalıq kimi, Lahic kimi bu ərazi də qoruq elan olunsun!"

Bugünkü Azərbaycanımızın ucqarlarında, əslində isə tarixi Azərbaycan torpaqlarının mərkəzində yaşayan bu fədakar insanların dövlətdən təmənnası çox deyil. Onlar Azərbaycan tarixinin qorunması, gələcək nəsillərə təqdim edilməsini, bunun üçün də gərəken addımların atılmasını arzu edirlər. Xınalığa, Alara yol çəkən dövlətimiz üçün bu işləri reallaşdırmaq elə də çətin deyil...

P.S. Yazının geniş variantı Musavat.com saytında

□ **Elsad PAŞASOY,**
FOTO: "Yeni Müsavat"

MUSAVAT

Son səhifə

N 200 (7370) 28 sentyabr 2019

Bunları bilirsinizmi?

- * Dünya yaranandan bu günə qədərki hər şeyi 24 saat sığdırmağa çalışsaq, insanlar bu vaxtın sadəcə 1 dəqiqə 17 saniyəsinə təşkil edər.
- * Helikoprin adlı köpək balığının 270 milyon öncə yaşadığı düşünülür. Onu qərribə edən özelliği isə mişar dişli dairəvi çənəsi olub.
- * Çində ingiliscə danışanların sayı ABŞ-dakilardan daha çoxdur.
- * Çox məcbur qalmadıqca qar yeməyin. Çünki onu əritmək üçün bədəndə olduqca çox enerji sərf edilir.
- * İnsanlar oksigensiz 3 dəqiqə, susuz 3 gün və yemək yemədən 3 həftə yaşaya bilər.
- * 2011-ci ildə Yaponiyada baş verən 8,9 ballıq zəlzələ nəticəsində günün uzunluğu 1,8 mikro saniyə azalıb.
- * Qarışqalar məcbur qaldıqlarında 2 həftə ərzində suyun altında yaşaya bilərlər.
- * Vakuumda (havasız və cazibə qüvvəsinin olmadığı məkanda) ağlamaq mümkün deyil. Çünki göz yaş ağağı doğru hərəkət edə bilmir və gözədən yaş çıxmır.
- * İnsanların omba sümüyü betondan daha möhkəmdir.
- * Ağcaqanad əleyhinə spreylər əslində onların insanlara yaxınlaşmasını əngəlləmir. Sadəcə olaraq ağcaqanadların hissiyatını bağlayır və bir növ insanları gizləyir.
- * "Süd yolu" qalaktikasında 400 milyardan çox ulduz olduğu düşünülür.
- * Bir insan gündə ən az 500 litr oksigen istifadə edir.
- * Hər gün 275 milyona yaxın yeni ulduz yaranır.
- * Gözlərin hər biri 130 milyondan çox görmə sinir hüceyrəsindən ibarətdir. Hər hüceyrənin içində isə 100 trilyon atom var. Bu rəqəmlər isə ümumilikdə dünyadakı bütün ulduzların sayından daha çoxdur.
- * Hazırda dəniz ələmində 180-nə yaxın balıq növü işıq görmədən yaşayır.
- * Əgər bir sözü xatırlamaqda çətinlik çəksəniz, yumruğunuzu sıxın. O zaman beyinin fəaliyyəti daha da artır və yaddaşı işə salmağa kömək edir.
- * 600 kiloqramlıq bir balının ürək damarının içinə bir insan yerləşə bilər.
- * Bir insan ömrü boyu ortalamada 23 min dəfə göz qırpır, 100 min dəfə ürəyi döyünür, 23 min dəfə nəfəs alır, qaraciyərləri ilə 1500 litr qan süzülür, mədəsi ilə 2 litr xoruz turşusu istehsal edir.

Qadın öz ərini toyunda dicey olan kişiye görə atdı

ABS-dan olan 26 yaşlı Megan Villis həyat yoldaşını toyunda diceylik edən şəxsə görə tərki edib. Bu barədə "Fox News" xəbər verib. Meqan 49 yaşlı Mark Stone ilə 2015-ci ilin noyabr ayında tanış olub. Onu 2016-cı ilin iyul ayında toy məclisi üçün DJ olaraq işə dəvət edib.

Evləndikdən bir il sonra Villis Şimali Karolinadakı valideynlərini ziyarət etməyə gedib və Stounun işlədiyi bara baş çəkib. Həmin vaxt Stoun artıq 27 il evli idi və Vilsin ailə həyatında qarşılaşdığı problemlərlə qarşılaşmışdı. Belə ki, Vilsin ilə birgə dünyanı kəşf etmək istədiyi vaxt əri televizor və kompüter oyunlarını üstün tuturdu. O, erindən diqqət dilənmək istəmədiyi üçün boşanma ərizəsi ilə məhkəməyə müraciət etdiyi deyib. Beləcə, onlar müzakirə üçün ortaq mövzular tapıblar və gündəlik əlaqə qurmağa başlayıblar.

2018-ci ilin yanvarında boşandıqdan sonra Villis Şimali Karolinaya köçüb. Səkkiz ay sonra Stoun da boşanıb. Hazırda onlar birlikdə yaşayırlar və ailə qurmaq niyyətindədirlər. Cütlüyün arasındakı yaş fərqi onları narahat etmir.

Bundan əvvəl ABS-ın Texas ştatının Harris bölgəsinin polisi həyat yoldaşından onun xəbəri olmadan boşanan 51 yaşlı Pol Niksonu axtarış siyahısına daxil etmişdi. O, saxta sənədlər düzəldərək, müvafiq məhkəmə rəyi almışdı.

Bu balığın dişləri var

Rusiyada 73 yaşlı təqaüdcü qərribə dişli balıq tutub. Bu haqda "Moyo! Onlayn" saytı yazır. Qoca Voronej su anbarında balıqçılıq edibmiş. Bu zaman o çapağa oxşayan balıq tutub. Ən maraqlısı odur ki, balığın dişləri var.

Mütəxəssislərin fikrincə, balıq Cənubi Amerikada yaşayan və piranyalar sinfinə aid olan "qəhvəyi paku" ola bilər. Lakin onun Rusiyanın mərkəzi regionuna necə düşməsi heç kəsə məlum deyil. Təqaüdcü balığı xatirə üçün qurutmaq qərarına gəlib.

Qarğıdalı salatı almaq istədi, 100 min dollar uddu

ABS-ın Merilend şahzadəsi Corc bölgəsinin sakini qarğıdalı salatı almaq üçün mağazaya girib və lotereyada cekpottu udub. Bu barədə UPI məlumat yayıb.

Sentyabrın 21-də 61 yaşlı bir kişi salatla evə qayıdıb və yolda alkomarketə girib. Orada daha altı lotereya bileti alıb. Onlardan biri amerika 10 dollar gəlir gətirib: "Mən bu bileti kənar qoydum. Öz-özümə dedim ki, onsuz da onluğumu uddum".

Evə qayıdan amerikalı püşkatmanın nəticələrini diqqətlə yoxlayıb və 100 min dollar qazandığı ortaya çıxıb. O, daha öncə də lotereyanı udmuşdu, amma borclarını ödəməyə və qalan hissəni gələcək üçün saxlamağa qərar verib.

borclarını ödəməyə və qalan hissəni gələcək üçün saxlamağa qərar verib.

Qalib şəxs bu pulla

Taza böyrək köçürüldü, pirojna bişirməyə həvəsi yarandı

Birtaniyanın Kumbran şəhər sakini böyrək köçürülməsindən sonra qəflətən xəmir bişirməyə aşiq olduğunu söyləyib. Bu barədə "The Mirror" xəbər verir. 37 yaşlı Stefani Morse jurnalistlərə etiraf edib ki, prosedurdan əvvəl anasının bişirdiyi pirojnaları çox sevə də, onları bişirmək istəməyib. Ancaq bir qohumunun böyrəyini ona köçürəndən dərhal sonra unlu məmulatları bişirmək ehtirası oyanıb.

Morse iddia edir ki, narcozdan oyanan kimi təcili olaraq nələrsə bişirmək istəyib. "Mən bişirmək istədiyim tortların, pirojnaların və çizkeklerin siyahısını hazırladım" deyən Stefani xəstəxanadan çıxdıqdan sonra ehtiyac duyduğu bütün ərzaqları alıb və moruqlu çizkek bişirib. 62 yaşlı ana Morse isə qızında qəflətən yaranan bu ehtirasa görə çox xoşbəxt olub. İndi onlar birlikdə müxtəlif şirniyyatları bişirirlər. Həkimlər baş verənləri heç nə ilə izah edə bilmir.

Türk kişilər özünə ən çox qulluq edənlərdir

Cənubi Amerikada yayımlanan moda və məqazın jurnalı olan "Social Indicators Research" araşdırma şirkəti ilə hazırladığı bir sorğu ilə türk kişilərin daha bir fərqi üzə çıxarıb. Nə qədər təəccüblü olsa da, bu fərq onların özünə necə qulluq etməsi ilə bağlıdır.

Jurnalın araşdırmasına görə, Türkiyədə yaşayan kişilər həftədə 18.8 saatlarını özünə qulluğa ayırırlar. Ən çox vaxt ayırdıqları iş isə geyim seçimidir. Araşdırma həmçinin üzə çıxarıb ki, türk kişiləri son illərdə saç düzümü, parfümeriyadan istifadə kimi məsələlərə daha çox vaxt xərcləməyə başlayıb. Bu siyahıda ikinci yeri koreyalı kişilər tutub. Onlar da həftədə 8.8 saatlarını özünə qulluğa ayırırlar. Yapon və braziliyalı kişilər müvafiq olaraq üçüncü və dördüncü sıranı paylaşırlar. Hər nə qədər təəccüblü olsa da, italyan kişilər sözügedən siyahıda 5-ci yeri tutublar. Onlar həftə ərzində özünə qulluğa 7 saat ayırırlar.

Ürəyin dərmanı musiqi imiş

Serbiyadakı Nis Universiteti alimlərinin apardığı araşdırmaya görə, instrumental musiqi ürəyi gücləndirir, ürək xəstələrinin daha tez yaxşılaşmasını təmin edir. Bundan başqa, sevilmə musiqini dinləmək beyində endofrin hormonunun artmasına səbəb olur ki, bu da ürəyin fəaliyyətinə müsbət təsir edir.

Araşdırma çərçivəsində ürək xəstəsi olan 74 nəfər 3 qrupa ayrılıb və ilk qrupdakılar 3 həftə boyunca aerobika dərslərinə göndərilib. İkinci qrupdakılara isə dərslərə qatılmaqla yanaşı, gündə yarım saat musiqi dinləmələri tapşırılıb. Son qrupdakılar, sadəcə, musiqi dinləyiblər.

3 həftə sonra idmanla məşğul olan və musiqi dinləyən xəstələrin ürəyindəki problemlərin böyük ölçüdə düzəldiyi müəyyənənib.

Alimlərin araşdırmasına görə, musiqi dinləyərək idmanla məşğul olmaq ürək fəaliyyətinin yaxşılaşmasına, eləcə də xəstələrin daha asan düzəlməsinə səbəb olur. Alimlər "ideal musiqi"nin hələ tapılmadığını desə də, insanlarda pozitiv hisslər oyadan, onların özünü yaxşı hiss etməsinə, rahatlaşmasına səbəb olan musiqilərin olduğunu bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.050

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.